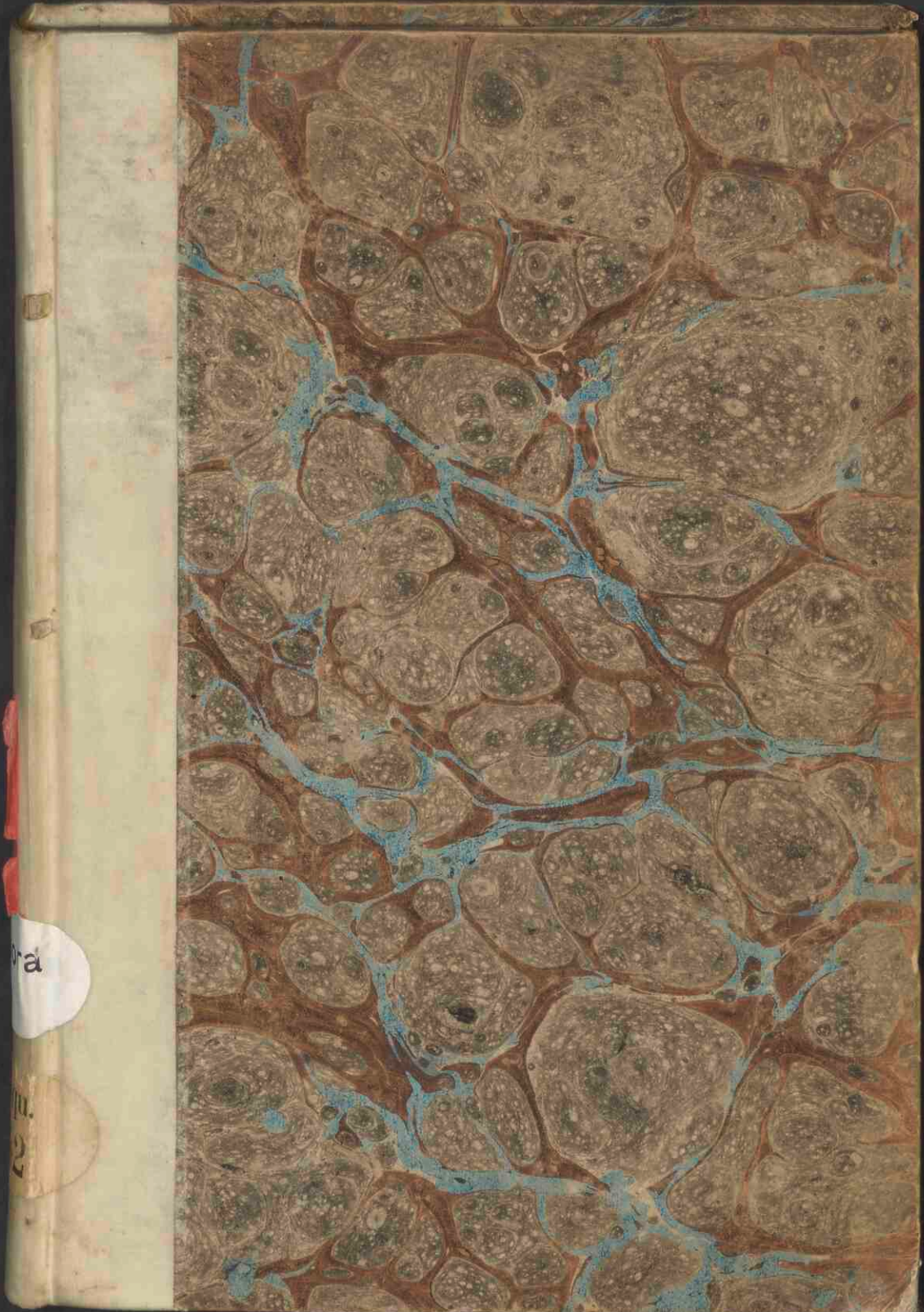

Dyonisius de particulari iudicio dei

<https://hdl.handle.net/1874/461551>

Cm

Dit boek is gescand in het kader van het Incunabelen project.

Een incunabel of wiegendruk is een boek of geschrift dat gedrukt is vóór 1 januari 1501. Gezien de bijzondere aard van deze vroege gedrukte werken is besloten deze uitgebreid te beschrijven en te digitaliseren.

Meer informatie over de collectie is beschikbaar op:
<https://repertorium.library.uu.nl/collectie/incunabelen/>

Bij deze boeken wordt ook de volledige buitenkant gescand en een scan gemaakt van het geopende boek. De hierna volgende scans zijn (in volgorde waarop ze getoond worden):

- het midden van het geopende boek*
 - de rug van het boek
 - de kopsnede
 - de frontsnede
 - de staartsnede
 - het achterplat

*Een deel van de banden in deze collectie bevatten meerdere titels, het is dus mogelijk dat de pagina's in deze overzichtsscan horen bij een andere titel.

This book has been digitized as part of the Incunabula project.

An incunable or incunabulum is a book, pamphlet, or broadside that was printed before January 1st 1501. Due to their special nature a project has been started to better describe and then digitize these early printed works in our collection.

More information on this collection is available here:

<https://repertorium.library.uu.nl/collectie/incunabelen/>

The digitized version of these books includes scans of the outside of the book and a scan of the open book. The scans after this notice are (in the order in which they are shown):

- the open book (opened approximately in the middle)*
 - the spine
 - the head edge
 - the fore edge
 - the bottom edge
 - the back board

*Some of the bindings in this collection contain multiple titles, therefore it is possible that this scan shows pages which belong to a different title.

a cristo ante q̄ egrediant a corpe **Lap̄m octauū** **Erater**
 Alia huiusq̄ probasti q̄ anime iudicatur finita h̄at vi-
 ta. restat vt ad auctoritates alterius positiōis respōdeas
Dyonisi⁹ Ad illā auctoritatē dīcebunt in quē pupuge-
 runt Dicendū q̄ ad lram loquit̄ de iudeis qui xpi crucifixioē
 parauerūt z de pylato ac de ministris eius qui impleuerunt
 An ad hunc sensū allegatur ista auctoritas ioh̄is : xix.º quo
 habet dīcebūt in quē trāstherunt Sic iter apocalip̄ p̄º quo le-
 gitur dīcebit eū om̄s oculus z qui eum pupugerunt Sicq̄
 aug⁹. lxxa albert⁹ z alij eā exponunt. loquit̄ q̄ auctoritas ista
 ad lram de finali ac generali iudicio Siquidem apocalip̄ p̄º
 immediate ante h̄ xba p̄mittitur Et ecce venit cū nubib⁹ z c̄t
 hoc dicunt ibi expōitores. Sūpra est q̄q̄ ista auctoritas ex za-
 charia p̄pheta cui⁹ xij.º legitur caplo Aspicient ad me quem
 cōstiterunt : Se. ūda auctoritas vt p̄ore vsq̄ ad diē abuentus
 dñi nū ih̄u xp̄i dābet p̄ma ad dñm salōn vltiō z in glosa expo-
 nit̄ vsq̄ ad finē vite p̄ntis Sic etiā glosa exponit̄ Merum p̄n-
 tēdū est q̄ xps veniat ad quēlibet morientē. nō q̄ ad sin-
 gulos p̄sonaliter veniat z descēdat h̄ per effectū sue pictatis seu
 equitatis v̄ire asserit̄ v̄ificādo atq̄ iudiciū exercēdo q̄admodū
 in apocalip̄ p̄minat̄ q̄bulōā. Alioquin veniā ad te. z veniā
 ad te t̄q̄q̄ sur z veniā tibi. Sic etiā p̄t exponi qd dixit dñs de
 ioh̄e Sic eū volo manē. id est in vita hac expectare ac p̄seuera-
 re z in vita p̄tēplatiua q̄scere donec veniā tpe mortis sue eū ad
 me ḡtose vocādo z assumō. Veniā q̄uis xps v̄isibilis appu-
 cit ioh̄i aplo z eū de beatitudine sue assecutauerit an obitū ei⁹ : ex
 h̄ nō legitur q̄ alijs om̄ib⁹ ita appareat Quia vt sc̄us aug⁹
 exponit q̄ xps voluit ioh̄ez ita manē donec veniēt fuit p̄uilegiū
 sp̄iale p̄uilegiū s̄t dicit̄ q̄ si lex puata vt ḡtān faret ioh̄eo
 ex h̄ nō leḡt lex cōis Bedaratio sc̄e brigide vidue ex reuela-
 tiōib⁹ eius v̄z q̄ aīe iudicāt̄ post egressū a suis corporibus

Libro q̄nto caplo vij.º celel **Lap̄m ix** **Dyonisi⁹**
 tū reuelationū brigide sc̄e narratur q̄liter in ymagina-
 ria apparitione videbat ip̄i brigide in orōne vigiliū nō dormi-
 entī. q̄ demon damauit ad iudicē sūmū de aīa cuiusdā pecca-
 toris adhuc in corpe existens : z p̄tinus exire. **Iudex** ad
 iudica michi hāc aīam z audi opa eius **I**udiciū enim restat
 de vita ip̄i in corpe / p̄mitte eā michi punire corpus cū aīa
 donec ab inuicē separentur. Ad qd angelus bonus anime rel-
 pōdit **M**isericordia dei quālibet aīam sequit̄ vsq̄ ad mortem
 z vsq̄ ad vltimū punctū vite et postea fit iudiciū In isto autē
 adhuc p̄iūct a sunt corpe et aīa. et manet discretio / Deinde in
 visione illa describitur q̄liter aīa illa p̄ab⁹ **V**ginis glōse et am-
 cor dei accepit a deo grām vere p̄titiōis ante suā a corpe egress-
 sionē **P**ropter qd angel⁹ sc̄us dixit ad brigidā Tu p̄ audisti
 q̄ p̄pter p̄ces amicorū dei illa obtinuit verā p̄titiōē ex carita-
 te modici ante mortē. que p̄titiō sepauit eā ab inferno **I**deo
 post mortem iudicauit iusticiā q̄ ardere debeat in purgatorio
Multa alia in visione hac describuntur. h̄ ex hijs patet p̄posi-
 tū **P**roterea in alia visione in eodē legitur libro : q̄admodum
 de aīa corā deo grauissime accusata angelus ei⁹ dixit Audi o
 iudex qui om̄ia nosti : Audi vltimā cogitationē z affectionem
 quā aīa ista habebat in corpe : Ipsa quippe in vltiō puncto
 sic cogitauit **S**i deus veller michi dare spaciū vite. velle vsq̄
 libenter emēdare mea p̄tā om̄iq̄ tpe vite mee deo seruire nec eū
 v̄m̄q̄ offendere **E**tenim etiā dñe iudex q̄p̄sona ista non vixit
 tā diu q̄ obtineret plene intelligibile p̄tā : ideo iuuentur ei⁹
 attende z facito mīam **T**ūc r̄sum est de libro iusticie **T**alib⁹
 cogitatiōib⁹ in fine nō debeat infern⁹ **E**t ait tūc iudex. p̄pter
 passionē meā apierit hui⁹ aīe celū cū fuerit sufficiēter purgata
Insup vij.º libro reuelationū beate vidue brigide recitat̄ dis-
 tate q̄lit beatissia **V**go aīa : karoli milis filij sc̄e brigide de corpe

PROVERBIA DE PARTICULARI IUDICIO DEI.

Rariora

E. qu.
342

Cm

Cm

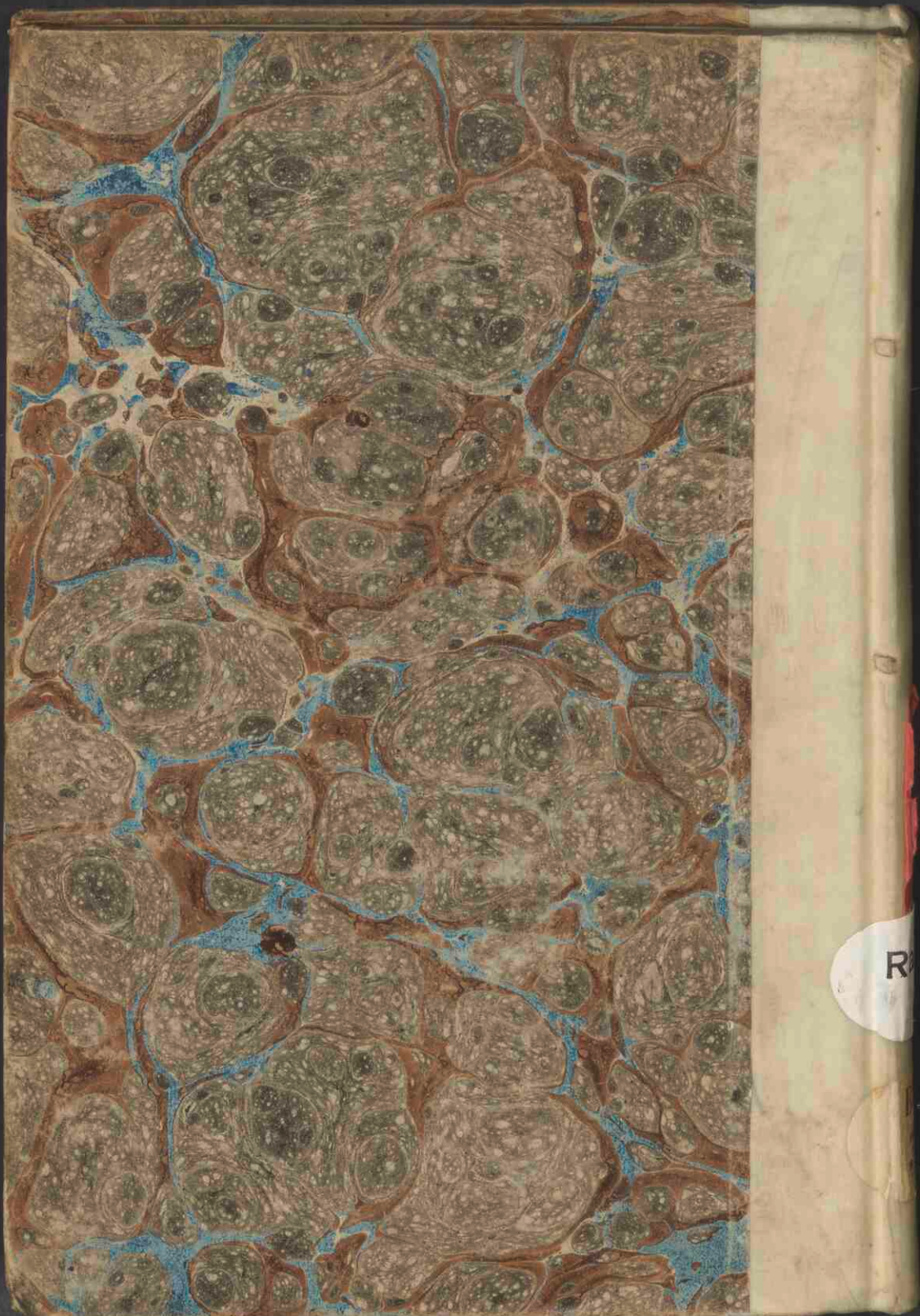

Cm

Cm

Cm

R

Theologia

Quarto no. 342.

207. **Dionysius** (de Leeuwis) **Carthusiensis**, De particulari iudicio Dei. Delft, [Chr. Snellaert] 1491. 4o. E. 4o. 342

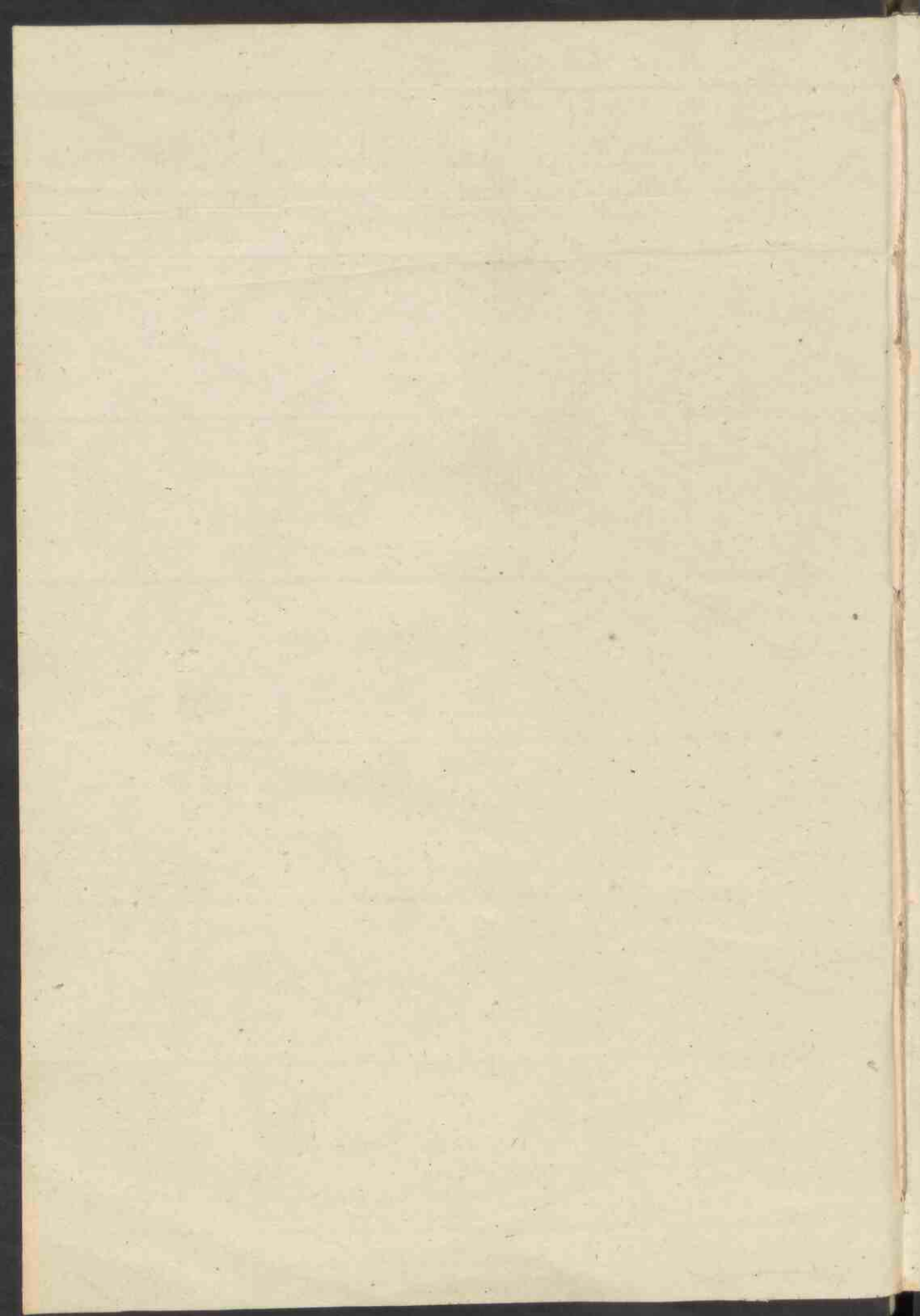
Typen 3?, 4. — Init. e. — Rubr. α . — Titelhoutsn. (Conway 327). — HC 6244. — CA 580. — C II² p. 258. — MMW II 60. — Peddie II p. 220. — Pell. 4304. — Pr. 5888.

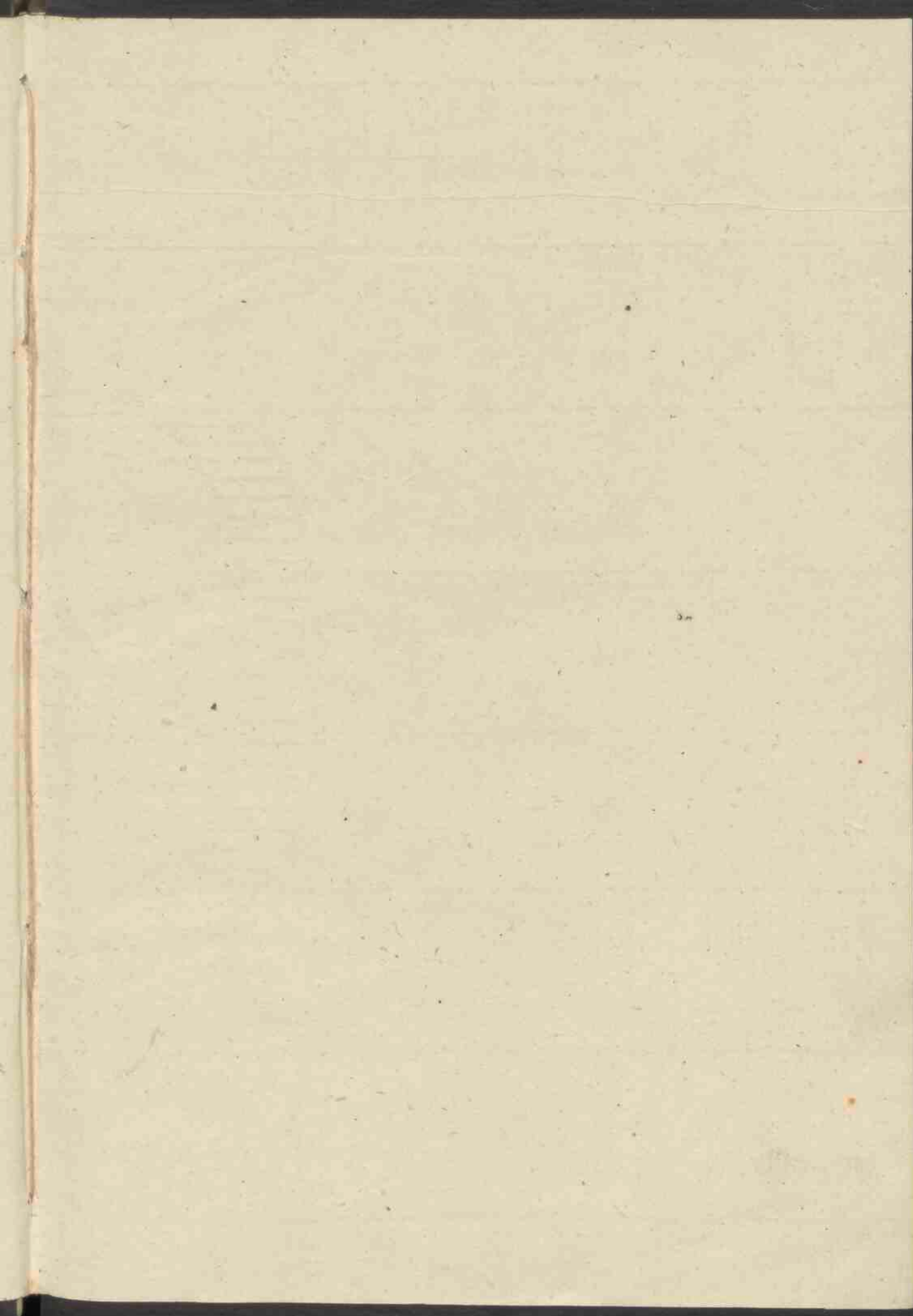
Op het titelbl.: „Pertinet ad carthusienses prope traiectum“. — In den catalogus van 1718.

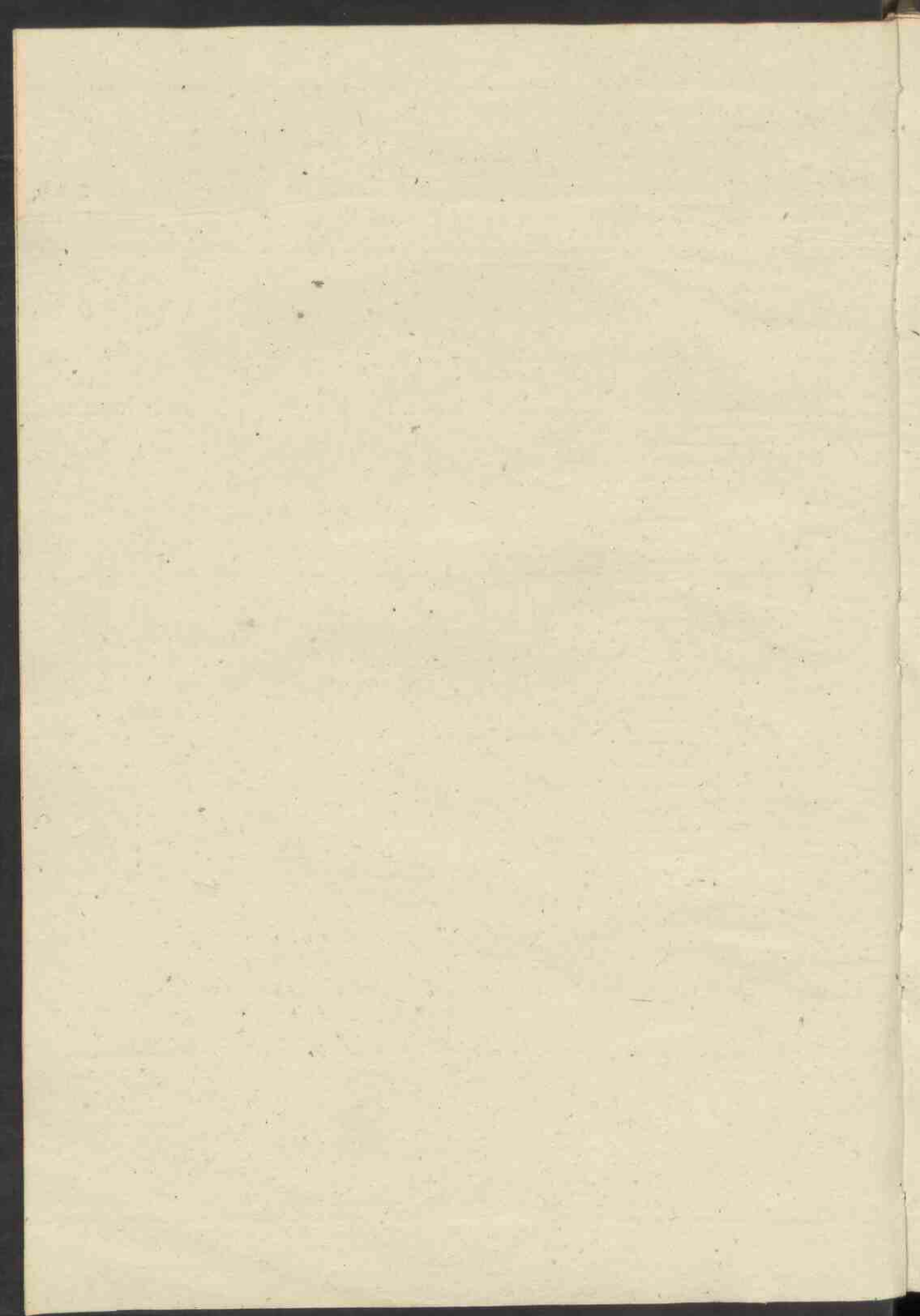
Franciscus Rader, catholus.

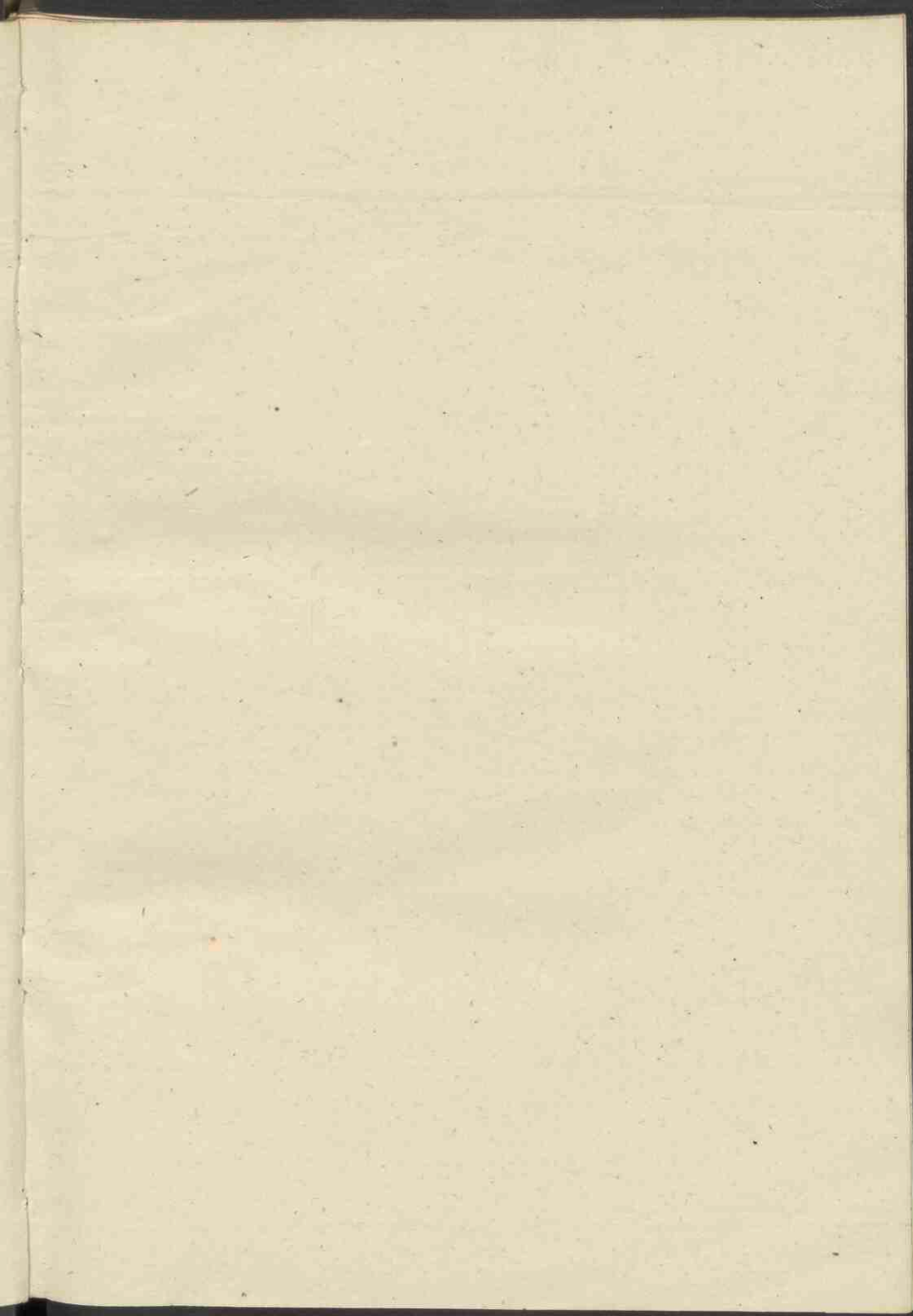
Præter. chronolog. p. 773.

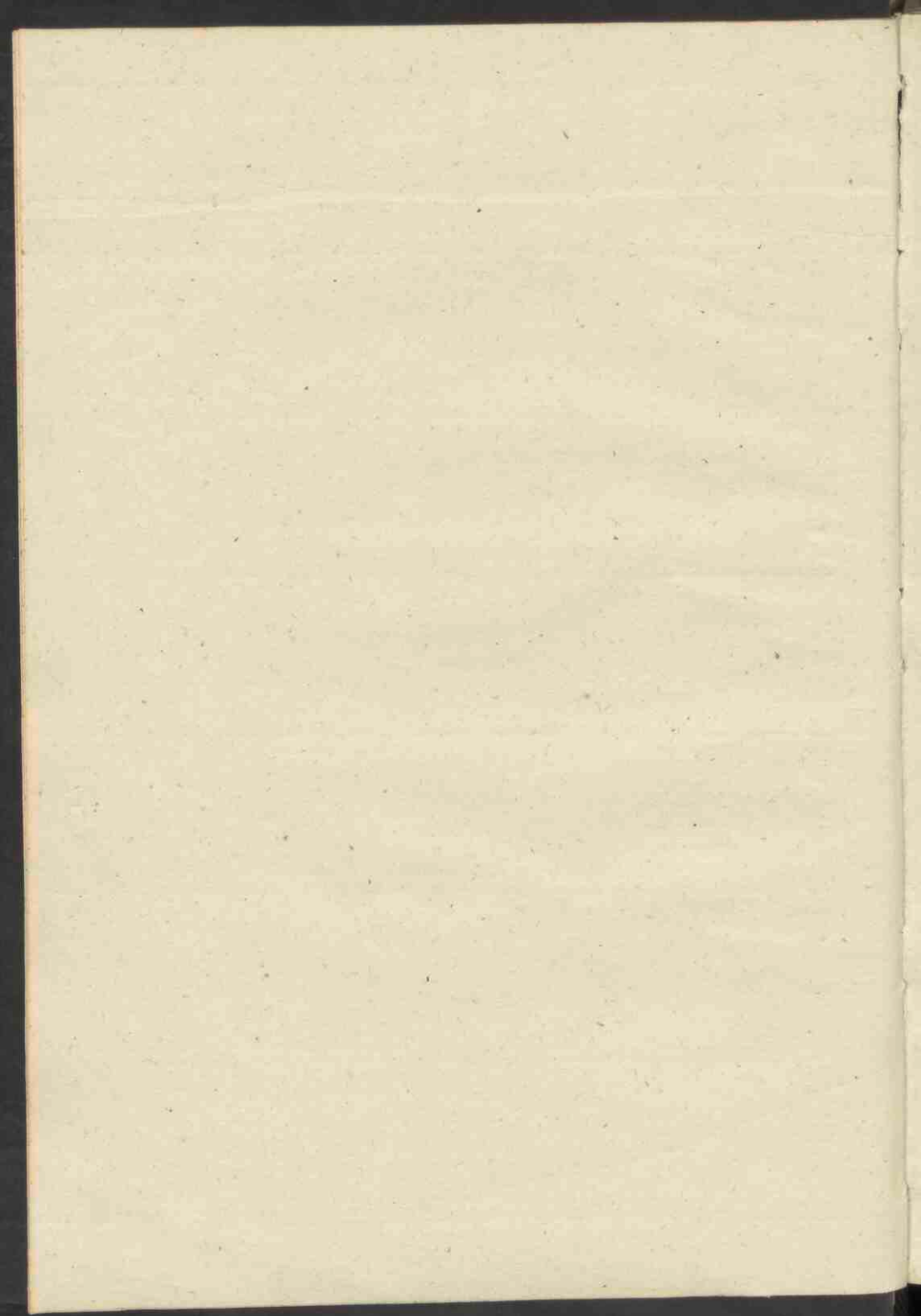
In aucto idus Martij 1470 obiit Radermandae J. R. ... Levatis
obitus theologus polygraphus, ut qui non modo in vixam,
que septamentum, sed et plerique quæ ad ethiam
alque politicam, in unper metaphysicam spæbant
copiose tractavit, ut inde ipsi nomen doctores
ablatum fuerit datum. — p. 778. Petrus Blomverna
emissus ejus opes, 1520...

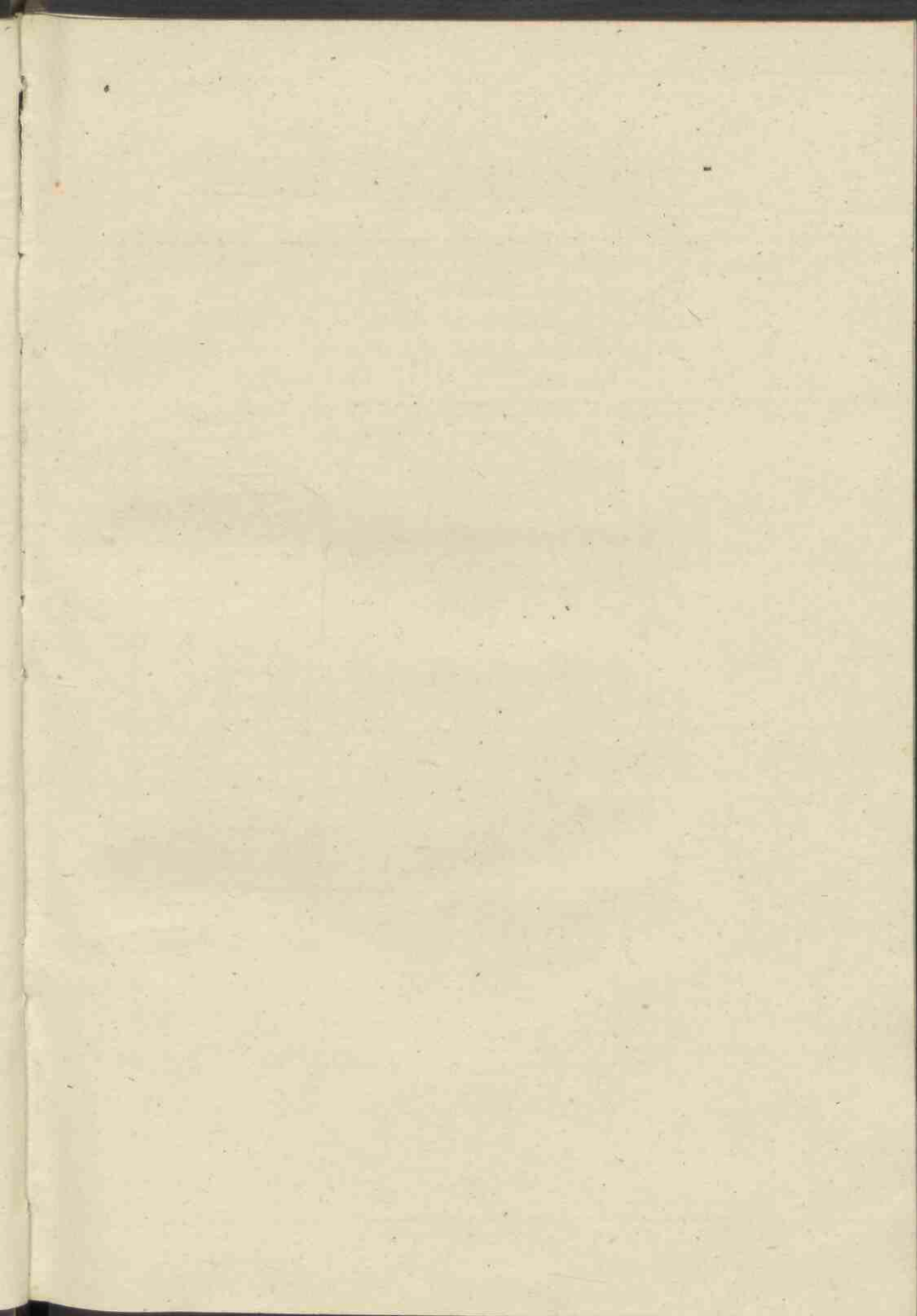

Longins

Donatus de parti culari iudicio dei

¶ Hinc ad ratiq[ue] p[er] t[er]m[inu]m

Uibellus iste tractat . de peritulari iudicio dei **Prohemium**

Omnnes nos oportet manifestari an tribunal cristi ⁊
cetera **Questiones** fratris circa plogu et mñio /

ad eadem

Articulus primus /

De loco ac tpe peritularis iudicii aīāz **Articul⁹ scōis /**

De peritulari iudicio aīāz ex dictis beati thome **Articu**

lus tercius . Ex dictis dñi bonauēture **Alexādi de ballio . et**
alioy doctorū de eadem materia et p̄sertim de mō et forma atqz
duracione peritularis **Articulus quartus**

Cōfirmatio eoy que dicta sūt de loco ac tpe peritularis iudicii .
ex verbis scōy patrū ac p̄cipuoy doctorū . **Articul⁹ quint⁹**

Obiectiōes cōtra p̄habita **Articulus sextus /**

Solutio instāciarum istarum **Articulus septimus**

Rñsio ad auctoritates quib⁹ aliqui p̄bare conati sunt qd ani
me iudicentur a xpo . añquā egrediāt⁹ de cope **Articulus**

octauus . Declaracio ex reuelacionib⁹ scē brigite vidue . qd a
nime iudicent⁹ a xpo post egressū a suis corporibus /

Articulus nonus . Confirmatio predictorum ex hijs
que in libro beati iheronimi redant⁹ **Articulus decimus**

An xps quasi in cruce positus appareat singulis añ mortē

Articulus undecimus . Quid horum iudiciorū duoy
videat⁹ magis horribile ac timendū **Articulus duodecim⁹**

Quā metuendū sit peritulare iudiciū **Articul⁹ decim⁹ scōis /**

De penis purgatori⁹ et de obiectiōibus contra hoc

Articulus decimus quartus . Solutio obiectiōum
illarum **Articulus decimus quintus .** Qualit̄ aīē separe

ac demones possunt affligi et torqueri ab igne corporeo /

Articulus decimus sextus . De alia quorūdā doctorū
posiciōe circa modum . quo incorporei spiritus affliguntur ab
igne materiali **Articulus decimus septimus /**

Quid prius videatur de mō quo anime separe ac demones /
affliguntur ab igne materiali **Articulus decimus octauus**

Prosecutio declarationis qualiter anime ac demones possint
tam diu affligi a corporeo igne **Articul⁹ decimus nonus**
Demonstratio p exempla quā acerbissime pariantur anime de
functorū ab igne purgatorij et inferni Articulus .20⁹ .
Quid sciendū videat^r de visione tondali Articulus .21⁹ .
Introductio dubiorum que circa hec oriuntur . Arti
culus viceimus scōis De buiusdam in visione monachi
anglicaniconcontentis Articulus . viceimus tercius
De purgatorio sancti patricij Articulus 22⁹ .
Dubiorum circa hec orientium propositio : Artic
ulo viceimus quintus . De plid visione : Articulus
viceimus sextus . Ex quibus possit agnosci aut persuaderi q^d
visiones et reuelationes . illuminationes et consolationes sint
vere a deo . Articulus viceimus . septimus
Q^d visiones tondali et monachi anglicani et que de purga
torio patricij scē dicūt^r videantur vere et fide digne . Arti
culus . viceimus octauus . Solutio dubiorum que circa
visionem tondali mota sunt . Articulus 29⁹ .
An anime in purgatorio satis punite . et igne purgatorio sa
tis purgate mox euolent in paradysum celestem Arti
culus : tricesimus : Persuasioes quibus apparet q^d ani
me in purgatorio satis purgate primo ingrediantur para
dysum terrestrem deinde celestem Articulus . trice
simus . primus An minima pena purgatorij maior sit maxi
ma pena vite pñtis . Articulus : tricesimus secundus /
De acerbitate penarum purgatorij ⁊ inferni Arti
culus : tricesimus tercius De preparatione cotidiana ad mor
tem Articulus . tricesimus quartus .
Qualem debeat homo ymagiōnem de morte ac moriente
imprimere suo cordi Articulus . tricesimus quintus /
De temptationibus que agentibus in extremis accidere solēt
et de remedijs contra eas Articulus tricesimus sextus /

Qualiter assistendum sit mori morituro **Articulus ni /**
cesimus septimus **Orōnes a migraturo dicende . vel ab eis qui**
affuerint ei **Articulus tricesimus octauus** **Commen /**
dacio anime morientis **Articulus tricesimus nonus /**
Quā caritatiuū et benignū sit subuenire defunctis in purgato
ro detentis **Articulus / plimus**

Indpit prologus in librum de particulari iudicio dei
quod fit in morte cuiuslibet decedentis

Ad nos manifestari oportet an tribunal /
xpi referat vnusquisq; ppria corpis prout
gessit siue bonū siue malū. scda ad corinthios
quinto. Int sapiētes vel poti⁹ inter fatios
seculi huius fuerūt nōnulli putātes et asserētes
deum summū nō habere prouidēciam aduū huānoū nec
esse hōim prouisorē. ymmo nec inferiora atq; moralia ista
cognoscere et p psequens nō esse iudicem hominū neq; post
hāc vitā fieri vltionē culpātū vite pntis Quorū phous et cele
ratissimus error timorē dei prorsus excludit et irēfrenatā pre
stat peccādi audaciā Deniq; tātus error a primo illo impiissi
mo cayn oriū et occasione sūplisse videt⁹. Ionathas hāq; az
ius trāslatio caldayca precipue extat autoritatis apud hebre
os testatur ipsum cayn dixisse in agro ad fratrem suū sanctum
innocentēq; abel Non est iusticia neq; iudex nec seculum aliud
nec remuneratio iustis. neq; punitio impijs. Lūq; abel ren
nuisset hec omnia. surrexit cayn et occidit eum De huius /
erroris nequissimi execrādis cultorib⁹ ferr⁹ in psalmos. Pre
runt quomō scit deus. et si est scis in excello: Ezechelis quoq;
viii⁹ dicit Non videt nos dominus. dereliquit dñs terram /
Rude et iob vicesimoquarto inquitur: An cogitas q; de⁹
excellior celo sit nec nostra p̄siderat. et circa cardines celi perā
bulat: Cum itaq; error iste prauissimus p̄iculosissimusq;
p̄sistat. sacra et diuina scriptura ipsum sepissime atq; darissi
me reprobāt et cōdempnat in vtriusq; testamenti codicibus /
seriosissime ac frequentissime clamans q; deus altissimus /
vniuersorum creator omnipotens. cuncta et singula perfectis
sime intueatur. agnoscat. prouideat singulariter quoq; curā
ac prouidentiam habeat rationalium creaturarum quibus /
per temporum intervalla legem conauit multiplicem / 93

Primo videlicet naturalē . deinde scriptū . et tercio ewāgelcam
Propt̃ qđ iob tricesimo sexto rcē de ip̃o asseritur : Ecce deus
excelsus in fortitudine sua . et null⁹ ei filius in legislatorib⁹ De
quo et ysayas fater⁹ Dñs iudex noster dñs legis noster . co
mūn⁹ rex noster ip̃e veniet ⁊ saluabit nos Hic dñs a sanctis /
pp̃iis p̃missus . et a beatissimis apostolis toti mūdo notifi
cat⁹ : est vnigenit⁹ fili⁹ dei . verbū patris et nī vtr⁹ ⁊ sapiā ge
nitoris illi⁹ a quo dñs p̃fēnit⁹ dñs scđditas . oīsq; causalitas
in toto vnūso manauit noiār⁹ ac data ē Qui vt ait ewāgelis
ta dñe iudiciū dedit filio suo dño nrō ihū xp̃o cui⁹ metuēdissi
mo tribunali nos oēs p̃ntari ⁊ astare oportz vt iudicem⁹ ab
ip̃o sicut et salomō loquit⁹ Lūta q̃ sūt sub sole adducet de⁹
in iudiciū p̃ oīi arrato . siue bonū sit siue malū Preterea docz
nos sacra scriptura diuinit⁹ insp̃rata qđ duplici iudicio iudicet
de⁹ gl̃osus et lūtus gen⁹ hūanā vt pote iudicio p̃ticulari obi
tu singulorū et iudicio generali in fine mūdi Porro de gene
rali illo iudicio m̃tra p̃dicit scriptura et de eodē sancti p̃es ca
tholici qđ doctores copiose ac euidenter sc̃pserūt puta de loco ei⁹
et tpe . de iudicis visibili appariciōe . de signis q̃ ei⁹ p̃cedēt ad
uētum . et q̃liter cū vnūis ciuib⁹ regni celestis descēdet . m̃tis
qđ alijs Atq; de p̃ticulari p̃tacto iudicio nec scriptura neq; doc
tores nū diffuse et clare inueniūt⁹ locuti videlicet q̃liter fiat quo
loco ac tpe : H̃ ē an aīa adhuc existēte in corpe an in ei⁹ egres
su / an post egressum et vbi . vel q̃liter seu p̃ quos iudici p̃fē
rentur . qualit̃ etiā tot aīe oī pene hora iudicent⁹ p̃ticularit̃ ac
singillatim a iudice sūmo Quid item de infidelū iudicio ani
marū sit scđdendū Hinc de oībus hijs quidā religios⁹ frat̃ spe
cialiter michi carus cupiens etoceri . p̃uitatē meā iā diu ac in
stanter p̃cat⁹ est vt de hijs p̃ cōsolatiōe et edificatiōe sp̃sua
aliquid scribam : Cuius tam pie et humili peticiōi quātum
conauerit dominus satisfacere opto . p̃sertim cum et ipse i mul
tis michi affione tam caritatis ac prompte obsequiosus ex

istat. ymmo et toti corpori fraternitatis: Interea qm̄ ea q̄
per modū skolasticę inquisitionis ac respōsionis cōscribuntur
ac pponuntur magis consueuerint oblectare et clari⁹ informa
re. propono in isto tractatulo sub dyalogi forma procedere s̄
tacto fratre querēte et opponente. me autē pro viribus rēden
te postremo ne terrimēta nōim̄ nr̄ū exp̄ssio quēquā offē
deret. aut temerā occasionē iudicii ministraret de creuerā tam
fratrem memoratū q̄ me pprijs suppressis nōibus per kōia /
quedam designare vocabula: Aenūptamē aliūde rōnabilī
et p̄hco psuasus. pp̄ia me appellatione designabo. De me
quidem iam satis vulgatū ē q̄ plurima scripserim nō obstāte
p̄color impericia mea. ymmo et p̄uersatiōe nimis cefectu
osa. Hinc et si hic nomen mei ppriū exprimat̄ nō ex hoc
nouus de me rumor gignetur. Itaq̄ ab inquisitionib⁹ fra
tris p̄acti p̄is opusculum inchoetur /

Questiones fratris circa prologum p̄inductum /

Capitulum primum /

Frater /

Hinc questionē tuā s̄ tactā qua pollicentis te in iquisi
tionib⁹ meis r̄sūm p̄ virib⁹ cū ingēti gr̄ia actione
accepto o carissime frater. Aenūptū p̄conijō que tēgisti de
me indignū me fateor. s̄ hoc ē tue bonitatis bñ sentire de a
lijs. Hic nē ex nō intellectis progrediar ad ea q̄ restāt ad du
bitatiōes michi occurrētes circa p̄logū introductū de p̄cor mi
chi respōderi in p̄mis.

Dyonisi⁹ Cōfidenter interrogā
quia hoc ipm̄ studiofitatē signū. Nampe ut ait scriptura au
ris bona cū oī p̄cupiscētia audiet sapiām. atq̄ ut loquitur
origenes ex eodem sapiē fonte p̄cedit prudēt̄ interrogare et
cōueniēter r̄sūdere. In nr̄is quoq̄ quib⁹ eruditio poti⁹ con
uenit audire et interrogare q̄ velle instruere. Ad qd̄ insinuan
p̄ū sapientia dei patris x̄ps dñs cū duodecim erat annorum
in medio sedis doctōrum audiens atq̄ interrogans illos.

Frater Cū iuxta cōtēta in prologo duplex existat

iudiciū quo homines iudicantur a deo videlicet p̄ticulare in/
obitu singulorū ⁊ v̄tē i t̄mō s̄cōz de quo horū iudiciorū intelligē/
da s̄t verba apostoli assūpta pro themate. **Dēs nos mani/
festari oportet añ tribunal cr̄isti:** **Dyonisius** Quāuis
hec verba cōmuniū exponātur de generali illo iudicio in/
quo vniuersi et singuli homines corporaliter ac visibiliter ap/
parebunt añ tribunal cr̄isti: tūc corporaliter ac visibiliter ap/
parituri ac iudicaturi. Nichil ōm̄us possunt hec verba de iu/
dicio quoq; p̄ticulari intelligi quēadmodū et id qđ ad roma/
nos idem scribit apostolus Omnes in quibz stabimus ante
tribunal cr̄isti. Et itē qđ ait hebreis Statutū est hominibz
semel mori post hoc autē iudiciū. **Erater:** Cū tribu/
nal cr̄isti sit. vbi et in quo residet cr̄istus ōm̄ium iudex. Si in
p̄ticulari quoq; iudicio manifestabimur et stabimus añ tri/
bunal cr̄isti. ergo in p̄ticulari suo iudicio vnusquisq; credēciū
prouetur vsq; ad p̄sonalē cr̄isti p̄nciam. Quāq; ad dexteram/
patris residet in sūmo celi empyrei loco vnusquisq; creden/
cium tpe mortis sue deducetur ac introibit saltem quātum ad
animā suā celum empyreum. seu regnum illud vsq; ad cr̄isti
cōspectū. cum tamē in apocalipsi dicatur nō intrabit in illud
aliquis coinquinātū. **Dyonisius** Dñs et saluator x̄ps
qui in v̄nitatē p̄soue ē verus deus et verus homo scđm deita/
tis sue naturā vere vbiq; ē. Porro scōz suā a sūptā huānitatē
nōc plene gl̄ificatā p̄p̄it et ē in celo empyreo. Et quāuis ex/
pte p̄p̄ie quāntitatis dicat̄ esse ibi dūtaxat seu vno in loco t̄m̄/
ex vi cōuersionis panis et vini i corpus et sāguinē ei⁹ etā rea/
lit̄ ē in sacramēto altaris t̄m̄ scōz naturā suā assūptā nō ē vbiq;
realiter. quāuis p̄ptatē ⁊ iurisdicōnē sibi cōcessā possit dicē
ēē vbiq; quēadmodū ait. Data est michi ōis p̄tās in celo et
in t̄ra. Qualit̄ s̄t ⁊ vbi. ac qñ aīē moriētiū x̄po iudicij mani/
festentur p̄senteant̄. et corā stent infra pleni⁹ inquirētur cum
istud sit p̄ncipale hui⁹ m̄tē opusculi idcirco p̄ nūc respon/

hione hac esto cōrent? **Frater** Interim sic cōrento: Sed
q̄ per tribunal crīstī intelligēdū sit quēso expone **Dyonisi⁹**
Quēadmodū in cōi vsu loquēto per aplicā sedē designatur
pōnfer sūmus seu pontifici) eius sūma auctoritas aut ptās ita
per crīstī tribunal datur intelligi xp̄s ōnīū iudex seu iudiciaria
ei⁹ ptās **Per** qđ baymo ait: **Stabim⁹** añ tribunal id ē añ iu
dicem crīstū **Et** dicit⁹ hoc ip̄m a fili **Tribunal** enī sedes est iu
diciū q̄ in sublimi locatur vt iudex ab ōibus videat⁹. et iudex
ip̄e ex loco eminenti ōnes valeat intueri **Ita** et crīst⁹ quasi in
tribunali sedebit qui et ab vniūsis videbitur ōnīūq; cōsēciās
cernet et causas diiudicabit **Frater** cū crīst⁹ in quātū hō
sit vere corporalis: corporalit⁹ qz in loco per pprias sui corporis
dimensiones posset ne per crīstī tribunal corporalis loc⁹ mate
riale vt soliū residēcie sue intelligi **Dyonisi⁹**: De loco
crīstī corporeo exponit⁹ vno modo id qđ ip̄e testatur apocalip
sis tercio **Qui** vicerit dabo ei sedem mecum in throno meo si
cut et ego vici et sedi cū pr̄e meo in throno eius: h̄ est in reg
no celesti in celo empyreo. de quo loquitur ysate vltimo **Le**
hum michi sedes ē **Ap̄ls** quoq; **Adeamus** inquit cū hōiūda
ad thronum gracie eius: **Deniq;** iuxta hūc sensum tribunal
crīstī posset intelligi locus ille in aere vbi scēbit in die nouissio
ad iudicāduū ōne hominū genus / **Frater** Allegasti
in plogo qđ scriptū ē in ewāgelio **Pater** oē iudiciū dedit filio
Quid ḡ ē qđ ip̄emer fili⁹ in ewāgelio prestatur loquēs iudeis
Mos scdm faciē iudicatis: ego nō iudico quēquā **Et** rur
sus iohānis xi⁹ **Qui** audit verba mea et nō custodit ea ego
nō iudico eū **Nō** enim veni vt iudicē mūdū sed vt saluificem
mūdum **Qđ** etiam iohānis tercio ita exponitur **Non** misit
deus filium suū in mūdum vt iudicet mūdū sed vt saluetur
mūdus p̄ ip̄sū **Dyonisi⁹** **Harū** et similiū auctorita
tum est vna solutio: Quēadmodū enim ē duplex crīstī aduē
tus. videlicet primus in paup̄tate ⁊ hūilitate. et scōs in maiest

tate gloria . ita est duplex iudiciū . **Unū** est iudiciū discretiōis
quo inter bonum et malū verum et fallum inter electū et non
electum discernitur : **Atq;** aliud re pbatōnis seu remuneratō
nis quo vniciq; iusta merces rependitur . Itaq; xps in pmo
suo aduentu nō venit vt iudicaret iudicio remuneratōis . ym
mo magis vt iudicaretur et pacētissime oīa ferret . sed excerce
dum tale iudiciū veniet in die extremo : **Merūptū** in pmo suo
aduētū venit excercere iudiciū discretiōis . q; tunc inter electos
re pboſq; discreuit quosdā misericorditer vocāto et cōuertendo
alios iuste derelinquēto . impioꝝ quoq; vicia arguēto . et viā
instruēto salutis . **Propt̃** qđ iohānes duodecimo dixit Nunc
iudiciū ē mūdi . Qđ quasi exponēs adiecit . Nūc pnceps hui⁹
mūdi eideſur foras . **Ex** tūc et enim miſſo . deſup ſpū ſcō . cepe
rūt in toto orbe terraz innumerabilia milia hoīū cōuerſi ad to
minū de quorū cordib⁹ eidebat⁹ dyabol⁹ . **Frater** : Si xpo fi
lius dei in pmo suo aduētū nō excercuit iudiciū remuneratōis
• quis g iudicauit eos qui obierūt iſto tpe pmi aduētus xpi .
oīq; tpe quo iſtī homines in hoc mūdo puerſabar⁹ . **Pyoniſ⁹**
Ille utiq; qui ab exordio mūdi . vſq; ad pīmū xpi aduen
tū iudicauit morientes in mūdo . hoc . vt pote deus . verus
pater filius et ſp̃s ſanct⁹ . vnus vniuerſoꝝ creator . iudex ac
oīs . q; i tribus ſup̃glorioſis et ſup̃bñdictis perſonis eſt vna
natura : **Adorā**beq; trinitatis opatōes ad extra ſunt indiuiſi
ſicq; xps vt deus ſemp exiſt oīū iudex p remuneratiōē . **Por**
ro prehabita ſūt dicta de ipō ſcōm naturā aſſumptam . **Grat**
Si vniuerſi ac ſinguli iudicātur a xpō dū moriūtur quid ne
ceſſe eſt ponere aliud futurū generale iudiciū cū teſte . naum . p
pheta nō iudicet oīs iudiſplum : **Pyoniſius** . Interim ſin
guli iudicātur quantum ad animam . tunc quo ad corpus ⁊
animam : **Huius** tamen rei ſunt alie rationes que ab alexā
dio de halis . ſancto thoma et alijs aſſignantur et infra for
ſan tanguntur

Sed ſam ſi placer ab hijs et /

huiusmodi questionibus cessa quatenus principale aggrediamur
propositum quo completo incidentalia et occurrentia proponantur /

De loco ac tempore particularis iudicii animarum credendum
Capitulum secundum. **Frater**

Ex isto potissime cupio informari ubi et quando iudicentur a
christo anime mortuorum singulorum. Nam verba sanctorum multorum vi-
siones quod quod plurimum videntur pretendere quod anime non iudicantur a iu-
dice summo nisi post egressum earum de corpore. Quod et sanctus pro-
pater gregorius quarto dialogorum videtur sentire. Et item quod angeli bo-
ni ac mali animas christo representent ad iudicandum quasi anime deferantur in
celum ad consistorium dei ut iudicentur ibidem. Dionysius: **D**e
ista materia non nisi caute valde et sobrie est loquendum atque ab
omni temeraria assertione prorsus est precauedum idcirco in primis pro
certo tenendum quod animarum remuneratio non differtur usque ad
diem generalis iudicii. prout quidam heretici ymmo et mul-
ti grecorum dicere presumptum: Quorum errorem super quantum
sententiarum et specialiter sanctus thomas in summa contra gre-
cos euidenter et plene reprobauerunt. Hoc ergo errore abiecto.
scrutandum est an credentium anime iudicentur a christo dum adhuc
in corpore sunt an post egressum de corpore. Quo circa
sciendum quod innocentius papa tertius in libro suo de miseria
conditionis humane videtur sentire quod anime dum adhuc in cor-
pore sunt iudicantur a domino ita quod ante egressum de suis corpori-
bus sciunt quo pergent. hoc est an erunt saluate an contemp-
nate. Atque quippe ibidem innocentius. Quatuor dolores pa-
tiuntur mali in morte. Primus est corporalis angustia tam quibus
et magna quod in hac vita non est dolor ei equalis. Secundus dolor est qui
corpore tam plene dissipato viribusque exhausto animam dare et subito
videtur omnia sua peccata preterita. Tercius est quando anima idcirco tam iuste iudica-
ri et vniuersa ac singula inferni tormenta suis iniquitatibus debita
sibi conspiciat imminere. Quartus est dum anima impij ad
huc in corpore posita videtur spiritus malignos ad rapiendum se paros.

Insuper darius loquens ait: Quatuor leguntur aduentus
cristi Primus ad iudiciū: Secundus in obitu cuiuslibet fide-
lis. Tercus in carne. Quartus in mentem. Frater Quid
circa hec sentis. Byonifius De tā ardua et sublimi ma-
teria nequaquā volo aliquid ex meipso asserere neq; de corde p-
prio ratiōnari Quid vero de his scōm scōy patrū et autenti-
corū doctorū traditionē pmo et scōm scripturā canonica et /
iuxta reuelatiōes ac visiones desup vt pie creditur factas tenen-
dū sit diligēter inferi? introducā. Frater Legisti aliquos
doctores p̄fatiū dominum innocētiū i materia ista sequētes /

Byonifius Hucusq; neminē legi nisi qd quidā ventra-
bilis et deuotus pat̄ ordinis nostri ludolphus in tercio volu-
mine de vita dñi saluatoris caplo xvi. sic scribit Qualē dñs
in morte quēquā inueniret talem illum in die iudicij iudicabit
qui et iam in morte iudiciū suū pgnoscat. Anusquisq; enim /
xpianus in morte xpm videbit. et tunc cognoscat de electis
vel dāpnatis sit. Ante lothair? qui postea innocētius terci-
o dñs est in libro suo de miseria cōdicionis huāne sic ait Vite-
rā bon? q̄ malus. anq; aīa egrediatur a corpore xpm in cruce
positū: malus ad suā erubescēciā et cōfusiōnē. vt erubescat
se nō esse redemptū sanguine cristi sua culpa exigēte. Ante ma-
lis dicitur Videbūt in quē pupugerūt Qd intelligitur de ad-
uētū cristi ad iudiciū. et de aduētū ei? ad diē mortis Bon?
vero videt ad exultatiōnē vnde et cristus de iohanne ewāge-
lista testatur Sic cum volo manere donec veniā scilicet ad obi-
tū eius Quatuor nāq; leguntur aduentus cristi ad homi-
nes. duo videlicet visibiles et duo inuisibiles: Primus ad-
uentus visibilis fuit in carne. alter erit in maiestate ad iudican-
dum: Primus aduentus inuisibilis fuit in mente iusti per-
graciam: Secundus aduentus inuisibilis est in obitu cuius-
libet fidei. A idē dicitur obitus quoniā obitū venit cristus
Hoc quatuor aduentus representat ecclesia in quatuor dñicijs.

de aduentu. nō solum moto diēti. s; etiā ratioē officiorum
Hec oīa assumit z allegat ludolph⁹ ex p̄fato innocēti⁹ libro
aliqua tamen omisit. Itā ad probandum qd xps in morte ap/
pareat singulis innocēti⁹ addidit Et hoc habem⁹ ex vbi⁹/
apli qui ait vsq; ad diē aduēt⁹ dñi vostri ihū cristi id ē vs/
q; ad diē mortis quādo apparet tā bonis q; malis xps in
cruce positus. **E**rater. Videntur tibi p̄alligare auctorita/
tes scripture. satis p̄bare p̄positū. **O**yonisi⁹. Auctori/
tes iste ab expōitorib⁹ catholicis atq; auctēticis alit expōnū/
tur ad lraim. idcirco p̄tacta eorū applicatio nō satis probat/
intentū pro vt hoc infra speciali ostēdam articulo. **E**rater.
Quid sentis de hoc qd innocēti⁹ asserit. et ludolphus allegat
cristū in cruce positū singulis credentib⁹ apparere in morte s;
requā aīe egrediatur de corpe. et an doctores aliqui cōter id af/
firmēt. **O**yonisi⁹. Quid circa h̄ videat⁹ dicendum. infra/
diligenter scrutabitur. In nullo quoq; doctore alio legi hoc
nisi in deuoto quodam tractatulo de arte moriēdi cōposito a
mgro gerardo rōdelli doctore theologie decano leodiēsis ecclē
nup defūcto qui ex innocētiō h̄ ipm allegat z tenz. **E**rater.
Precoz p̄sequere et describe quid de p̄posita questione atq;
materia scdm doctores auctēticos z famulos pod⁹ sit tenēdū.
De p̄ticulari iudicio animarum ex dictis beati thome /

Capitulu / tertiu

Oyonisius /

Aper q̄trum sentētiarū distinctiōe vicefima: mouet /
sanctus thomas hanc questionē: **T**rum in extremo seu vl/
timo vite sue possit aliquis penitere. In cui⁹ solutiōe inter ce/
tera dicit Deus qui d; oib⁹ affluēt nulli denegat suā grām
dūmō faciat qd in se est se ad grāz p̄parāto. **P**reparatio autē
ad grāz fit p̄ motū liberi arbitrii. idcirco q̄diu manz hōi vs/
liberi arbitrii in hac vita tā diu potest penitere et penitē obtinē.
Talis at vs⁹ liberi arbitrii manz hōi vsq; ad vltimū vite p̄nā

 Nota

q̄ in ea liberū arbitriū nō dū ē p̄firmatū in malo. Ideo vsq; ad
extremū vite potest vnusquisq; salubriter penitere Insuper pro
bat h̄ q̄ sapiēcia et miā dei vincit huānā maliciā. Bz hō p̄t
vsq; ad extremū vite sue peccare & potest vsq; tūc per miā dei
vniū p̄sequi. Dicit q̄q; super quartū distinctōe q̄dragesimā q̄nta
q̄ p̄ vinculū carnis aīa detinetur in via ideo q̄d iū h̄ vinculum
nō ē solutū manz in via ⁊ statu merēdi ac demerēdi. H̄inc eo/
dem libro distinctōe. q̄dragesima septimā ap̄t̄ scribit. Quilibz
hō ē ⁊ singularis p̄sona. Est etiā pars q̄dā totū generis hu
mani. Ideo duplex iudiciū ei debet. Vnū singl̄e q̄d sit de eo/
post mortē q̄n recipit iuxta ea q̄ in corpore gessit quāuis non
totaliter q̄ nō q̄ ad corp⁹ s̄ quoad aīā t̄m. Aliud iudiciū de
bet eē de eo sc̄m q̄d ē p̄ q̄dā totius generis huāni quēadmo
dū aliq; iudicari d̄t sc̄m huānā iusticiā q̄n iudiciū datur de
cōitate cui⁹ ip̄e ē p̄. Nec t̄m deus bis iudicat inidip̄lū q̄n pro
eodē peccō nō infert duas penas quāz q̄libz p̄ se sufficiēs sit
pro illius punitiōe peccati. sed pena q̄ aīa generale iudiciū cō
plete iſſicta nō fuit in vltimo iudicio cōplebitur q̄n impij au
ciabū⁹ quātū ad corp⁹ ⁊ aīā simul. ¶ Amplius idē sanc
tus doctor in t̄cia p̄sūme sue questōe quinquagesima t̄cia ait
Iudiciū de re inmutabili p̄scōne id est cōsummatum ⁊ certū iu
diciū dari nō p̄t aīa p̄summatiō; seu finē rei. sicut iudiciū
de aliq; actione q̄lis sit dari p̄scē nō p̄t aīa q̄lis sit p̄summata in
se ⁊ in suis effectib⁹ q̄n mlt̄e actiōes vidētur viles eē q̄ ex suis
effectib⁹ iueniūtur nociue. Similit̄ de hōiē iudiciū p̄sc̄m dari/
nō potest q̄d iū vita ei⁹ nō t̄minatur. Porro vita hōis t̄mina
tur p̄ mortē idcirco post mortē datur de eo singulare iudiciū.
H̄inc dicendum q̄d post mortem quantum ad ea que sunt ⁊
ipsius anime homo sortitur quedam inmutabilem statum.
Ideo quantum ad premiū anime nō oportet differri iudiciū
vltra mortem. H̄ursus in eadē assertit questione quāuis/

pena seu pmiū corpis dependz ex pena seu pmiō aīē in qm aīā /
nō ē mutabilis q̄ ad statū merēdi z nō merēdi nisi p accidens
scz . ppter corp⁹ ideo aīā separata a corpore statim hz statū imuta/
bilem et accipit suum iudiciū **Erat** Quātū intelligere
valeo ex p̄habitiū sancti doctoris Abis euidēt cōsequit z ha/
bitur qd p̄iculaē aīāz iudiciū fiet p⁹ eaz separatiōēz a suis cor/
porib⁹ **Itā** vsqz ad mortē durāt stat⁹ ac p̄is merēdi ac temerē
di ipaqz mors est t̄min⁹ stat⁹ ac p̄is hui⁹ ita qd statim post
eā seqr̄ immutabilitas stat⁹ in q̄ aīā amplius p̄mereri nō p̄t

Dyonisius Recte p̄fiteras Sed audi adhuc idē con/
scribat doctor: **Itē** in summa cōtra gēiles libro q̄to ait Aliē
inquit statim cum a corpore fuerint separe immobiles scdm volun/
tatē reddūt⁹ vt scz vltra voluntas hōis mutari nō possit neqz
de bono in malum . neqz de malo in bonum **Quōdiu** enim
aīā mutari p̄t de bono in malū vel ecōūso est in statu pugne/
atz milicie **Oportet** nāqz vt sollicito malo resistat nec ab ipō/
vincat⁹ vel vt conet⁹ qd libētur ab ipō **Sz** statū dū aīā a corpore
separatur nō erit in statu milicie s̄ pugne . sz in statu recipiēdi pe/
nā ā p̄miū p̄ eo qd legitime ā illegitime certauerit **Propt̄** qd
vita sz p̄par⁹ milicie et dieb⁹ mercenarij iuxta illud iob **Vilicia**
est vita hōis sup̄ terrā . et sicut dies mercenarij dies ei⁹ : Itaqz
tota h̄ vita est via ad aliā vitā . et meritiū siue temeritiū p̄pt̄ qd
ea finita restat iudiciū **Itē** in eodē libro ait Aliā ē in statu
mutabili qz diu corp⁹ vñtur hoc ē q̄diu manet in corpore . nō
autē postqz fuerit a corpore separata **Dispositio** namqz anime
mouetur seu mutatur per accidens scdm aliquē corporis mo/
tū **Cum** z enim corp⁹ deseruiat anime ad ip̄s⁹ aīē opatiōē
ad hoc naturalit̄ datum est anime vt anima in ipso existens
p̄ficiat⁹ q̄si ad perfectionē motū **Qñ** ḡ erit a corpore separata nō
erit i statu vt moueat⁹ ad finē sed vt i fine accepto q̄scat : **Ex**
q̄b⁹ Abis elicit⁹ qd q̄diu aīā nō ē a corpore separata ē i statu q̄

possit moueri seqz conuertē ad vltimū finē qui dē ē seu bñfica
ei⁹ fruiō. Idcirco q̄d iū in corpe ē nō p̄perit ei iudicari a deo.
s; statim post sepacioēz: **P**roterea eiusdē libi penult⁹ ait cap⁹
Duplex ē retributio p̄ hīs q̄ hō gerit i vita p̄nū. **A**na scōm/
aiāz quā retributioēz p̄cipit hō statim cū aiā fuerit a corpe sepa
ra. **A**lia vero retributio erit i resurrexiōe corpe. **E**t p̄ma qdē re
tributio singillatim fit singulis scōm q̄ diuisim moriūt. **S**e
cūda sit retributio fil' oībus fiet scōm q̄ oēs fil' resurgēt. **D**is
autē retributio q̄ diuersi diuersa reddūt scōm diūficatē mēitoz
regit iudiciū. vñ q̄ diuisim singulis q̄ntū ad aiāz reddit⁹ pe
na vñ p̄mū: aliud autē cōe q̄ quātū ad corpe et aiāz reddetur/
oīb⁹ fil' q̄ meruerūt. **E**xater **S**at diffuse z cuiusdē ex dic/
tis scd thome ostēdisti intētū. **O**ronis⁹ **A**dhuc vñū p̄i⁹
testiōnū introducā. **I**taqz doctor iste sup scōm hñāz distinctōe
septima cāz obstinaciōis z ip̄itēcie āgeloz qui conuerūt as/
signās. **Q**uēadmodū inq̄t impossibile ē a volūtate itediābili
ter iherēte rēo finī p̄cedē culpā. **I**ta ecōtrario impossibile ē a vo/
lūtate adherēte icōūtib: s; malo finī p̄cedē actū bonū. **P**ecā/
sit volūtati cōiūgit dupliciter circa finē. **P**rimo ex passione ab
ducere rōnē ab actuali cōsideratiōe rei ac debiti finis z talit̄ pe
cans penitet passione cessāte. **S**cdo ex malicia q̄ scōm p̄hū/
vi⁹ et hōz corruptiua est finis. **V**icit⁹ nāqz ex malicia pecca
re qui ex electiōe prauī finis est peccās. eo q̄ q̄lis est scōm ha/
bitūm. talis finis videtur ei p̄ueniēs sicut q̄ habitualit̄ luxu
rius est finē sibi cōstituit in delcāciōe venerea. **E**t cum error/
circa finē in operabilibus fit sicut error circa prima p̄ncipia/
in speculabilibus circa que errantē non contingit retrahi ac
dirigi ex alijs magis notis. oporet q̄ sic peccans sit inpe/
nitens vt ibiōm ait philosophus: **I**gitur de peccato nul
lus potest penitere nisi vel passione cessante vel remoto ha/
bitū quo finem malum elegit: **R**emoueri autem habitum

non est possibile nisi in eo que est in statu vie et mutabilitatis
An quicunque aliquis deuenit ad terminum vie non potest deflecti
ab eo fine cui adhefit siue sit bonus siue malus: Finis vero
hominis est mors sua Et finis angeli est terminus sue electio
nis qua bono adhefit vel malo An sicut homines post mor-
tem confirmantur in bono vel malo ita angeli per auersionem vel per-
uersionem Item hec thomas Ex cuius Abis sic argui potest Deus particu-
laris iudicio non iudicat animam morientis quousque ipsa finaliter et in-
ordinabiliter fixerit se in bono aut in malo hoc est in auersione
a deo vel in peruersione ad ipsum Inordinabilitatem autem seu im-
mutabilitatem sue peruersionis a auersionis non persequitur nisi via completa id
est per mortem ideo nec iudicat nisi post mortem Erat
Quamuis hec rationabiliter dicta videantur attamen circa palligatu-
ra thome dubitatio in occurrit Quomodo enim affirmat pecca-
tum voluntatis dupliciter contingere scilicet ex passione et malicia cum
dicatur contra quod contingit tripliciter videlicet ex ignorantia infir-
mitate seu passione et ex malicia Dionysius? Quia illa ratione
deus siue non excludit Erat Qualiter ergo stabit quod dixit de pec-
cato nullum potest penitere nisi vel passione cessante vel habitu malo re-
cto cum is qui ex ignorantia peccat cessare quod a culpa ignorantia
sua per iudicem ablata Dionysius? Bici potest quod thomas dis-
tinguit et loquitur quantum ad proprium sufficit vel quod si illud ad aliquid
quod hominum reducat duorum Erat Ex alijs quibus doctoribus perinduc-
ta si placeat declarata Ex dicitur domini bonauenture alii de halli et aliorum
doctorum de eadem materia et presertim de modo forma ac duratione particu-
laris iudicii Capitulum quartum Dionysius

Quorundam doctorum bonauentura super quantum finem distinctione vi-
cesima Credendum est autem quod in egressione anime a corpore assis-
tant spiritus bonus et spiritus malus vel unus vel plures et
iuxta scilicet veritatem ferri finis Et si bona est anima per ministerium an-
geli boni aduocati eam in celum aut in purgatorium quousque purgata per

ei ministeriū educat. Si vero sit mala p ministeriū āgeli mali/
ducit ad infernū. Hoc itē tāq; magis p̄babile magis ē cōce
deōū q̄m is in hac pte nichil firmiter asserēdū. **Grat** Ex his
apparet q̄ aiā iudicet in e^o egressu a corpe nō p^o egressū cū di
cat nūc **Oyonis⁹**. Qz ait nūc intelligēdū videt id ē tpe illo
vixit mor post egressū. Itā vltimū instās q̄ aiā ē i corpe per
tinere cēset ad tps q̄ i corpe māsit t̄p illi⁹ tps hnis. Deniq; sup
ta hūc sēlū idē docto: asserit sup q̄m distinctioē zi. dicens Si/
cut p̄git regnū duplicat obinē videlicet integre z p̄fē hūe in
toto z alio mō scōm p̄fē hūe i aiā sic duplex ē iudiciū z duplex
snā. Itā sicut hō gloriatur scōm p̄fē ita p̄citant iudicat
et de eo snā fert q̄n aiā de corpe egreditur. Iudiciū āt vlt erit
q̄n hō erit glificō⁹ scōm corp⁹ z aiāz. **Prē** ea hīs p̄cordat
q̄ irrefragabil⁹ docto: al⁹ de hallis scribit i sūma sua et sup scōz
snāz. et itē q̄ thomas de eufordia de hac ipā scribit materia.

Grat Ex pallegat bonauēture Ab̄is manifeste sequi vi
det q̄ aiē monēdū p̄nēat iudici sūmo nō in celo sed infra in/
medio loco qui int celū z infernū ac purgatoriū medius p̄bi
bet. Alit enim q̄ dat a snā si aiā fuerit bona deducet ab an
gelo scō ad purgatoriū vlt ad celū: si mala deducetur p demo
nē ad in fēmū. Ad iudicē enim p̄nēt diffinire q̄ deducēda sit
aiā et q̄m et q̄lit puniēda. **Oyonis⁹** Bñ p̄sideras Itā/
dñlōi⁹ obseruādo q̄ docz boāuētura vt sez de hīs nil temere
asserat. **Grat** Qualit aiā iudici p̄nēat. **Oyonis⁹**
Cū aiā sit iuisibil⁹ z icorpāl⁹ sbā p̄stat q̄ iuisibil⁹ p̄nēat tñ vere
realit. Iudex āt scōm suam deitatē vere vbiq; est. **Grat**
Qualit p̄fēt snāz. **Oyonis⁹** Cum anima relicto
corpore nō vritur audito corporeo nō p̄fetur de ea iudicialis
snā Ab̄is vocalibz s; intellectuāli locutioē q̄ aiē notificat sp̄ita
lit q̄ exp̄mis z int⁹ oñit quid p̄meruit q̄ ducetur quid pro/
mercede suscipiet. **Grat** Quid de duracione huius iudicij

dicij sentia. **D**yonisius / In momēti peragitur et pple
tur prefertim cū diuine dīpōitē infiniteq; ptiū pueniat . agere
instanti. **E**rat / Quō pnt pntatio . accusatio . discepta
tio . atq; hīe placio q̄ in particularibus q̄q; iudicij fieri su. o
modo credūtur instātanee fieri z ppleri. **D**yonisius Quid
hoc miraris de particulari iudicio cū de generali q̄q; iudicio
dicāt doctores q̄plures sup q̄rū sniāz q̄ in momento pplebi
tur. **E**to qd allegāt qd ipemet iudex luce i. 1. 0. prestat. **E**icut ful
gur choruscās de sub celo in ea q̄ sub celo sūt fulg; ita erit fili
hōis in die suo. **Q**d ma. xxiij. 0. ita expmīt. **E**icut fulgur exit
ab oriēte z apparet vsq; in occidētē sic erit aduent⁹ filij homin
is. **H**inc tho. sup q̄rū sniārū distīcōe 2. 1. logē pbabili⁹ estīat
q̄ totū illud iudiciū z q̄ ad discutiōē z q̄ ad accusatiōēz malo
rū ac pmedatiōēz bonorū z q̄ ad sniāz vī usq; mētalit pficiet
z p q̄s in momēto . fieri possit. **H**inc scōo de ciuitate dei. be
at⁹ logē augustin⁹ Liber vite de q̄ in apocalipsi habet⁹ intelli
gēda est vis quedā diuina qua fiet vt vnicuiq; opera sua bo
na aut mala ad memoriā reuocentur . et mentis intuitu mi
ra celeritate cernentur vt accuset vel excuset sciētia consciēciā /
atq; sic simul omnes z singuli iudicentur. **P**orro si vocaliter /
singulorum facta narrarentur inestimabilis magnitudo rēp
ōris ad hoc exigeretur.

Erat. **V**ideo michi esse
responsū sed cum frequēt vna hora tot milia hominum
morian⁹ z quasi in eodē momēto q̄ z in mgnis solet prehjs
euenire: qmō possunt tot aīe simul eodem iudicari momento.

Dyonisij⁹ **I**am ad h. est data responsio qm̄ in circūscripti
bilis atq; omnipotēs iudex ita facili⁹ iudicat eodē momēto
mille aīas sicut vnā. **N**ūquid difficilius ei est multas aīas
eodē momēto ā istāte iudicare q̄ creare. **E**x his etiā innotet
cū q̄ mētosū z fatuū sit qd impiissim⁹ sarracenorū deceptor
machametū affirmat dicēdo

qđ finale illud iudiciū gnāle durabit p quīnq̄ginta milia ſoz
Dīo enim irrōnabile eēt iniuſtā. et inter cēs. tū iuſtū ſapientē
ac oīpōtētem. ſcōs ⁊ elcōs tā diu differre a mercede ⁊ glā. ā oc
cupari tā diuturne ad iudiciū gen⁹ huānū qui in pncipio
ſolo iperio pōdidit mūdū **Erat** Ex auctoritate illa et verbis
xpī qđ ex luca et matheo iā allegaſti videt̃ neceſſario ſequi qđ
nale illud iudiciū inſter fulguris inſtātaneū momētaneū ve
ſiſtit **Oyonih⁹** : ſ; plane pſeq̄ret̃ niſi ſba illa p̄ offēt ⁊ alit̃ ac
cipi ⁊ exponi **Erat** Qualit̃ exponūt̃ et alit̃ **Oyonih⁹**
ſi⁹ **Idi** qđ putāt finale iudiciū p tēp⁹ notabile duraturū dicunt
qđ xpō palligata p̄tulit ſba nō ad inſinuandū illi⁹ iudiciū mo
mētaneū duratiōez ſ; ad deſignandū ſui aduēt⁹ clarā ⁊ oīb⁹ vi
ſibile manifestatiōez **Cōfirmatio** eoz qđ deā ſunt de loco
et tpe p̄iculari iudiciū ex ūbis ſcōz p̄m̄ ⁊ p̄cipuoz doctorum /

Itā periculōſū ſit penitēciā **Capitulū** quintū
vſq; ad finē differre. et tñ i fine hoiēz poſſe penitē testat⁹
bñs au g⁹ **P**ericulōſū ē ingēs pēitēciā vſq; ad finē vite differ
re **Si** tñ tūc v̄ea habeatur p̄niā hoiēz liberat ⁊ ſpūali⁹ mortu
o vitā grē iperrat nō tñ ſit vt nullā ſēdat p̄niā. niſi forte tāta ſit
vehemēcia p̄t̄iōis et gēit⁹ qđ ſufficiat ad punitiōez iūgtat⁹ **Li**
cet ḡ difficile ſit vt tūc v̄ea ſit p̄niā qñ venit tā ſera dū cruciat⁹ /
mēbra ligat ⁊ dolor opp̄mit ſēſū ita vt hō vix valeat aliud ali
quid cogitare. melior tñ ē p̄niā ſera qđ nulla **P̄niā** nā ſi in ex
tremo vite hyatu aduēt̃ ſanat ac liberat **Hic** mgi ſuiāz aſſe
rit q̄to libro **Sciēdū** qđ p̄niē ipſis ē vſq; ad extremū vite artia
lum **Iō** ait et leo papa **Nemo** ē deſperand⁹ dū adhuc in hoc
corpore ē p̄ſtitut⁹. qđ nōnūq; qđ diffidēcia etatq; differtur con
ſilio maturiōē p̄ficitur **Ergo** ſat ſequi videtur qđ aiā nō iu
dicat⁹ aīq; de coipe egrediat⁹ **Beniz** ad ſ; p̄bādū allegat dy
mac⁹ qđ ait ſcriptū. in qđ iuenēo te. iudicabo dicat dñs **Hinc**
damascen⁹ li⁹ 2° ca⁹ 3° p̄teſtat⁹. qđ āgelis ē ruina ſ; hōib⁹ eſt
mors. qđ /

nec angelus post ruinā nec hō post mortē est penitēcie suscep-
tiuus. Deū sūt istiusmōi auctoritates sūdant in scriptura ca-
nonica. Itā et ecclesiastes vndecimo scriptum ē. Si ceciderit lig-
nū ad austrū vel ad aquilonē. in quocūq; loco ceciderit ibi
erit. In quibus vbiis plignum intelligitur hō. per casum
mors. per austrū soris seu sodetas electoy. aut feruor caritatis
seu splendor virtutū. Per aquilonē frigus vicioy seu cōfōrtiū
reproboy. Ita que sensus ē qd in ea affectiōe et dispositiōe mē-
tis qd aīa recedit a corpe pmanz in eternū ita ad qd electoy nuērū
ptinebit si i caritate decesserit ad rephos vero si igne discōptis
carens et corpe pigritie et peccō abierit. Itā et p ezechielē dñs
scdm antiquā trāslatiōē asseruit. In quacūq; hora ingemue-
rit peccator oīm iniquitatū eius amplius nō recordabo. Prete-
rea dñs antihocorē scribit in scia pte sūme sue et idē facetur a
lexāder de balis qd quis deus omnipotēs sit nō tñ posset hō
mīnt absoluta asseritiōe pōitē qd extet dāpnandus. qd sic hō
mo tenetur desperare. Si autē aīa iudicaret a deo añq; egrede-
ret de corpe desperare mor tenet adhuc in corpe manens qd
opinari nō licet. **O**bsticles cōtra prehabita et mītio
ad eadē. **C**apitulum sextum. **H**erater.

Opiose pbasti qd hō vsq; ad vltimū istans vite vñt
indufue possit salubrit penitē. Quis g ē qd fact gre-
gori in omelijs suis et alibi de quibusdā moriētib⁹ recitat qd
in extremis agētes viderūt terribiles spūs i spēs⁹ eisdopum
aut draconū ad se veniētes ppter qd fuerūt valde ptenī i aut
inducias pecierūt i quib⁹ vñq; penitere pposuerūt et tñ afflic-
tū marciū gregoriū qd totū illud illis nil profuit nec ppter eoy
emēdaciōē s; ob nostrā admoniōē talia demōstrata sunt
īpīs. Ex eisōe rectaciōib⁹ videret qd illi iudicati fuerūt a deo añq;
mīgnerūt a corpe. Itā vñ eoy astātib⁹ dixit Draconi ad ex-
uorāōē dat⁹ sū. Insup di mac⁹ refert de qdā magno anachori

na nosē stephano q̄lic an mīgriōez suā a corpe i extasi mē p
fi? ap̄ oculis itendebat ad dexterā lectuli ac sinistrā . et q̄si
ad reddēdā rōnē a quibulda exact? p̄ctā qui aderāt audientib?
dixit interdū sic Aliqz verū ē s? p̄fess? sū et rāto tpe ieiunauit p
isto Qn̄qz sic Nequaqz leo mētimini . istud nō feci Aliqñ
vero Aterū ē q? s? feci s? plorauit et dñō ministrāuit Aliqz nō vn
qz Illoc feci nec respōdere possū s? de? misericors ē Eratqz hor
ribile et horredū executoriū illud inuisibile rōni exacte sc̄i s?
tātus ita sub rōnis reddēde executiōe pōit? recessit a corpe Ec
ce ex hac narratiōe videt? q? aiā an recessū a corpe iudici p̄n
cet? et rōnē reddēde exigat? et accuset? Amplius : In epla ad
hebreos ait aplūs . q? esau pēitendē nō iuenit locū q̄z q̄cū la
crimis inq̄sisset eā Cōformit? de ant̄poco fert? machabeoz
2° libro q? orauit scelest? dñm a q̄ nō erat miāz p̄secutus? qui
tū palce pēituisse videt? Itā z it? cet̄a sua p̄missa vouit se iudici
futurū z totā frām scāz paginū ac p̄dicatū dei potēciā ac tē
plum se ē ornaturū optimis donis p̄dremo . p̄m . p̄mo loqr
fuita sapiā de iisqz adhuc i corpe p̄stituta Q? vocauit et ren
nūstis : desperastis oē p̄siliū meū . et increpatiōes meas negle
xistis . ego q̄z iūteritū v̄s ricebo . et sublanabo cū vobis qd
timebat̄ aduēit cū iruēit repētina calamitas tūc iuocabunt
me z nō exaudia . māne p̄surgēt ad me et nō iueniēt me At ve
ro p̄ moysen de? dixit ad pharaonē Quia i s? ipm̄ exatavi
te vt ostēdā in te fortitudinē meā Per q̄ Abba p̄nūciāuit ei suā
rephatiōez Adhuc sit ip̄e saluator aptissime dixit de iuda Ne
hōi p̄ quē fili? hōis tradetur . bonum ei esset si natus nō eēt
et hoc iudas intellexit profert de se Petro quoqz p̄dixit In
hac nocte ter me negabis : non tamen ob hoc petrus despe
rauit . desperare nō debuit posse euadere t̄tinam illam

negadōez ¶ Postremo iohānis .3.º legit^r Qui nō credit lu-
dicatus ē qz nō credit in noīe vnigenitū filiū dei Infideles g̃ iā
aū obitū suū iudicari sūt Iterū multi scōz suscitauerūt desūc-
tos etiā eos qui in mortalib⁹ obierāt peccati qui nō iudicant/
fuerūt in morte .ymmo doctor ille parisien^s cuius occasione
sanct⁹ ordo nūc sūpsit exordiū p̃mo die post obitū suū miracu-
lose se erigens phibuit esse se accusatū Secūdo die dixit se iudi-
catum Terio dāpnatum Hō g̃ videtur statim p^o mortē suā
iudicatus et dēpnat⁹ fuisse Consimilia multa possem obicē
sed ex hōz vt reo soluciōe pateat illa r̃sio. Solucio/
instāciarum istarū: Capitūlū septimū. Dionisius/
¶ Caritate et modesta disputaciōe veritas clarius inno-
tescit .ideo tua obiecta sunt diligēter soluēda Et qm̃

ea q̃ ex verbis beati gregoriū obiecti duplicem inducunt im-
pugnatiōez videlicet qz multi in fine vite sue nequibāt veniam
obtinere .et item qz tales vidēt^r aū suū obitū iudicari : id cir-
co ad p̃mū respondeo qz tanta ē pietas dei qz nulli facienti qd
in se ē veniā negat aut grāz .h̃ ip̃e cordiū ē i spector nec huāne
astucie vobis ex repētino aut vehemēti tiōre placet recipi p̃t/
Porro vt bonauertura sup̃ q̃rū fater^r . tūc dicit^r hō facē qd in
se ē qm̃ p̃ toto posse suo detestat^r peccā iqñtū p̃cā sūt ṽpote/
feda z vilia et p̃ra iusticiā : offensuāz dei .et h̃ ē detestati ac-
vltare peccā ex zelo qdā iusticie et qdā dei amore .et vltra h̃ in-
uocat dei auxiliū ac ea q̃ de⁹ requirit ab ip̃so proponit implere
Qui autem ex solo seruilī timore detestatur peccata et penitet
emendationemqz sp̃ōdet : his quantum in se est adhuc amat
iniquitatem nec ad bonū honestū afficitur neqz ad deū
sed solo horrore incommodi proprii incitatur ad penitendum
qd̃ non est meritorium apud infallibilem iudicem quoniam
ex amore proprio et priuato procedit

: Nec dubites quanto quin tales fuerunt

Responde et gratia hanc

de quib⁹ ex gregorio obsecasti Ad aliud dico qđ illi nō fuerūt
ā n̄ suū obitū iudicati quīs qđā signa sue instātis obīudica
tionis . vel ad eorū cōmōitionē vel ob nostrā auisati oēs appa
ruerūt eis Is qđ qui dixit draconi dat⁹ sū ad deuorāōū ita
putauit nō tñ sic fuit Mā et paulop⁹ vere penituit Ad id qđ
ex dymano obiceisti arbitor mōdōū qđ secreta dispōne dīpotent
et ex speālīb⁹ cau sis altissio notis anachorita ille añ obitum
suū sic fuit exact⁹ reddē rōnē et accusatibus eū deōnib⁹ ita tñ
dicit ut etiā scī vici hūiliēt se et diuinū formidēt iudiciū : Et ut
agnoscam⁹ qđ metuēda et districta sint dei iudicia in obitu sū
guloꝝ Lymac⁹ tñ nō refert qđ anachorita ille accepit diuinā
linām añ aīē sue de corpe egressiōē Et dato qđ añ egressiōē
accepit eā h̄ tñ pōict nō obuiat . qđ intelligēda sic sūt qđ de le
ge cōi fert⁹ iudiciū p⁹ alāz egressiōēz Om̄ps autē ⁊ supbeatis
sim⁹ de⁹ nulla lege artat⁹ ⁊ etū etiā qđ mltis elcō ⁊ sanctis
reuelata sunt diuinū . futura eorū saluatio añq̄z extierūt de cor
pore . qđ fuit ex grā speālī Mā et dīno ac scō dōnissio in carē
clauso appuit xps dās ⁊ illi elcō ppriū corp⁹ accipe iquit h̄ . o
care me⁹ qđ merces tua apō me mag⁹ ē nimis Beniz scūs mar
tin⁹ astātū dixit dyabolo Recede a me funeste nichil i me repl
es . abrahe me sū⁹ suscipiet ⁊ oformit scūs pēnī hugo linco
nīēz eps pōit⁹ in extremis differuit nō erit iudicij s̄ refrigerij
dies cū defūct⁹ fuēo ego Ad id qđ de esau obiedisti dicēdū qđ
ba aplī itelligūt⁹ ad lēz quātū ad h̄ qđ esau nō iuenit pniē lo
cū ita ut poss̄z recuperare ius p̄mogēture qđ pēdidit sū suo Si
tñ postea penituit vere de suis peccatis peniam est adequus .
Cōmun it tamē tenetur qđ ad finalem penitēciām nō puenit
Lacrimae quoq̄z ipsius non fluxerunt ex vera contritione sed
magis ex impatētia et indignatione aduersus iacob : ut ay
mo scribit vel etiā ex dolore paterne amissionis benedictionis
quantum ad tempalem prosperitatem quā magis qđ eternā /

felicitate amauit. Similit̃ ad instanciam illam de antiocho sciam
dicendum qd callidissim⁹ ac sceleratissim⁹ ille ex pñti dolore sibi in
flicto ⁊ timore maioris supplicij. atq; ex desiderio recuperat̃e in
columitar̃ nō aliquo iusticie zelo aut virtutum amore penituit
Ioseph dicendū ad Abba salomonis q̃ tetigisti. Ad ea q̃ tē pñū
ciatiōe scā pharaoni adducta sūt rñdet wilhelm⁹ auuhtoren⁹
in scōa pre sūme sue qd dū de⁹ alicui pōicit suā culpā ā ptemp
natiōez. intelli gēdū ē dñi h̃ eē sub pōiciōe. videlicet nisi peni
tuerit ā cauerit sibi. Nec de⁹ h̃ pōicit ad certificandā aliquē de sua
culpa ā pōēpnatiōe. qd si ei pduceret viam salut̃. p qd patet
rñsio ad obiecta de sacratissimo petro et nequissimo iuda. Ad
id qd tñtū ē qd nō credēs iā iudicati sūt. rñdet Abba illa fuisse
intelligenda qd sñā de eis in cōi nunc data est ⁊ sub cōdiciōe
videlicet nisi pñtant ad fidem. et qm̃ hñt in se manifestā causā
dampnatiōis cū sint absq; fidei sūdamēto. nec aliquid boni
meritorij habeant sibi admixtū. vñ nec iudicio disceptatiōis
sunt iudicādi. Verūptm̃ loquēdo de iudicio retributiōis iudici
tur singillatim in morte qñtū ad animā. Generalit̃ q̃q; in die
nouissimo qñtū ad corpus ⁊ animā. Nam et deus iustus ac
sanctus pñgit eis mensurā penarū iuxta mensurā exigenciāq;
culparū. Nō enim oēs eque iniqui sunt. Itaq; et eis ad mēo
riā reuocant̃ ac desup ostendūt vniūsa eorū peccā vt sciant se ius
te dampnari nec rōnabilit̃ cōgr̃i qñt̃. Preterea ad id qd ob
iēcisti de resuscitati concordit̃ dicūt doctores qd in mortali cul
pa defuncti et resuscitati nō fuerūt a iudice sūmo omnia pscien
te finali sentēcia cōtempnati. S; psciūs futuroz op̃s ob id qd
sciūt futurū suspendit ac distulit eorū finale absolutū iudiciū
Interim tñ fuerūt adiudicati tormētis ad tempus. Ad vlti
mū rñdendū qd q̃uis ille defunct⁹ vici⁹ interpolatis apparuit
⁊ narrauit se esse accusatū. iudicatum et ptempnatū m̃ oīs illa
ponerūt fil̃ eē pacta. Tribus quippe appuit vici⁹ vt plures

confluere et miraculum tuum celebrius redderetur ac fructus copio-
sior sequeretur. vel deus dispensatione speciali ac rationabili suspendit
damnationis illius iudiciale sententiam ob causas prectas. Quamvis
enim de lege communi fiat singulorum particulare iudicium statim ut
dictum est post animam a corpore exitum. nichilominus certis ex causis
potest omnipotens aliter agere de quibusdam differendo de eis sententiam.
Erat Non solum ad obiecta lucide ac rationabiliter transiit.
Sed etiam ex ista pertractatio aduerto quod de infidelium generali ac parti-
culari iudicio sit tenendum. Atque oportet agnoscere an etiam angeli
sancti assentiant infidelium animabus dum iudicantur. et videtur quod non quoniam
anime ille nihil boni deferunt secum nec possunt iuvare. Nam et apostolus
loquitur. Omne quod non est ex fide peccatum est. Dionysius Ba-
nietus. sic legitur quodammodo gabriel angelus dixit ad danielum. Domine
cepo prestat restitit michi viginti et uno diebus. Quod sanctus gregorius et
alios et alii multi exponunt de angelo sancto qui prestat toti genti prestatum.
quod angelus fuit de 3. ordine utpote principum doro fuit et micha-
el qui tunc prestat synagoge. Quodammodo ergo angelus ille coram deo
defendit pro posse causam plebis prestat sibi commissam quousque gens illa
fuit percolata sic forsitan opinari quis potest quod angeli sancti custo-
des infidelium singulorum committent animas sibi commissas usque ad dei
iudicium quatenus a demonum accusatione eas quantum queunt releverit vel
excusent et bona ex gratia que egerunt in corpore pro ipsis allegent. Quam-
vis etenim infideles nihil meritorum operentur: agunt tamen aliquod bona ex
gratia prestatim quod vultus dei quiescentibus extant cultores ut subveniundo
pauperibus: honorando parentes deum laudando et talia forsitan valent
eis ex infinita misericordia dei ad suarum minoratuloem aut mitigationem
penarum. Atque per hoc quod agunt propter finem quod in sua perfidia
prestatolatur peccatum censetur: ut si sarracenus elemosinam largiatur
quatenus tandem in paradiso terrestri carnis voluptatibus persuada-
tur. putat in alchorano promittit. Hinc quod ait apostolus. Omne quod non
est ex fide peccatum est. ita exponitur. Omne quod est contrarium fidei

culpa est. **E**rat Verbum illud ex danielē sã allegatū prin-
ceps psal̃ restituit michi putabã de ãgelo malo seu demone in-
telligendū. Quō em̃ inter scōs ãgelos potest pugna aut resis-
tentia esse cū sc̃ipm̃ sit. **J**ob xxx^o. Potestas et terror apud deū
est qui facit concordia in sublimib⁹ suis. **D**ionisi⁹. Quāuis
q̃stio ista nō m̃t̃i sit speculatiōis p̃ntis: t̃m breuiter respōdebo
atq; id fateor: q̃ et sc̃us iheroni⁹ sup danielē auctoritatē illā ex-
ponit de angelo malo opinatiue tamen et sobrie nō assertiue.
Aptius tamen videt exponenda de angelo bono qm̃ angel⁹
ille nō potuisset tot diebus resistere gabrieli nisi iustā causam
aliquā habuisset: Et si iustā habuit causā ponit resistentiā
illa fieri per angelā bonū: Itaq; iuxta expōnem gregoriⁱ cū
imp̃curabilia sint diuina iudicia eoz p̃fuditatē nō intelligūt
angeli sc̃cti nisi in quātū eis diuinitus reuelatur. **I**ocundo non
semp agnoscūt quid vniciq; plebi aut hōi debeat scōm dispo-
sitionē atq; iudiciū dei quouq; eis desup reuelatur. **I**n diuer-
sis at̃ genub⁹ sepe sunt diuersa merita et demerita ppter q̃ vna
debeat alteri subdi vel ab ei⁹ dominio liberari. **Q**uiliber vero
angelus merita plebis deputate sue custodie ad diuine iusti-
cie examen ac iudiciū refert. **S**icq; angeloz scōz mutua pug-
na nichil aliud est nisi relationes et allegatiōes p̃varioz meri-
toz plebiū eis creditariū dū vnus angel⁹ sanct⁹ allegat p̃ ple-
be sua aliqua bona: talis angel⁹ p̃ gente sibi p̃missa allegat
meliora que potest. **N**ichilominus inter ãgelos scōs vera con-
cordia est: nulla dissensio qm̃ dei sc̃ntia et vnanimi⁹ prestolantur
et quicqd iudicauerit deus concordit volūt et ap̃ pbat. **F**rater
An sicut quilibet hō habet duos ãgelos vnū in custodiē aliū
in tēp̃ratore sic q̃libz gens beat angelā: vnū bonū p̃ cōi custo-
de et aliū malū p̃ g̃nali impugnatore. **D**ionisi⁹. **H**oc ex ver-
bis ihero. lxx. albet. thōe et alioz m̃ifeste habet q̃ nō nimis
euagetur.

Responso ad auc-
toritates quibus aliqui p̃bare conantur q̃ anime iudicentur

a cristo ante q̄ egrediant a corpe **L**aplin octauū **E**rater
Alia huiusq̄ probasti q̄ anime iudicatur finita hāc vi
ta. restat vt ad auctoritates alterius positiōis respōdeas
Oyonisi⁹ Ad illā auctoritatē **V**idebunt in quē pupuge
runt **D**icendū q̄ ad lrām loquit̄ de iudeis qui xpi crucifixioē
parauerūt z de pylato ac de ministris eius qui impleuerunt
An ad hunc sensū allegatur ista auctoritas iobis : xix.º quo
habet **V**idebūt in quē trāsixerunt **S**iliter apocaliph p.º quo le
gitur **V**idebit eū ōnis oculus z qui eum pupugerunt **E**icq̄
aug.º **L**exa albert⁹ z alij eā exponunt. loquit̄ q̄ auctoritas ista
ad lrām de finali ac generali iudicio **S**iquidem apocaliph p.º
immediate āte h̄ vba p̄mittit̄ **E**t ecce venit cū nubib⁹ z **E**t
hoc dicunt ibi expōitores. **S**ūpra est q̄q̄ ista auctoritas ex za
charia p̄pheta cui⁹ xij.º legitur cap.º **A**spicient ad me quem
cōfiterunt : **S**e. ūda auctoritas v̄pote vsq̄ ad diē auentus
dñi nūc ihū xp̄i **H**abet p̄ma ad iherosolōn v̄ciō z in glosa expo
nit̄ vsq̄ ad finē vite p̄ntis **S**ic etiā glosa exponit̄ **A**rumptū
cōfitemdū est q̄ xps veniat ad quēlibet morientē. nō q̄ ad fin
gulos p̄sonaliter veniat z descēdat h̄ p̄ effectū sue pictatis seu
equitatis v̄ire asserit̄ v̄fictō atq̄ iudiciū exercētō q̄ ad modū
in apocaliph. p̄minat̄ q̄busdā. **A**lioquin veniā ad te. z veniā
ad te tūq̄ sur z veniā tibi. **S**ic etiā p̄r exponi qd̄ dixit dñs de
iobē **S**ic eū volo manē: id est in vita hac expectare ac p̄uēra
re z in vita p̄tēplatiua gescere donec veniā tpe mortis sue eū ad
me ḡtiosē vocāto z assumō **B**eniq̄ q̄uis xps v̄fibilē appuēt
iobē ap̄lo z eū de beatitudine sue assecrauerit an obitū ei⁹: ex
h̄ nō leḡtur q̄ alijs ōnib⁹ ita appareat **Q**uia vt scūs aug⁹
exponit̄ q̄ xps voluit iobē ita manē donec veniēt fuit p̄uilegiū
speāle **P**riuilegiū āt dicit̄ q̄ si lex p̄uata vt ḡdān. **F**ant̄ iocirco
ex h̄ nō leḡt lex cōis **B**edaratio scē b̄rigide v̄due ex reuela
tiōib⁹ eius v̄z q̄ a se iudicat̄ post egressū a suis corporibus

Ibro q̄rto caplo vij^o celeſt Caplm ix **D**yonifi⁹
 tiū reuelationū brigide ſācte narratur q̄liter in ymagina
 ria apparitione vītebat ipſi brigide in orōne vīgilāti nō dormi
 enū. q̄ demon damauit ad iudicē ſūmū de aiā cuiuſdā pecca
 toris adhuc in corpe exiſtens: z prius exire. **I**udex ad
 iudica michi hāc aiām z audi opa eius. **I**udicū enim reſtat
 de vita ipſi⁹ in corpore / p̄mitte eā michi punire corpus cū aiā
 donec ab inuicē ſeparentur: **N**o q̄o angelus bonus aūme reſ
 pōdit. **M**iſericordia dei quālibet aiām ſequit⁹ vſq; ad mortem
 z vſq; ad vltimū punctū vite et poſtea fit iudiciū. **I**n iſto autē
 adhuc p̄iūta ſunt cor⁹ et aiā. et manet diſcretio / **D**einde in
 viſione illa deſcribitur q̄liter aiā illa p̄cib⁹ Agnitiō glōſe et ami
 cor⁹ dei accepit a deo grām vere p̄ritiōis ante ſuā a corpe egreſ
 ſionē. **P**ropter q̄o angel⁹ ſcūs dixit ad brigidā. **T**u p̄⁹audiſti
 q̄ p̄pter p̄ces amicor⁹ dei illa obtinuit verā p̄ritiōnē ex carita
 te modici ante mortē. que p̄ritiō ſepauit eā ab inferno. **I**deo
 poſt mortem iudicauit iuſticia q̄ ardere debeat in purgatorio.
Nulta alia in viſione hac deſcribūtur. ſ; ex hijs patet p̄poſi
 tiū. **P**ropterea in alia viſione in eodē legitur libro: q̄admodum
 de aiā corā deo grauiffime accusata angelus ei⁹ dixit. **A**udi o
 iudex qui ōnīa noſti: **A**udi vltimā cogitationē z affectionem
 quā aiā iſta habebat in corpe: **I**pſa quippe in vltiō puncto
 fic cogitauit. **S**i deus veller michi dare ſpaciū vite. velle vtiq;
 libenter emēdare mea p̄cā ōniq; t̄pe vite mee deo ſeruire nec eū
 vniq; offendere. **E**demō etiā dñe iudex q̄pſona iſta non vixit
 tā diu q̄ obtineret plene intelligibilē p̄cā: ideo inuenturē ei⁹
 attende z facito miſiam. **T**ūc vīſum eſt de libro iuſticie. **T**alib⁹
 cogitatiōib⁹ in fine nō debetur infern⁹. **E**t ait tūc iudex. p̄pter
 paſſionē meā apietur hui⁹ aiē celū cū fuerit ſufficiēter purgata.
Inſup vij^o libro reuelationū beate vidue brigide recitat⁹ diſ
 ſaſe q̄lit beautiffiā. **H**go aiā; karoli militis filij ſcē brigide de corpe

exiuntē defendit atq; ad obtinēdā eternā felicitatē adiuuit In
qua visione misericordissimā Xgo inter cetera ait: Statim dum
egressa fuit a corpe accepi eā in meā custodiam Dem dixit ad
brigiosū. qualis p^r mortē ip^si karoli filii tui factū est iudiciū
aiē eius oñdetur tibi cū michi placuerit Porro dyabol⁹ adū⁹
sacratissimā Xginē exdamauit. Ego o iudex corā te cōquero:
q; mulier ista q̄ est mater tua fecit michi iniusticiā de aiā ista.
Nā ego scōm iusticiā postq; egressa fuit de corpe debui michi
eā assumere. z ante tuū iudiciū p̄tare ¶ Ampli⁹ sexto reue
lationū illaz libro describitur q̄liter demon aiāz cuiusdā defuncti
corā deo acerrime accusauit quia putauit eā in mortali peccato
emigrasse de corpe suo Virgo at dulcissima gradose accedēs
atq; subueniens dixit iniquo P̄cipio tibi dyabole vt michi
mōdeas qm̄ tua dñā sū. dic michi scis tu vniū⁹as hōis cogita
tioēs Et mōdē illo q; nō: benignissimā Xgo oñdit q; aiā illa
in fine vite sue vehementer penituit: Q; item nullus est tā im
mū⁹us pctōr aut tā auersus a deo q; nō possit penitere z ve
niā p̄sequi q; diu viuit in mūdo. Ex quibus oñibus mltisq;
alijs visionib⁹ Xbis ac reuelatiōib⁹ in p̄allegato libro descrip
tis mōstratur q; anime post recessū a corpe iudicātur. et q; iu
dicia talia fiāt in p̄sibiliter in momento q̄uis p corpalia p̄lix
ac similitudinariē exp̄mantur ac reuelent. qm̄ aliter ab hōib⁹
in carne degētib⁹ nequeūt p̄prehēdi. ¶ Confirmatio
p̄dictōū ex hīs q̄ in libro de obitu s̄cti iberonimi recitantur

Desert vt creditur s̄ctus Caplm io. Dyonisi⁹
cyillus iherosolimitanus ep̄s q̄admodū defuncto glo
rioso iheronimo quedā inter grecos orta sit heresis. negans
p̄rigatorū esse. et asserens aiās scōy ac electorū ante futurā
generalē resurrectionē nō posse ad beatificā testatis p̄tingere
visionē. nec aiās impiorū interim sensibile pati p̄nā. Ad cui⁹
imp̄ssimē heres extinctionē s̄ctis iheronim⁹ nūc defūct⁹ pau

rauit a xpo tres mortuos suscitari. qui resuscitati retulerunt vni
uersis qui aderant supplicia purgatorii ac inferni atque scelerum
gaudia aia. Cumque beatus cyrillos ad vnum trium illorum acerbissi
me et insolabiliter lacrimantem venisset. interrogauit eundem ob
nix ut sibi referret quid circa se gestum extiterit hora mortis. At
ille Adueniente inquit exitus mei hora tanta immundorum spirituum
affuit multitudo in loco in quo iacui ut pre multitudinem dinume
rari non possent. Quorum forma fuerat talis quod ea nil penalius nil
formidabilius potest excogitari. Postquam namque gliscit hominum flama
mis ardentibus exponeret se arsurum quod ictu oculi posset visione for
me eorum. Tandem apparet gloriose Iheronimo ausugerunt et iubere
eodem anima mea recessit a corpore tam gultu et acerbis quod certe quanti
fuerint ille angustie et pressure non caperet mens humana. nisi ut
ego per experientiam didicisset. Itaque anima mea cum tam ineffabili
bilis penis atque coloribus separata subito in ictu oculi fuit ante
dei iudicantis presentiam ineffabiliter deportata. Et qualiter non ag
nosco. Nec inde mireris quia nunc carnis aggrauor mole: tunc
autem anima fuit sine carne. Aniuersa et singula peccata nostra iudici
clarissime patuerunt primo et cunctis astantibus. Demonum quoque
astitit multitudo accusatio: locum. modum. tempus. numerumque mea
rum decessus culparum et praedicere non valebam. Deum quid dicam
qualem prestolabar sententiam. Cum igitur nil restaret nisi damnationis
sententiam. promulgari. gloriosus Iheronimus impetrauit a iudice nostrum dis
ferri sententiam. Deum me et duos mecum resuscitados assumens ostē
dit nobis locum et beatitudinem animarum sanctarum. Deum ad infernum et
purgatorium nos deducens non solum que ibi gerebant ostendit sed
etiam voluit ut ea experiremur. Quibus praedictis iussit ut redi
remus ad corpora et ea quae vidimus ac sustinulimus alijs denūciare
mus. Sicque anima nostra nostris corporibus subito sunt piunde. Insuper in
miracula sancti Iheronimi legitur quod quidam andreas nomine
cardinalis cum esset defunctus et iudici praesentatus fuerat eternis

penis deputatus. ob suū in vestimētis. ⁊ abis ac portibus su
pfluitatē. nisi gōsus subuenisset iberoni⁹ qui meritis suis ac
pābus impetravit a iudice aīā illi⁹ restitui corpori. sicq; aīā
illa fuit in scitu oculi corpori restituta: **P**refea in vita sācti nar
ratur martini qualiter ipse magnus scūs martin⁹ quēdā qui
seipm suspenderat laqueo suscitavit a mortuis: et aliū quēdā
cathecuminū qui nūcū psecutus fuit baptismū Qui resuscitatus
sepius retulit q̄liter aīā sua a corpe separata fuit a iudice.
locis tenebrosis adiudicata Quo cū a malignis duceretur spi
ritib⁹ duo angeli iudici suggererūt hunc esse p quo sāis ora
ret martinus: Quo audito pābus tanti pōnificis reducta est
aīā illa ad corpus: **A**mpli⁹ in vita cristine mirabilis quā de
scripsit venerabil⁹ vir qz libū apū pposuit. i pamer admirabil
⁹ ego xpīna narrauit q̄liter aīā sua exuta a corpe ac iudici pse
rata fuit ab eo benigne recepta. Cūq; ⁊ pñas inferni. purga
torijq; vidisset: data est optio ei manere cū xpō vel redire ad
corpus et diuersa pati supplicia p liberatiōe aīā in purga
torio detentari Que cū ex ardentissima caritate ⁊ pietate pti
set ad corpus reuerti repente reuixit Et breuiter hu⁹ modī q̄si
innumerable legūtur miracula in quibus resuscitati testati
sunt se post recessū a corpe fuisse iudici p̄sentatos ac iudicatos
Nec recolo me de aliquo resuscitato legisse qd dixerit se iudica
tū anima sua adhuc in corpe existente **E**rater Sufficien
ter vt reor istud per exempla mōstratū est. precor autem vt ex
primas quā estimēs sentiendū de hoc quod vt p̄actum est:
Innocenti⁹ scribit in libro de miseria pōitiōis humane xp̄m
in cruce positū vniciq; fidelīū appere añ exitū aīē sue de corpe
bonis ad p̄solatiōē. malis ad p̄fusioē: **E**t An xp̄s in
cruce positus appareat singulis añ morē **L**apl⁹ vn̄cedimū
Ad necesse est incaute ⁊ temere diffinire **O**yonis⁹
quod absq; periculo ignoratur **E**n qm p̄uide sc̄sitari⁹

quid est in me nō quid affirmē sup b̄s sēdēdū seu potius opīnā
dū tāgam breuiter q̄ occurrit. Porro q̄ fieri sūt z naturalē rō/
nem p̄sūs trāscēdūt p̄bārī p̄nt vel p̄ miracula ā p̄ scripturas
seu p̄ dēminatiōēz ecce. Vm̄ etiā p̄ doctores auctēricos p̄fer/
tūm si p̄munit atq̄ p̄cordit̄ dicāt qd̄ tale. Auctoritates vero
ad huius dicti probatiōēz inducē satis solute sunt sup: caplo
septimo. quo patuit qd̄ auctoritates ille a doctoribus aliter ad
lēm exponiuntur. cōmuniter dōm̄ est quoq̄ qd̄ doctores et s̄c
ti patres uō videntur cōcurrere in huius rei assertione seu opi
nōne. Insuper cum multi valde resuscitati sint a morte qui et
exposuerunt viuētib⁹ que eis in morte z ante ac postea conti
gerunt. nō tamen recolo me legisse aut audiuisse de aliquo ta
li resuscitato qd̄ dixerit se habuisse talem xp̄i apparitionem tpe
mortis. Sed non est abigendum. quin multi sunt viri sc̄q̄ sex
us tā martires q̄ cōfessores ex sp̄ali benificio pietatis diuine
z propter merita sua xp̄m ante suum obitū cōspexerunt de
quibus tamen nō legitur qd̄ apparuerit eis tanq̄ in cruce dis
tentus. Veniq̄ a sequentib⁹ illā innocentij p̄positionē esset que
rendū quali vīsiōne viderēt omnes xp̄m ante obitū suum. an
scilicet vīsiōne corporali z exteriori: an vīsiōne ymaginaria. an
solū intellectuali: z circa hoc multa occurrunt inquirenda. An
etiā crīst⁹ in p̄pria persona illis appareat z q̄liter species illa cru
cifixi existat in ip̄o: vel an misterio angeli formetur in vi yma
ginatiua hui⁹modi forma xp̄i taliter representatiua. Verum de
ista materia tuti⁹ arbitror p̄trāfire q̄ p̄ incertis certa inserere.
Hater. Quia tā satis locutus es de particulari singulorū
iudicio z vbi ac q̄liter fiat tā cupio vt m̄dere non abnuas ad
dubitatiōēz z q̄stiones que michi circa p̄dictā occurrūt ma
teris. **O**pouisiuo. Quantū dñō p̄cedere potero m̄debo/
Quod horū duorū iudiciōnū videret⁹ magis horribile ac ti
mendū videlicet particulare an ḡnale. **E**ap̄m duodecimū

Et utroq; verificat' qđ subit apl's **Ho:** **D**ionisius
tendū est incidere in man' dei uiuentis **Porro** periculare
iudiciū quāti ad aliqua potest horribilius reputari. tū q; pro
pinqui' imminet **Et** iacob' ait apl's **E**cce iudex añ sanuū
assistit **Tū** q; pericula singulania ac p'p'ia solent apli' formidāi
q; gñalia atq; cōia **Tū** q; qui in particulari suo iudicio sñia;
dāpnatiōis euaserit in iudicio illo gñali erit secur' **E**ruptū
absolute loquēdo uidet' pniuersale illō iudiciū formidabilius
esse ob mltā q; quisq; facili' potest p'p'ere. qm corā pniuersa
rōnalibus ac intellectualib' creaturis ager' singulorūq; uicia
singlis innotescēt z tā iudex q; angeli tūc uisibilib' apparebūt
stabitq; mūo in igne pflagratiōis. z reprobi q; nunc qm ad
aiā; inferno ad iudicāt tūc q; ad corp' z aiā; dāpnabūt **T**ar
tareū q; p; cal'ore patebit **H**inc facti p'ēs de terribilitate finalis
illi' iudicii copiosi' sūt locuti **Et** tūq; tū ineffabilis est terribile
ac p'p'endū **P**rimo ex pte iudicii sūmi cui' dñi potēcie nullus
p't resistere. cui' sapiā; nil ualet latere cui' iusticia tūc flecti neq;
bit qui z reprobi irat' ac tribilissim' appebit **S**ecō ex pte iudi
cādoz q; p'p'atiōe iudicis tāti nulli' extāt momenti neq; tūc po
terūt appellare nec vllō se mō poterūt excusare: pmo z accusa
būtur acerrime **T**ercio ex pte sñie q; impijs acutissima z peno
fissima erit **Q**uarto ex pte retributiōis q; in gñali iudicio erit vī
infernalis dāpnatio aut sēp'it'na saluatio **Q**uinto ex pte circū
stantiū ipsū iudiciū. qm p'iculare iudiciū in pñtia sit multorū.
gñale sit in p'spectu pniuersorū: elemētis ardentib': circūstanti
b'is agelis pmo. z sñibus sctis **S**i metuendū est iudiciūm
creature mortalis q; expauidū est iudiciū dei dñi potētis **S**i
sñia epalis mortis est formidāda: q; formidolosa est eterne dāp
natiōis sñia **S**i confusibile est et penale corā paucis hōib'us
increpari z secretorū uiciorū denudatiōē audire q; p'susibilis/
simū penatissimūq; cōsistet corā pniuersis z singulis angelis

sacris ciuibzsq; supnis atq; demonibus manifestari de omni
pcto ac cunctis hoibz. q;libet puo. z magno feto turpi eno:
mi ac erubescendo **Erat** De terribilitate vtriusq; iudicii
pleni? aliquid tange si placet **Oyonisi?** De terribilitate
finalis iudicii alibi satis multa legisti ac plurima aliunde au
disti Porro de horribilitate particularis iudicii de quo in isto
opusculo principalis ac specialis est mentio aliqua tangam.
Erater Nichilomin? alioq; pco: tange. et de gna! terrore
iudicii vtea tanto tenacius p̄mendem memorie: quāto specia
lius ppter me aut mei occasione p̄memorantur: **Oyonisi?**
P̄ter et vltra preacta que illud iudiciū tam metuendissimū
reddunt id quoq; nos debet inducere ad intensissimū eius ti/
morem q; vtri eximie sctitatis. vt diuiniſsimus **Oyonisi?** glo
riofus **iberonimus**: illuminatus **gregorius**: aliq; innumera
biles vtri virtutū: illud tam formidolose atq; assidue expaue
runt **Alit** quippe **iberonimus** Quotiens diem illū confidero
toto corpore contremisco: Siue etenim comedo siue bibo siue
aliud aliquid facio semper videtur michi tuba illa terribilis in
sonare auribus. surgite mortui venite ad iudiciū: **Judicatur**
ro equidem dño lugubre mūd? immugiet z tribus ad tribū
pectora feriet: **Hinc** quoq; **gregorius** p̄mis inquit ipis ita est
agenda letida vt nunq; amaritudo sequentis iudicii recedat
a memoria: Sic namq; om̄ps deus vias nr̄as considerat et
cūctos gressus nr̄os dīnumerat. vt nec minime cogitationes
nec minutissima verba q; apud nos vilerunt in eius iudicio
inidiscussa permaneat **Tunc** plane vt deuotus et subilis ille
ait **anclm?** ade xris erunt peccata accusantia. a finistris in/
finita demonū turba. subitus patens horrendū calos inferni
super? iudex iratus. foris mundus ardens. intus conscientia
vrens **Ibi** vix iustus saluabitur: **Hec** miser peccato: sic de
p̄bensus q; fugiet. latere erit impossibile. apparē intolerabile

Insuper scis dei ppheta daniel cū āgelū in forma qdā visibili
p̄spexisset vt ip̄met scribit dixit : Dñe in visione tua dissolute
sūt p̄pages mee ⁊ nichil in me remāsit viriā . s; ⁊ alit̄ me⁹ in
dudis et emarcui Si tñ p̄terit⁹ p̄sternat⁹ . ciet⁹ fuit vir iust⁹
ex vni⁹ intuitu āgelī apparens in forma tribilli q̄lit̄ in die no/
uissimo t̄rebūt⁹ ⁊ affligētur re pbi ⁊ iniqui tā innumerabilia
āgeloz milia intuitu q̄ eis in forma p̄mēuēda tūc apparebūt
Tūc etēn nō solū orbis t̄ray s; ⁊ polidia tota celoz pugnabit
p̄ suo creatore cōtra insensatos ac re p̄bos **E**rat **M**o inu/
tiliter postulauit h̄ tāgi . q̄tā aliq̄ nōdū p̄steraui : **N**ēp̄ si tam
mēuēd⁹ ⁊ afflictu⁹ ēit iniqs āgeloz aspect⁹ q̄ intolerabile ip/
sis erit iudicē ip̄m cui tā īgti fuerūt p̄spicē s; ⁊ orōnū . qui tūc
vt arcto visibilib⁹ apparebūt . aspect⁹ erit impijs intolēabilis ḡ
uis **S**; cū iohēs dicit apls timor dei nō est in caritate . s; p̄fca
foras mittit tiōrem quō verū ē q̄ viri in caritate tā eminent p̄
fecti eant⁹ illud timuerūt iudiciū **O**yonisi⁹ . q̄admodū
p̄fca caritas foras mittit ⁊ expellit timorē seruile sic parit timo
rem filialē **E**rat **T**imor filialis dicit respicit malū culpe
q̄admodū timor seruilis malū pene **T**imor aut iudiciū est tiō
mali penal̄ . nō mali culpabilis filiali ḡ tiōre nō timuerūt illud
iudiciū : **O**yonisi⁹ **S**icut timor seruilis dicit et in mediate
cōcernit malū penale id ē suppliciū at; ex p̄cepti ⁊ scōario ma/
lū culpe **H**oc ē p̄cām īq̄ntū p̄ peccato infligit̄ pena sic timor
filial̄ dicit ⁊ immediate cōcernit malū culpe quā fugit ⁊ abho
minat̄ ex diuino amore ne separet̄ a deo **E**x p̄nti aut ⁊ scōario
potest respicere malum pene scdm q̄ pena culpā cōmittat̄ . nec
simul cum pena delicti fructiua ⁊ amorosa presentia stare po
test **E**x quid miraris si viri p̄fecti in isto exilio illud formident
cum et tunc celozum virtutes atq; angelice potestates mouen/
t̄ sint moru p̄i p̄ reuerentialis timoris ⁊ admirationis cultus
dam ingentis : **A**deo igit̄ vnus sanctorum locut⁹ est p̄m

si possibile esset aīa exire de corpe pre timore in dei aduentū o
nis mūdus moreretur pre formidine et horore. Quale enim
est celos scissos videre et deū reuelatū cū ira et indignatiōe atq;
innumerabiles angeloz milicias et totū simul genus huma
nū intendere. Propter qd sic viuere debem⁹ tanq; et singulis
morib⁹ nostris rationē daturū. **Erat** Copiose de isto dis
seruisti. tñ si non grauat expone qualiter celi tunc scissi erunt.
Oyonisi⁹: Non necesse est opinari qd celi qui eminent ele
mentis sbaliter tunc scindētur: s scdm apparentiā qdā. ita qd
hyatus quidā et velut aptiones appebunt in eis: ex fulgore
is quibusdā luminibus seu chouscationib⁹ que erunt in celo
aereo: qdāmodū et tēpore fulguratiōis aliq̄liter cernim⁹. Hā
et in euangelio celi legunt⁹ dūo baptisato apri. **Erat** In
iuxta pmissū de terribi. itate p̄cularis iudicij placeat loqui.

¶ Quā metuendū sit particulare iudiciū. **Laplm 13.**

Iuxta iam tactū est particulare vni⁹ cui⁹ qd. **Dionisi⁹**
iudiciū ex multis causis redditur metuendū. sicut et vni
uersale iudiciū: presertim qñ si in p̄culari iudicio fuerim⁹ cōp
heni in pctō mortali. solū tunc q̄tū ad aīā; adiudicabimur
penis etnis. sed in finali quoq; iudicio quo ad corp⁹ et aīam
cōdēpnabimur in eternū. Hinc sancti prēs ex cōsideratione sui
particularis iudicij prime imminētis valde pertimuerūt. **Ant**
et scūs abbas helyas. **Ego** inquit tres res timeo. vnā quāto
egressura est aīa mea de corpe. scdm quāto occurrir⁹ sū deo
Tercia quando de me pferetur snia. Alius quoq; senex locu
tus est fratri. **Place** et cogita sicut cogitant rei incarcerari. **Ipsi**
enī interrogant hoīes: vbi est iudex. qñ veniet et suay expecta
tione penay lugent. Sic mōch⁹ debet sēpt sollicit⁹ esse et aīam
suā obiurgare dicēdo. **Ne** michi. quō habeo stare añ tribuāl
xpi et actū meoz reddere rōnem. **Et alter** In omni inquit re
intrepet hō aīā; suā dicēdo ad eā. **Demor** esto q̄ te oportet.

occurrere deo Sed et alius senex dixit: flere sp debemus. Lū enim
senex quidā obisset atq; post lōgā horā redisset ad se interrogā
uim? eū Quid vidisti ibi pat? Qui rñdit cū lacrimis Audisti
ibi lugubriē vocē incessāter dicentē Ne michi. ve michi Sicut
nos sp facere debemus. Preterea dymac⁹ refert de quodā sācto
anachorita q; ex intēta atq; assidua mortis meditatiōe frequēt
padebatur mentis excessū virib⁹ q; deficiens et fere absq; statu
exnō reportabat a seatrib⁹ q; eū inueniebāt. Erat Lū dicat
apls: cupio dissolui et esse cū xpō. Itēq; infelix ego hō q; me
liberabit de corpe mortis huius. Psalmo gph⁹ quoq; Diuinit
aiā mea ad deū fontē viuū qm veniā et apparebo an facie dei:
Et denuo. Heu michi q; incolat⁹ meus plōgat⁹ est. Et conue
dñe de carcere aiā; ad pñcedū nōi tuo: stat q; pfectoz sit mor
tē pot⁹ desiderare q; formidare. Quō ergo sācti viri mortē nō
timuerūt. Oronisi⁹. Naturale est hōi mortē timere quē ad
modū naturale est vitā diligere. Sed vi gor gēie caritatisq; fer
uor ac future p̄libatio felicitatis sic pñt augeri ac p̄dñari in
hōie vt mortē tanq; hui⁹ misere defectuoseq; vite terminū atq;
future beatitudinis ianuā optaret. Verū vt loquit ap̄s paul⁹:
Unusquisq; suū donū habet a dño: et vnus electoz magis
in hac. alter magis in illa habūdat. Virtute et grā. Propter qd
de vno quoq; scō cātatur. Nō est inuent⁹ similis illi. Quidā ergo
electi q; ui elegerūt corā deo sp esse solliciti et timorati. custoditi:
mortē plurimū timuerunt: nō ppter ip̄as corpale mortē p̄inci
paliter aut dūtaxat. s; maxime ppter p̄ticulare dei iudiciū mor
tis statim annexū et ppter penalia alia q; mortē p̄comitātur. et qm
certi nō erant an amore digni inuenirent. et an cursū suū felici
ter terminaret. et q; circa mortis articulū p̄tingere solent tēpta
tiōes gūissime. Nepe et si teste p̄ho oīm terribiliū terribilissimū
est mors: loquēdo de malis penalibus vite p̄ntis. nichilomi⁹
p̄acta horribilia mortis annexa et eā p̄comitātia oīm mortis cor

pali sūt ineffabiliter terribiliora: **N**ā mlti ex eo qd talia vel vi/
derūt in spū z excessu a sustinuerūt ad ips reuerſi ad se seu ad
pſtinā vitā penitentiā egerūt mirabile z rigorosissime ac timo/
rosissime princeps vixerūt **E**rater De hoc aliq refer exem/
pla quia exēplaris narratio magis solet edificare p̄pūgere at
qz accēdere **D**ionisi⁹ Recitat dymac⁹ de solitatio quodam
heremita qui iuxta montē synai lōgo tpe negligentissime vixit:
Qui quodā tpe infirmatus extreme migravit perfecte a cor/
pore qñ per integrā horā/ Deinde reuerſus ad se rogauit ōnes
qui astabant recedere Quo facto ianuā cellule sue obſtrens
mansit intus p̄ ānos xij: cū nullo penit⁹ colloquū habēs: nec
aliud qz panē gustās z aquā. sedit stupēs ad ea q vidit in ex/
tasi. morē suū de cetero nūq mutās z calidas lacrimas iugit
fūdēns **E**t quo cū migret⁹ erat hoc solū audiui⁹ **I**nouigete
michi frēs: nemo habēs moris memoriā poterit peccare **E**cce
qz horribilia vidit in spūitu q repxit tā extreme mutatus est/
Inſuper legitur de quodā ordinis ciſterciē puerlo in quodā
magno pctō defuncto z p̄abus glōſissime **V**ginis ad corp⁹
reducto q reſuſcitatus narrauit se gūiter corā iudice accusatū/
Et orante p̄ eo dulciſſiā **V**gine iudicē cū aliquib⁹ cōtulisse se
crede qñ tractāto quid de ipō eſſet agendū. ſeqz interim tā vbe/
mentissime timuisse qd si aiā ſua fuiſſet mōs ere⁹ defluxiſſet et
liquefact⁹ fuiſſet p̄re immēſitate ſui terroris **P**oſtremo de bea/
tiſſimis patrib⁹ arſenio z agatone in vitas patrū deſcribitur
qd in extremis poſiti. valde extimuerūt occulta et iuſta dei iudi/
cia **D**ixitqz vnus **N**ō p̄ſumo ſ p̄reor. qñ alia ſūt iudicia dei
z alia hoīni **A**rſeni⁹ qz a diſcipulis inqñt⁹ in veritate z tu o/
pater formidas **R**eſpondit **T**imor qui nunc in me eſt ſemp
fuit in me ab ea hora qua mōchus fact⁹ ſū: et timeo valde
Erat **S**i tales ac tāti fic timuerūt. quid reſtat nob agēdū
Sed p̄cor vt de ſupplicijs aiāz poſt vitā hāc pauliſp loq̄ro/

Oronisius. De penis purgatorij et inferni tot alibi sepe le-
gisti ut opus non sit hinc in isto tractare dyalogo. **E**rater
Ex speciali causa istud desidero. Intendo quidem adhuc interro-
gare quodammodo intelligenda sunt quodammodo in diversis visionibus. reuela-
tionibus et libellis primo et libris de huiusmodi penis leguntur: ad quorum
ordinata et fructuosa inquisitionem ex tuis rationibus et doctri-
nis cupio pervenire.

De penis purgatorij. Cap. 12.
Tractandum utrumque de suppliciis purga-
torij. **P**rimo proinde quod magister sententiarum li. 2. ex verbis alle-
gat augustini dicens Prius purgatio est igne purgationis quod
in aliud secundum distulit fructum perversionis. Sic sit ignis et si et nunc
non sit tamen miro modo est quodammodo. Excellet enim omnis pena quam videri
passus est aliquis in hac vita. Namque in carne inveterata est tanta pe-
na: licet mirabilia passi sunt tormenta martires sancti et multi ne-
que magna nimis sustinuerunt supplicia. **P**roinde de purgatorij
penis scribit dominus super quatuor. In purgatorio inquisens erit du-
plex pena. una dampni in quantum retardat a visione divina. alia sensus
in quantum ab igne corporali puniuntur: et quatuor ad utrumque minima pur-
gatorij pena excedit maximam vite presentis penam. Quanto enim ali-
quis plus desiderat tanto ei absentia extat molestior. et quodammodo af-
fectus quod desiderat summum bonum post hanc vitam in aeternum sanctis est in-
tensior quam corporis mole non retardat: et etiam quam tempus seu terminus
fructus summo bono iam advenisset nisi aliud impediret. Ideo de
retardatione maxime dolent. Similiter cum dolor non sit lesio sed
lesionis sensus siue perceptio tanto plus aliquis dolet de aliquo
lesivo quanto est magis lesivum seu sensitivum. propter quod lesiones quod
sunt in locis maxime sensibilibus maximam causant dolorem. Et
quoniam totus sensus corporis fluit ab anima: ideo si in ipsam
agat aliquid aliquid lesive oportet de necessitate quod maxime affliga-
tur. **H**inc utrumque pena purgatorij omnem excedit penam vite presentis
Erater. Circa hec oritur michi timor et questio multiplex

Oyonifi⁹ Timor iste est utilis sed q̄stiones curiose deuoti
onē nō fouent Ideo p̄deote z simplices ex suo salubri timore
frequentē magis p̄ficiunt q̄ q̄ circa singula q̄stionib⁹ impli
cātur Sed qm̄ q̄stioēs tue nō ex curiositate sed ex caritate
nascūtur: dubia tua si placet p̄pone **F**rater Scientia ad
caritatē noui esse ordinatā ex eo q̄ iobis xviij: ait saluator lo/
quēs ad p̄rēm: Non feci eis nomen tuū vt dilectio tua in eis
sit Gateor tamen q̄ circa q̄stiones sup̄flue occupari deuotiōis
sit impeditiuū Curiositas vero hūana q̄stionib⁹ immoderate
inuoluitur sicut z salomō p̄testatur: Deus fecit hominē rectū
ab initio z ipse se immiscuit q̄stionib⁹ infinitis: Q̄ si huic su
p̄fluitati vacauero tuū erit me caritatiue dirigere **O**yonifi⁹
Audenter qcquid te mouet p̄pone: **F**rater **P**rimo oritur
q̄stio circa id qd̄ asserit p̄scius secretorū dei vnicūsim⁹ aug⁹ pe
nā purgatoriū oēm vite p̄nitē penā excedere Lū em̄ sint multa
p̄ctā quib⁹ in hac vita debetur minor pena: q̄ sunt q̄dam pe
ne vite p̄nitē cur in purgatorio debetur eis pena tā grādis oī
pena sc̄i hui⁹ intensior Hoc nāq̄ diuine videtur p̄trariari ius/
ticiē: cū in deut⁹ scriptū sit Scdm̄ modū delicti erit z mēsurā
plagan. **P**roterea capere nequeo q̄liter desiderū illud fruendi
sūmo bono p̄pter dilationē z retardationē fructiōis illi⁹ pari/
at dolore oī pena seu dolore p̄nitē vite maiore Lū em̄ in aīā
in purgatorio detenta maneat **A**ius paciētiē p̄r de necessitate
facere **A**ius z dilatioē illā equanimiter ferre nec t̄m affligere
semetip̄s desiderādo qd̄ aī tēpus statutū adipisci non valet/
Deinde apparet q̄ immaterialis incorpālisq̄ sp̄s scilicet aīā n
corpe sepata tam diu pati z affligi non possit ab igne illo cor
porēo a quo nī fallor nec calefieri p̄r nec corpāliter trāsmutari
cū iuxta philosophorū z theologorū doctrinā: qcquid in aliq̄
recipitur in eo recipiatur scdm̄ modū illius recipientis: Ideo
sp̄ritus qcquid talis ab igne recipit immaterialiter ac sp̄ritu

liter videt recipere. Insuper in aia separata nō est nec remanet ra-
tus nec aliquis sens⁹ corpore⁹ q est potentia organica. quō g a
corp⁹alib⁹ rebus poterit ledi affligi sentire aut lesione p⁹cipere.
Nō videtur q alit⁹ q⁹ spiritaliter z immaterialit⁹. qd nō esset
colorosus ōni coloroso scđi hui⁹ aut vite p⁹ntis. Amplius si
aia separata ideo magis affligitur ab igne q⁹ aliquis in s⁹ mun-
do: ob hoc q⁹ ignis ille agit in aia z ipaz a qua pfluūt oēs cor-
poris sens⁹. p⁹ntis erit q⁹ anime in purgatorio exites graui⁹ af-
fligantur ab illo q⁹ anime in inferno post resurrectionē futurā
q⁹ tunc aie p⁹tempnate erunt corpib⁹ reunite. sicq⁹ ignis non
aget in aia z immediate. Ampli⁹ nō videtur q⁹ minima pena
purgatorii. loquēdo de pena sens⁹ maior sit ōni pena vite p⁹nti
cū multe sint minutissime culpe. quib⁹ nō videtur tam intensa
pena deleri. Et itē q⁹ scđm s⁹ maiores purgatorii pene que p g⁹
uissimis scelerib⁹ p⁹ntis s⁹ p satisfactionē nō delent insigūtur
essent inestimabiliter dure z afflictive. z etiā qm pene purga-
torij paulatim vt creditur remittunt⁹ z minuunt. **O**ponit⁹
Obiectioēs iste hūne frater difficiles sūt z partim a doctorib⁹
sup q⁹rtū sniaz mouētur. ideo in sequenti cap⁹lo pro virib⁹ ad
eas rōdebo.

Solutio obiectioū p⁹cedentis cap⁹li.
Dico qd allegasti q⁹ scđm **Cap⁹l⁹ 11.** **O**ponit⁹us
mensurā delicti erit z plagaz mod⁹. Dicendū q⁹ verum
est in eodē statu z ceteris paribus. Status autē animatū in
purgatorio et inferno: est ali⁹ a statu vite p⁹ntis: ideo p⁹ntis ibi
gravi⁹ puniūt⁹ q⁹ hic. Prefertim quoniā in punitioē culpa
nū deus magis spicit voluntatē patientis q⁹ penā in se. Qui
autē in hac vita pro suis peccatis penas assumūt z sufferunt.
spōte tolerant eas. nō sic in purgatorio. Hinc super quartā
sniaz distinctione xx. apt bōuentura z p⁹cordat dñs alex⁹oer
de hallis in sūma. Duplex est pena v⁹delicet assumpta et inflicta.
In pena assumpta nō solum p⁹placet deo ordinatio p⁹ne ad cul

pena. sed cuius ordo et rectitudo voluntatis pena assumptio. In pe-
na vero infligta placet deo ordo pena ad culpam: quoniam si pena
penitentium in penam est pena assumpta. pena autem existentium in pur-
gatorio est pena infligta. quia in eis est tempus respiciendi non
promittendi. Ideo modica pena in penam plus satisfacit et de ea
magis preta est diuina iusticia quam de magna in futuro. Hinc
quasi proportionabiliter maiorem exigit penam deus in purgato-
rio quam in seculo isto. ut siue satisfiat iusticie. Cuius exemplum acci-
pi potest in materialibus debitis. creditor namque magis ac-
ceptat penam marcham auri quam decem marchas argenti. Pena
autem hic sponte assumpta plus preciosior est pena purgatorii. quam
aurum argento. **Frater** Placet responsio et veritas eius de-
lectat. sed dubitatio oriens angit et incitat ad querendum. Vide-
tur quippe ex ista ratione quod pena purgatorii non sit volunta-
ria sed coacta et per penam deo non placita nec satisfactoria. Que-
ritur ergo an sit voluntaria et videtur quod immo. quoniam existens
in purgatorio sine huiusmodi pena nequeunt beatitudinem ad-
ipisci. Et rursum quia in caritate persistunt et iusti nec deo rebelles
videtur quod deus eis iuste infligit voluntarie non inuoluntarie pa-
ciuntur. Porro quod inuoluntaria sit. hinc apparet quoniam acci-
piunt et precantur liberari ab ea. **Oronius** Ex prehabita
ratione magis accendi debemus ad faciendam penitentiam in hac
vita dignam et plene satisfactoriam quam ad querendum non necessa-
ria ad salutem. **Meropramen** questio tua est vtilis. Ad quam
breuiter dico quod pena purgatorii dicitur voluntaria non absolute
sed conditionate quoniam aliter saluari non valent. **quodam** monum
eger vult incidi aut prius. **Ante** scilicet alexandrum et idem tangit
bonaventura super quatuor sententias. Pena dicitur voluntaria tribus
modis. Primo quia a voluntate imperante assumitur et talis
est pena penitentialis. Secundo quia a voluntate acceptante
equanimiter toleratur ut est martyris pena quam in tantum placuit

eis quia ab ea erant noluerunt **T**ercio quod a voluntate tolerante
suffertur sicut dum cupiens sanitatem infirmatur sustinet quidem
infirmiorem tanquam penam diuinis infligamur et tamen ab ea li-
berari parat et talis est purgatorii pena. talisque pena minus
habere de ratione voluntarii quam predictae. **S**exto Bona solu-
tio responde ad alia. **B**onifacius. Ad id quod dicitur apprehen-
dere te non posse quodammodo desiderium seu dilatio beatifice fructibus
gignat maiorem penam in animabus purgatorio deputatis quam sic
aliqua pena seculi huius. **R**espondeo tibi per verba bonaventurae
dicentis. quod cum magister in littera et multi sancti affirmant
penam purgatorii esse omnem penam huius vite maiorem oportet nos
ita tenere. etiam si non appareat nobis ratio ad hoc. **I**n huius
modi enim magis adherendum est auctoritati quam rationi quoni-
am totum illud est potius supra naturam et rationem quam secundum
naturam et rationem. **A**lerum prout preallegatis verbis theo-
me dicentis. quod desiderium illud propter dilationem atque caren-
ciam beatifice fructificationis inducat tam grauem dolorem et pe-
nam doctores aliqui contradicunt. **Q**uemadmodum et ipse
dominus bonaventura qui super quartam distinctionem ex-
scribit. **A**liqui voluerunt assignare rationem primam naturalem et primam
supernaturalem de acerbitate pene purgatorii. **D**ixerunt namque quod
animae exute habent potencias suas expeditas habentque natura-
le desiderium pertingendi ad summum bonum ad quod create sunt
et ultra hoc gratia est in eis que istud desiderium magis indi-
nat. **I**ndico cum sciant hoc ultimum bonum et retrahantur ab eo
quasi in carcere positi modica pena sensibilis cum ista tristitia
est maxima eis et pro tanto dicunt purgatorii penam maxi-
mam esse. **N**am sicut delectationes spirituales sunt multum inten-
se et corporales excedunt sic tristitia de absentia summi boni exce-
dit omnem corporalem dolorem. **H**is verbis addit bonaven-
tura. **S**ed certe nec ista ratio bene manu ducit si quis bene

aspiciat. Primo qm̄ desideriu sūmi boni necessario habz ad iūc
tam fruitionē quā dā z aliquā boni illi⁹ possessionē. ideo facit
gaudiū. Ante q magis desiderat sūmū bonū magis delecta
tur in eo. Quia in hoc differt desideriu corpaliū ac spaliū a de
siderio spiritaliū rex vt aug⁹. ondit in libro octoginta⁹ qstio
nū. z hoc veritatē maxime habet cū deus p caritatē inhabitat
aiāz. ymo scdm istā rōnem pena limbi maxia fuisset in pñb⁹
sanctis in quo tñ creditur fuisse requies sancta non penalis.

Erāt Quid tibi circa ista pbabili⁹ esse videt. **Oponi⁹**
Inter tantos iudicare doctores nō iā mee est puitatis. Tam
quia interrogas quid michi pbabili⁹ videatur: sine incauta
assertione mideo. q posito thome p̄tacta rōnabilior apparet
qm̄ z sacra scriptura puerbioz i⁹. p̄tatur Sp̄s q differt
affligit aiāz. Lignū vite desideriu veniens. Et experientia docet
dilationē boni oprati: z eius carentiā tanto esse penaliore: q̄to
bonū illud magis amatur. Inter ceteros nāq caritatis effec
tus sunt vulnerare z languidū facere diligentē. Concedendū
est etiā q iū purgatorio exñtes aliquo modo habeant sūmū
bonū vt̄pote in sp̄. vnde z aliquā habent p̄solationem in q̄tū
certā sp̄m habent obtinendi bonū tam infinitum. An tamen
fruantur aliquo modo hoc bono per sp̄m: fruendoq; gaudeāt
actualiter in eodem certū non reor. Forsitan magnitudo sup
plicij ita absorbet in eis rōnem z voluntatē q a tali aliq̄ntula
fruitione z gaudio impediūtur. nisi fortassis aliquāto habe
ant aliqua lucida interualla. **Erāt** Si sūmi boni carentia
z dilatio beatifice fruitionis tanto plus affligit q̄to bonū
illud magis diligitur. sequi videbitur q aīe in purgatorio
exñtes habeāt penā dāpni tanto dolorosiorē q̄to sūt magis
perfecte in caritate: sicq; aīe meliores ibi plus affliguntur.

Oponi⁹ Quātū est ex p̄e dilatiōis atq; carentie z ex ca
ritatē radice possit sic esse: s; aliūce credit̄ fieri resp̄sa⁹ doloris

Quibui⁹ mitigatio in aliusbus in caritate perfectio:ibus puta ex
maiori fiducia dato obtinende felicitatis ymo et felicitat⁹ maio
ris et forsan interdu ex quicunq³ fruitione boni sume amari aliq³
nq³ gaudiu p^{ri}ntis. **Grat** Quid dicit de aliusbus patru scōz
in lyngo an carentia beatific⁹ fructiois fuit et eis penosa: **Et** dicit
dicunt doctores q³ in lyngo patru añ xpi descensu ad illum nō
erat pena sens⁹: s⁹ pena dūtaxat dāpni ex dilatione atq³ carent
cia glorie. Ante in tertia pte sume sue distinctioe xx. loquitur
thōs **Cristus** ad lyngū patru descendēdo cōsulit eis q³ntū ad
glorie adeptioē et per p^{ri}ntis soluit eoz dolorē quo paciebāt ex
dilatione glie **Bōventura** sup q³ntū distinctioe xxi. ait: Sancti
p^{ri}ntes quia in superiori pte inferni erāt et dei visioē expectabāt
nou solū in lyngo sed etiā in sinu abrahe dicuntur fuisse. Ille
igitur locus p^{ri}m dicebatur infernus et dicebatur etiā lyng⁹.
quoniā erat ibi pena carentie / Sed finis abrahe vocabatur
quoniā ibi erat expectatio glie **Hic** p^{ri}ntes concordant scripta petri de
charātasia. rychardei de media villa: et thome de esfordia
Grat **P**redictis obuiare videtur qd zacharie i⁹ fertur de
xpo **Tu** quoq³ in sāguine testamēti tui eduxisti vinctos tuos
de lacu in quo non erat aqua **Qd** de reductione p^{ri}m ex lyng
bo tu ipse super zachariā exposuisti: vbi et per aquā refrigeriū
designatur. nō ergo erat ibi gaudiū aliquod. **Oponit⁹**
Glosa ibidem aliquis plus inducit. **Tu** inquit liberasti
eos qui tenebātur vincti carceribus. vbi nulla misericōdia eos re
frigerabat **Artū** ad hec et p^{ri}ntis est vna scōm thomā solu
tio: quia intelligūt⁹ q³ntū ad refrigeriū pfecte liberatiois quā
añ descensum xpi ad eos cōsequi non valebāt **Porro** pedes
seu carceres qbus sancti p^{ri}ntes detinebāt⁹ indusi intelligūt⁹
impedimenta qbus p^{ri}ntes detinebāt⁹ exire reatu originalis pecc
ti **Grat** **Lupio** doceri an pena dāpni erat animabus
p^{ri}m factoz in lyngo tā penalis vt existentibus in purga

torio in quibus secundum beatum thomam excedit omnem vitam presentis seculo-
rum: Et videtur quod sic ymo appareat quod existit maior in partibus
sanctis. Tum quia magis dispositi erant ad gloriam quam in pur-
gatorio existentes. Tum quia datus considerauerunt quantum
bonum esset beatifica illa fruitio. et quantum dampnum ex eius dilata-
tione incurrerant. **O**yonisius. Non puto quod dilatio glorie
fuit eis ita penosa. ut existentibus in purgatorio pena dampni.
quia non sustinebant dilationem glorie pro personalis et propria
culpa: sed reatum originalis peccati. Porro ad argumenta tua
reor dicendum sicut tactum est paulo ante. quod quantum illa dilatio po-
tuerit sanctis partibus esse valde penosa. quantum fuit ex parte care-
tie ac dilationis atque ex radice caritatis. tamen aliunde rele-
uatio et recompensatio fuit ex consolatione et gaudio spei certis-
sime liberationis. Et quoniam deum per fidem formatam et per vo-
num sapientie aliquo modo contemplabantur. ymo et per caritatem
aqualiter fruebantur. Omnes quoque iustus et pius deus penam
dampni in diuersis diuersimode moderabatur secundum quod diuer-
simode erant dispositi per merita siue demerita. Et enim aliter
erat et est de pena dampni in dampnatis. aliter in paruulis in so-
lo peccato originali defunctis: aliter in purgatorio: et tunc aliter
in partibus sanctorum limbo. **F**rater. Istud optare michi da-
tus explanari. sed vereor te nimium fatigare. Nempe cum existentes
in inferno nullatenus diligant deum sed maxime odiant. non
video quod carentia visionis diuine sit eis molesta: quia non cu-
piunt deo vniri nec eo frui. sed rebus caducis in quarum affec-
tione miguerunt a corpore. **O**yonisius. Subtiliter tangis
sed breuiter dico quod quantum non cupiant gloriam electorum per res-
pectum ad dei honorem eiusque laudem. Attamen in quan-
tum gloria illa esset eis accommodata atque a tantis miserijs erep-
tina sic glorie huius carentia est eis penosa et ita non cupiunt deo frui.

sed in Quædam modū et hi qui diligunt deū solū ppter bñf
cia sua. qui utiq; plus amāt seipos q̄ deū. cupiunt seipsos et re
bus mñstoris frui et p cñs deo vi. qd est mere preposterum
ac sūma pueritas. Erat Placet mñsio idcirco si placet ad
rethoua mñsio obiecta. **Oyonisi⁹** Sequentiū obiectoy solu
tio p̄cipue stat in hoc ut oñdat q̄liter aiē a corpib⁹ separe et etiā
demonēs parī valeant et affligi ab igne corpali. Et q; de hoc
est p̄cipua difficultas q̄ paucis v̄bis expediti nō p̄t. idcirco
obiectoy rethouoy solutio in sequenti ponetur capitulo.

¶ Qualiter aiē separe ac demonēs possint affligi et torq̄i ab
igne corporeo. Caplm decimū sextum. **Oyonisi⁹**

De hac difficultate scribit magister sñiaz 2.º li. distinctio
ne. xx. Et eadē distinctiōe sup hac re mltā scripserūt doctores et
lōgū est oīa recitare. Porro thōs recitat ibi diūsa alioy opl
niōēs. Quidā nāq; dixerūt q̄b̄ sit. aiē separe affligi ab igne. q̄
videt ignē. qm̄ visio illa aiē separe est visio intellectuālis que ut
talis nō est ita afflictīua. Ideo alij posuerunt q̄ aiē tal' patit'
atq; affligitur ab igne corporeo: in q̄tū app̄hendit ignē illū ut
sibi nociuū. Sicq; ex tali app̄hensione afficitur timore et dolo
re ut impleatur in aiēbus dāpnatis seu in purgatoāo p̄stitu
tis qd scriptum est Illic trepidauerunt timore ubi non erat ti
mor. Istud rursus improbat thōs: qm̄ sic non pateret' aiē
separata ab igne. s̄ a similitudine ignis quā cōcipit. Nec p̄ba
bile est q̄ anime ac demonēs ingenij subtilitate pollentes pu
tarent ignē illū eis esse nociuū nisi sic esset in veritate. et nisi ve
raciter grauarentur ab eo. Hinc alij dicunt: q̄ ille ignis agit
in spūs incorpales videlicet in aiās atq; demonia. non ut rea
nature sed ut instrumentum diuine iusticie. Istud quoq; al
serit thomas nō esse sufficienter prolātū qm̄ agens instrumēta
se nō agit in aliquo: nisi in qd habet etiā aliquam naturālē
et propriam actionē. q̄admodum serra secando lignū intro/

ducit formā artificiale. Idcirco assignare oportet igni aliquā
naturalem actionē in aīam: ad hoc q̄ agar in eā tamq̄ instru-
mentū diuine iusticie. Consequenter ponit hic doctor modū sibi
magis placentē dicentē Corp⁹ in spm naturaliter agere non
potest nec ei aliquo moto obesse nec spm grauari nisi scdm q̄
corpi aliquo moto vnit: Spūs autē corpi vnitur dupliciter.
Primo vt forma materie. vt ex eis fiat vnū simpli⁹ z hoc mō
anima z demon nō vniuntur corporeo igni. Secundo sicut
mouēs mobili vel sicut locatū loco. eo moto quo incorpalia
sunt in loco. Incorporei em̄ sps sūt in loco diffinitiuē: quonīā
ita sunt in loco vno: q̄ nō in alio. Quāuis autē res corporea
ex sua natura habeat q̄ spm incorpēū loco diffiniat nō tamē
habz ex sua natura q̄ spm incorpēū diffinitū detineat. vt ita il-
li loco alligetur q̄ ad alia diuertere neq̄at. cū sps non sit natu-
ralit̄ ita in loco vt loco subdat. h̄ hoc sup additur igni corporeo
in spm est instrumentū diuine iusticie q̄ sic detinet spm et ita
efficitur ei penalis. retardās rū ab executiōe pprie voluntati s̄
ne se possit opari vbi vult z scdm qd̄ vult. Sec thōs Qui etiā
in sūma p̄tra gentiles libro q̄rto ponit hunc modū: Sed p̄tra
hunc modū multa obici p̄nt. Primo qm̄ iuxta istā positionē
neq̄q̄ videtur q̄ pena dāpnī aīay separatay in purgatorio vel
in inferno exīnū excedat oēm penā vite p̄ntis: Nam spm deti-
neri ab igne z ei esse talit̄ alligatū multo minor est pena. quā
vite corp̄aliter cremari in medio ignis. Nam z ignis ratione
sui caloris verisimē prohibetur esse maxtē actiu⁹ z afflidu⁹. De-
niq̄ q̄uis regis filio esset valde graue detineri in carcere. nō tñ
illa detentio esset ei ita penosa. vt alteri cuiq̄q̄ cremari z p̄bur-
si in medio estuūssimi ignis mūdani. Ampli⁹ crimina demo-
nū saltem p̄iorz nō sūt mīnora criminib⁹ hoīm: idcirco suppli-
cia demonū etiā poss̄ oīem iudiciū nō erunt mīnora suppliciis
hoīm reproborz q̄ tūc in corpe z aīā punientur ab igne h̄ si nūc

de. non eo solū puniatur ab igne tartareo p alligationē z detē
cionem p̄fatā multo minor esset pena eoz q̄z hoīm qui tūc in/
fernali incendio p calorē im̄p̄sionē inestabiliter torquebūtur.
Preterea scōm istā opinioē; spūa incorporei multo grauius
punientur si alligarentur z detinerētur infimo elemento. vt po
te terre. z p̄sertim terre lutose ferenti ac sordide. qm̄ talis res cor
poralis. z hui⁹modi locus esset eoz nature ac dignitati sp̄/
ciūce mltomagis p̄trarius. At vt refert willhel. m⁹ parisiens
in libro de vniuerso. quidā dixerunt demones quosdā nūc de
tineri doctis z huiusmodi imparissimis locis. Insuper ista
positio nō videtur p̄sonare diuersis ac plurimis viciis et
reuelatiōibus hoīm deuotoz atqz scōz qui dixerūt atqz scrip
serunt se videri penas purgatori ac inferni z aīas ibi vere rea
liter immutari pati. affligi vehementissimo ignis calore: ymo
multi a morte resuscitati: testati sunt se ita esse exptos z quidā
in sp̄ritu multa talia se videri passosqz esse assenuit. Infra
quoqz p̄babitur qd ista positio non satis p̄cordare videtur cū
positiōe scōz augustinii gregoriū ac plurimū alioz. Et ob hoc
autē si uō affligerentur anime separte ac demones ab igne nisi
per p̄fatam detentionē possent ex assuetudine z diuturnitate
pens huiusmodi maxime mitigare faciendo de necessitate volū
tatem q̄dā patientiā p̄ coactā. q̄admodū incarcerati sciētes
se nō posse euadere assumūt sibi patientiā q̄dā. Postremo qd
thōs affirmat. agens instrumētale nō agere in aliquo virtute
superioris agentis. nisi habeat aliquā naturalē z p̄p̄riā actionē
in illud. q̄uis in naturalib⁹ cōiter ita fit. non tñ oportet sic esse
in effectibus qui sūt sup naturā quales sunt puniōnes sp̄ri
tuū ab igne materiali. Vmo deus altissimus qui est super oēm
legem nature. z super oēm ordinē vniuersi. interdū ad osten
dendā superabundantiam z illimitatissimā onipotentiā suam agit
aliqua p̄ea que minime per naturā p̄nt corporati ad illa ymo

per ea que ex sua natura habent operari contrariū. Unde sup illō
ysaia xxxvij°. Iussit ysaias vt tollerent massam de ficiis ⁊ ca
thaplasmarent super vulnus ezechie ⁊ sanaretur. Dicunt cōf
expōitores qd applicatio illa ficioꝝ naturaliter erat contraria
curationi vulnēis ezechie. Deo deus per ysaiā iussit appon
tale emplastrum: quaten⁹ curatio ezechie miraculosoꝝ mon
straretur. Nempe vt ait iheronimus per vulnus ezechie. Theo
dōion syuachus ⁊ aquila intellexerunt regnū morbum Eli
apostema: quoz vt iqꝝ contrariatur applicatio dulcium. Unde
scdm iheronimū vt sanatio ezechie ostenderetur diuini⁹ p reo
nortias atqꝫ aduersas sentur collata. Itaqꝫ ad indagandum
qualiter spūs illi paciantur ab igne corporeo. non expōit nī/
mīs inriti naturali inuestigationi q̄admodū nec in alijs mī
tis que credimus. **Hic.** At michi apparet ad deuotio
nis ⁊ punctionis p̄fectum. plus confert in hīs simpliciter
credere q̄ ea que fici sunt p̄ rationem discutere: Tamen quia
materiam istam ingressi sumus opto audire quid alij quoqꝫ
doctores de hac ipsa scribunt materia.

C De alia quorūdam doctorū positione circa modum quo
fit corpore spiritus affliguntur ab igne materiali. **Capitulu**
decimūseptimum.

Dionisius

Et hac re super quartū distinctione quadragesima q̄tra
scribit bonauentura. Aliqui sumere voluerunt modū
actionis istius a parte nature ipsi⁹ anime ⁊ sup̄erūt istud ex
Ab̄s augustinū 12°. super genefim. Ab̄ ostendit qd aiā potest
pati corpore non patiente etiā acerbissimas passioēs q̄admo
dū pbat ibi per exempla in sōpnis ⁊ in egritudine quadam
perationib⁹ quibusdam. Si ergo anima secum trahit affec
tiones ⁊ ymagines corporales: ⁊ in illis atqꝫ per illas ponit
pati in corpore. corpore non patiente. etiā ad ignis absen
tiam. Nūto plus cum separata fuerit a corpore.

poterit pati p illas z in illis igne purgatorij seu inferni pñte.
Qm̃ q̃uis nō sit ibi passio corpalis est tñ passio ibi animal
seu spiritalis q̃ vera est passio z vera afflictio Iñ hīs hīs ad
dīc bōuenrura Sed istud nō videtur aīe fidei sufficere / Qm̃
credimus etiā demones qui carēt hui⁹ modi ymaginatioib⁹
z affectioib⁹ a corpe tractis pati ab illo igne & redim⁹ etiā q̃
pena illa infernalis z etiā purgatorij sit p verā ignis actionē.
non p fāsticā ymaginatioēz Ampli⁹ si substantia spiritalis
sepata certa est q̃ ab igne leoi nō potest. ergo ymaginatio ig
nis nō generat in ea terrore nisi aliud accurrat q̃ ipi⁹ aīe na
tura aut dispositio ex corpe tracta Et ideo cū nō possit suffi
cientis ratio sumi ex pte diuine iusticie q̃ rōnem nrām quietet.
nec ex pte soli⁹ aīe q̃ fidei p oīā p̃cedet. Ideo rō sumi p̃t aspi
ciēdo ad vtrūq̃z In plures sūt modos p̃suadēdi iste videt⁹ p
babiliior esse Nam scōm augustinū i⁹ de ciuitate dei. Dolor
siue tristitia est dissensus ab hīs reb⁹ q̃ nobis nolentib⁹ acci
dunt Ad hoc igitur q̃ dolor gñetur in aīā ab aliquo. duo cō
currūt ex pte aīe patientis: videlicet p̃ceptio ex parte cōgnitio
nis. z detestatio ex parte affectiois. Similiter duo requirūt⁹
ex pte agēt. vnū est qd̃ immut⁹ aīe p̃ceptionē. aliud q̃ violēt
z inseparabiliter adhereat p̃tra repugnatioēz volūtatis Et hīs
q̃tuor. duo sūt scōm ordinē nature. z duo scōm ordinē diuine
iusticie Qz em̃ ignis immutet cognitionē aīe. z aīā p̃cipiat
actionē z calorem ignis hoc est de naturali potencia vtriusq̃z
Qd̃ patet sic / Quia dū ignis agit in p̃positū ex corpe et aīā
z corpe duplex ibi est passio: vna est naturalis que est calefac
tio corpis. alia aīālis z hec est immutatio sensus Et prima ē
vera naturalis passio: qm̃ est ab igne tamq̃z a naturali agen
te Secūda passio est ab aīā scīpaz mouēte z ab igne occasio
nē prebente: vt dicit augustinus vi⁹ musice Quemadmodū
ergo postq̃z separata est anima a corpore suo. corpus potest

pati ab igne passiōe nat̄ali qm̄ p̄r calefieri z inflāmati z h̄ p
 nat̄alē p̄prietatē vtr̄q; sic sp̄s separat̄ pati p̄r ab igne passiōe aiālī
 h̄ z ab igne p̄nti imutari naturali potēcia ignis et aiālī Duo ḡ
 ibi sunt per ordinē nature z alia duo per ordinē diuine iusticie
 Qz cū ignis aiālī indissolubiliter alligetur z aiālī in eo reduca-
 tur tamq̄ in carcere hoc est diuine iusticie ad quā spectat male
 factorē includere carceri Qz item aiālī refugiat ignis calorē qui
 ei per naturā nocere nō potest. et trepidet timore vbi non est t̄-
 mor hoc est diuine iusticie q̄ facit trepidare pctōres in mītēdo
 timorem z horrore hui⁹ rei. qua scōm naturā sūt superiores Et
 q̄uis istud sit opus diuine iusticie nō tamen est contra ordi-
 nem nature vel sp̄m trepidare qd̄ trepidandū non est vel sp̄m
 corpori alligari Nec bōuentura Cuius positio partim concor-
 dat cū preinducta thome positione z partim ab ea discordare
 videtur Nampe cū thōs dicit sp̄s illos igni alligari z derineri
 in igne velud in carcere: Qz vero subiungit eos trepidare vbi
 trepidandū non est recebit a thoma ¶ Vltaq; alia in ista opi-
 nione tangūtur que impugnatiōib⁹ patent: Nā qd̄ aiālī mo-
 uere seipsā ad sentiendū z ignē prebere occasionem sic videtur
 sonare quasi sensatio fieret non recipiendo sed extra mītendo
 et quasi sensus sit actius nō passius potēcia. qd̄ platonium
 est. Item: qd̄ dicit aiālī separatā pati ab igne passiōe aiālī
 qua sensus immutatur a suo subiecto: Nō cū manent in aiālī
 separatā vires organice aut sensus extēiores Conformer qd̄
 ait sp̄s illos trepidare vbi nō est timor non apparet nisi deus
 intellectū illoz spiritūū eleuet et obscurēt vt naturālē p̄prietatē
 z vim ignis ignorent qui multa valde altiora z subtiliora in-
 telligunt Deniq; iuxta istā op̄inonē non videtur posse defēdi
 qd̄ etiā post resurrectioēz cōmunē demones punirentur tā gra-
 uiter vt homines reprobi vt p̄cedenti tangebatur capso Nā
 et ibi obiecta contra hanc positionē militare videntur Tantū

tamen doctoribus non est irreuerenter aut temere contradicendi.
Erat Quid de ista materia verius putas **D**ionisi?
No hoc sine aliorum preiudicio in sequenti respondendo capitulo
Quid verius videatur de modo quo aie separate ac demo-
nes affliguntur ab igne materiali **L**ap³ xvij. **D**ionisi?
So firmissime atq; simpliciter credo teneo et affirmo qd
ignis ille purgatorij et inferni vere realiter ac penalisissime
influat agat et imprimat in aias separatas ac demones im-
mutando et affligendo eisdem suo calore ineffabiliter acius et pe-
nali⁹ qd aliquis in hoc mundo affligi et immutari queat ab ig-
nis calore. **A**erumpti modum et qualitate immutacionis illius
arbitrorprehendi non posse ab homine viatore. qm ignis ille
non agit vt agens naturale sed vt instrumentum diuine onipo-
tentis iusticie. **E**t sicut omps deus supnaturaliter prestat materia-
lib⁹ ac sensibilibus rebus vt ipse sacramentis vt aque seu tinc-
tioni in aqua et unctioni ac sacramentalibus. **A**bis virtutem
agendi salubriter in incorporeas aias adhuc in corpe exites sic
supnaturaliter cruciat affligit immutat et vit aias sepatas ac
demones. **R**ursum qd admodum creator bñdictus et gloriatus de-
dit inuisibilib⁹ creaturis vt angelis sanctis ymo et demonib⁹
virtutem naturaliter influendi ac imprimendi creaturis corporeis
et mouendi transmutandi puniendi easdem sic corporeis ac sen-
sibilib⁹ rebus supnaturaliter dedit virtutem hanc immutandi
affligendiq; aias sepatas qd et iusto ac decentissimo egit iudi-
cio. **E**x quo em aie prauae ac demones peccato fecerunt seipos se-
nsibilibus corporeis inuisibilibus rebus viliores per culpam ius-
tum est vt rebus hui⁹ modi subiciantur per penam detentionem et im-
mutationem maxime afflictiuam. **N**am et hui⁹ modi afflictionibus
ac passioib⁹ vult iudex omps spūs prauos subdi et affligi qd
uis ineffabili modo aliter sint in eis qd in rebus huius mundi
corporeis. **E**rat **N**ec omnia vt michi videatur catholice so-

nam: scilicet auctoritatibus factorum et exemplis ea corroborata. **D**yo
nisius. Quam diuersi diuersimode primo et truncate ac incomplecte
verba sancti gregorii allegant: volo verba eius integre et memo
rare ut clarius pateat mens ipsius. Itaque 8. dyalogorum libro
dissertit. Si uiuentis hominis incorporeus spiritus teneatur in corpore.
cur non post mortem igne teneatur corporeo? Ad quod petrus cum
quo disputauit sicut et ego tecum respondit: In uiuente quolibet
idcirco incorporeus spiritus teneatur in corpore quia uiuificat corpus.
Ad quod gregorius. Si incorporeus spiritus in hoc teneri potest quod
uiuificat: cur non et ibi penaliter teneatur ubi mortificatur? Tene
ri autem spiritum per ignem dicimus: ut in tormento ignis sit uidentis
ac sentiendo. Ignem namque eo ipso patitur quo uidet et quia co
cremari se aspicit crematur. Sicque fit ut res corporea incorporeo
am rem excusat dum ex igne visibili ardor ac dolor inuisibilis tra
hitur: ut per ignem corporeum mens incorporea flamma trahatur.
Quauis colligere valeamus ex dictis euangelicis quod incendium
anima non solum uidentis sed etiam experientis patitur. Veritatis
cremum uoce diues mortuus dicitur in inferno sepultus: qui depre
catus est abraham dicens: Mitte lazarum ut refrigeret linguam
meam quia cur et in hac flamma. Denique ueritas in fine reprobus
dicit: Ite maledicti in ignem eternum qui preparatus est dyabo
lo et angelis eius. Si ergo dyabolus eiusque angeli cum incor
porei sint corporeo igne sunt cruciandi: quid mirum si et anime antequam
recipiant corpora corporea tormenta sentire cogantur? Ad hec
petrus ille respondit. Placet ratio nec debet animus de hac questione
ulterius dubitare. Frater. Quomodo ignis ille incorporeus dicitur
cum aliqui sancti uideantur ambigere an corporeus incorporeusue
existat: quemadmodum te legisse ac melius scire non dubito et
Dionisius. Fateor doctorem egregium beatissimum augustinum de
his interdum inquisitiue et quasi dubitatiue locutum. Nam et super
genesim ait Spiritualem arbitror ignem illum et iterum dicit Lulius

modi sit ille ignis eternus arbitror scire neminem posse nisi qui spi-
ritus diuinus ostendit In libris quoque de ciuitate dei et super Aba-
illa apostoli Alij edificat lignum ferum et stipulam loquimur de his
dubitatiue. et rursus 12: super genesim Spiritualem inquit arbi-
tror esse locum in quem anima deferretur post mortem Insuper damascenus
quarto libro. in fine inquit tradetur dyabolus et demones et homo
eius videlicet antichristus et impij in ignem eternum: non materiale qual-
est quod apud nos est: sed quale nouit eum deus Verum ut bonetura
fateretur Ipse beatus augustinus in suis sermonibus manifeste testa-
tur ignem illum esse corporeum: Damascenus quoque non negat ignem illum
esse materiale: sed dicit quod non sit taliter materialis ut ignis quod apud
nos est Vel dicit eum esse materiale quantum ad suas proprietates Verum
ut rursus scribit bonetura / Tale dubitatio de igne purgato-
rij ac inferni abstulerunt nobis postiores sancti doctores. ut gre-
gorius cui spiritus sanctus multa reuelauit Atque ysidorus in libro de ordine
creaturarum Ac alij sancti qui euidenter testati sunt ignem illum esse
corporeum Erat Cum diues in inferno sepultus non habuerit
ibi linguam corpoream: nec lazarus in limbo patrum digiti corporei
videatur quod totum illud de flamma: intinctionemque digiti et refrigera-
tione lingue sit spiritualiter intelligendum Oponitur Verum est
Abba illa de lingua et eius refrigeratio de intinctionemque extremitatis
digiti in aqua: esse spiritualiter accipiendum. put super lucam poteris
inuenire Flamma enim corporalis ibidem est que quomodo agat in spiritum
is audisti Erat Proposui querere quid spiritualiter per
diuinitatem prepnari seu potius sue anime linguam et quid per digi-
tum: extremitatemque digiti anime lazari. quid etiam per intinctionem eius
in aqua sit intelligendum Sed quia ad expositores super lucam
me remisisti. nunc ista interrogare non audeo Nam et super lucam
te ista exposuisse non ambigo Sed precor ut ex aliorum quoque
sanctorum patrum doctrinis elucides qualiter incorporei spiritus
affligantur ab igne corporeo 1:

Prosecutio declarationis quodammodo ac demones possint ita
dire affligi a corporeo igne Caplm 19. **O**ronisius
De huius rei veritate declaranda primo assumo quod asserit
augustinus in quodam sermone Ignis ille purgatorii durior est
quam quicquid penarum in seculo isto vivere sentire aut cogitare quis po-
terit. Deinde quod quanto sanctior magister ex verba sapientissimi augus-
tini allegat dicens Quisquam profiteri tenuit animam posse habere
similitudinem corporis corporaliūque membrorum potest negare animam
esse quod videt in sompnis se ambulare sentire vel huc illucque ferri vo-
latu aut gressu quod sine quadam corporis similitudine non sit
proinde si hanc similitudinem et apud inferos gerit non corporalem
sed corpori similem potest et ibi sic pati. Insuper ad idem proban-
dum inducit magister verba iuliani episcopi. qui verba gregori prece-
denti capitulo introducta allegat in forma et sequitur ea. Addit
quoque magister In cassiani etiam voluminibus legitur quod anime
separate non sunt ociose. neque nichil non sentiant. cum ille diues
in inferno anima cruciari se daret. Ante probatur animas defun-
ctorum non solum suis sensibus non privari. sed nec istis affectibus
scilicet spe. gaudio. tristitia. metu carere. Hec magister. **E**xater
Ex hijs non satis intelligo quodammodo anime separate ac demones
affligantur ab igne corporeo nisi forte ex quadam fantastica ig-
nis apprehensione et ymaginatioe rei lesue a qua tamen ne-
quiunt immutari et magis a similitudine ignis quam ab igne
Oronisius. Ea que fidei sunt ratione et apprehensione trans-
cendunt nichilominus pro ea quod naturaliter sunt aliquantulum decla-
rantur. Si ergo anima adhuc existens in corpore potest absque corporis
passione tam horribiliter affligi in sompno ex sola ymaginatio-
ne et similitudine corporaliū rerum. quanto magis pro omnipotentia dei
possunt anime separate ac demones nunquam dormientes affligi et immutari
ineffabilique puniri igne corporeo. ex ignis illius apprehensione pre-
sentia impressione per similitudines species ac dirivationes ipsarum quodammodo

sp̃s illi vicioſe ac turpiter in reb⁹ caducis ſūt delectati. ſic iuſte
z innaturalit violēte z ſupnaturaliter cōpellātur rerū corpeaz
ac viliū impſſionib⁹ atq; pūitiōib⁹ ſubiaccere z affici. Inſup
non obſtante ōnī aiē rōnalis ſimplicitate z incorporeitate aiā
naturaliter efficitur intrinſeca corp⁹ forma ſubſtāntificāſ eſſen
tians atq; viuificāſ illud. z ex pſequēti paſſiōib⁹ afflictiōib⁹
q; corpali bus cōicans ſubiaccēs z formata. Hōne ergo omps
iuter poteſt tam aiās ſeparatas q; demones taliter alligare et
vire corporeo igni vt vere ſubiaceāt afficiātur ac torqueantur
impſſionib⁹ ei⁹. **H**ater. Cū nec ſit demonib⁹ nec in aiā
bus ſeparatis pſtant ſenſus interiores q ſunt vires organi cē
inter quas ſūt viſ ymaginatiua ac mēoratiua quō poteſt in
illis ſpib⁹ eſſe ymaginatiua apphenſio ſeu ymaginaria cog
nitio ignis z corpaliū rez. **D**yonifi⁹. Hōne ſup ſimplitatē
ſimul z immaterialis de⁹ pgnoscat vniuerſa hec corpalia. **B**e
inde z angeli ſācti in qbus neq; p eſt ſenſ⁹ interior aut ymagi
natiua potencia. Hōne etiā aiā diuinitis pōpnati poſita in tor
mentiſ recordabat ſenſū ſuoz. **D**oro an z q; lter potencie ſen
ſitiue exteriores z interiores maneāt. z pſiſtant in aiā ſepata.
z q; lter nō ſpecialis eſt difficultas q; doctoz ſup qrtū ſūiaz de
terminatur. z circa hoc aliter ſenſerunt platonici. quos in hac
parte auguſtin⁹ z alij qdam catholici ſequi videntur. **A**lterq;
paripotenā quos doctores noſtri cōſter ſūt ſecuti. **C**ertum eſt
autē q; potencie ſenſitiue ad minus radicaliter z originaliter
manent in aiā ſeparata. **A**utūptamen auguſtinus in libro de
ſpū z anima diſt recedit aiā a corpe ſcū trahens ſenſū. yma
ginationē. rōnem. intellectū. pcupiſcibilitatē z irraſcibilitatem.
Etrudius aiā inquit recetens a corpe ex hijs. puta ex ymagi
natione pcupiſcibilitate. irraſcibilitate ſcōm merita aut demer
ta afficitur ad delectationē vel ad dolorem. **P**mo ſup geneſim
12. ait. **H**eg enim videro cur habeat aiā ſimilitudinē corporis.

lul. dū facente sine sensu corpore nō tamen penitus mortuo. vi
det talia: qualia multū ex tali subductiōe ad se reuerſi alijs nar
tauerunt ⁊ nō habeat ſimilitudinē hanc dū perfecta morte pe
nitus de corpore exierit. **E**rat. Lū iſta ſunt ſatis difficilia
michi: cupio de iſta materia plenius per exempla certificari.

Demonſtratio per exempla q̄ acerbiffime padantur ani
me defunctorū ab igne purgatori ⁊ inferni. **A**rticulus 20.

Hac te recitat multa exempla beatus **D**yonisius
gregori⁹ papa q̄rto dyalogorū quē te puto legiſſe. **N**ice
licet qualiter vit nomine reparatus couct⁹ de corpore vidit ro
gū ingentem paratū. cui ſupimpoſitus fuit tybur.⁹ preſbit
lubric⁹: ⁊ igne ſuppoſito eſt crematus: eadēq; hora obiit ille
tyburti⁹. cuius anima fuit incendio deputata: Aliū quoq; vi
dit rogum parari cui⁹ cacumen virebatur a terra vſq; ad celū
extendi. vidit autē rogos parari: non q̄ in inferno ignis pa
ratur ex lignis. ſed per ea quib⁹ apud nos ignis nutritur of
tenſa ſunt ei impiorū ſupplicia. vt ea viuētib⁹ per ſolita apu
taretur. **I**nſuper refert de quodā curiali repente defuncto eo
q̄ puellā quā de fonte leuauit baptiſmatis violauit. **D**e cui⁹
ſepulchro cūctis cernentib⁹ diu flamma erupit: quorūq; oīa
eius ꝑbuſſit. vno ⁊ totū eius ſepulchrū ꝑſūpſit: q̄ vt ait gre
go: ius ideo fecit omps deus vt oñderet quid aīa eius ꝑuſſit
in occulto cuius corpus ſic ꝑbuſtū eſt in ſepulchro. **A**tq; vt
hinc penſemus quid aīa viuens ac ſenſiens pro ſuo patiatur
exceſſu cuius inſenſibilia oſſa tanto ſunt cremata ſupplicio
Amplius ſcribit de heremita monacho nōie p̄tr⁹ qui ante q̄
heremica vitā aſſūpſit defunctus fuit. ſed corpori protin⁹ reſ
titutus teſtabatur ſe vidiſſe inferni ſupplicia. atq; innumera
loca penarū: quorūq; ſeculi hui⁹ potētes in eiſdē flāmis
ſuſpeſos. **L**ūq; ⁊ ipſe iā emergē⁹ eſt in ignē āgel⁹ mox appa

reno eripuit eū z dixit egredere z q̄lit tibi beinceps viuendū fir
antēte cautissime qui resuscitat⁹ tantis deū se vigilijs ieiunijs
q̄ se p̄stinxit vt eū inferni tormenta videret ac timuisse pueris
cio loq̄retur etiā si id lingua nō fateret⁹. **P**ererea recitat de mi
lite nōie stephan⁹ qui defunct⁹ iacuit inhumat⁹ vsq; ad diem
sequentē. z tunc resuscitat⁹ p̄hibuit se videret inferni supplicia:
q̄ nō credidit pri⁹ audita. Refert quoq; de alio milite educto de
corpe qui reduct⁹ ad corpus retulit se pontē videret. sub q̄ pon
te decurrebat niger caliginosusq; fluui⁹. nebulā intolerabilis
fetoris exalans: Transito autē ponte erant amena atq; viren
tia prata odoriferis harbarū florib⁹ decorata: in quib⁹ dealba
roy hōiū puenticula videbātur z tantus erat ibi odor suavi
tatis q̄ vniūis illic habitātes ābulaculq; faciauit: **I**bi mā
fiōes diuersoy singule multitudines ludis fuerūt plene **I**bi q̄
edificabatur dom⁹ mire potēdie que aureis videbat la triculis
p̄strui. seo cui⁹ erat nequiuic agnosci Erant etiā super ripam
p̄dicti fluminis nōnulla habitacula: quoy aliqua ab exurgē
te fetoris nebula tāgebantur. alia vero exurgens fetor nō teti
git. **P**orro hec erat in pōte illo p̄batio vt quisq; iniustorum
veller per eū p̄cedere in tenebrosū z fetidū flumen dilabat. **I**us
ti vero quib⁹ culpa non obstine securo per eū ac libero gressu
ad prata amena pertingerent. **I**bi q̄q; videret se petrū quēdā
maiorē aū q̄tuor annos defunctū deorsū in locis illis posuū te
terrims. magno pondere ferri religatū atq; depressū. quoniā
reos magis ex crudelitate q̄ ex obediētia z equitate puniuit.
Afferuit itē se videret in ponte illo stephanū quēdā. quo vo
lente trāsire p̄ pontē lapsus est pes ipsi⁹. atq; ex media corporis
parte fuit extra pontē deiectus: z a quibusdā viris tererrimis
ex flumine surgentibus. per coras deorsū. atq; a quibusdā al
batis ac sp̄aofissimis viris cepit trahi per brachia sursum. **P**er
quod dabatur intelligi q̄ in stephano illo erant elemosinar

largitio z carnis lassitudo **E**rater **D**iu te de his recitan-
tem libenter audiui z quis circa narrata multe michi dubita-
tiones z questioes occurrerent: has tñ pponere distuli: quia
perpendi ex tua relatiōe michi dari occasiōē diligentiſſime in-
quirendi. qđ diu ac sepe inquirere pcupiui. **A**tpote quid est/
mes sentiendū de visionib⁹ reuelatiōibusq; nō nullis quibus
qdam modicā adhibent fidem: q̄ tamē ex preinducta magni
gregorij relatione roborari videntur atq; credibiles fieri.

Dyonisi⁹ **Q**ue nā visiones reuelationesq; ille? **E**raf
Visio tondali. visio cuiusdā monachi q̄ anglicana vocatur
visio facta de purgatorio patricij. visio cristine mirabilis.

Dyonisi⁹ **Q**uid tibi in visionib⁹ illis videatur amplius
inquirendū z mirum seu magis ambiguum

¶ **Q**uid sentiendū videatur de visione tondali militis z an
visio illa facta sit aīa tondali existente in corpore an eo veracit.
mortuo **A**rticulus viceimus primus.

Erater

Et visione tondali plixū est cuncta referre z longa narra-
tione molestare te vereor cñ in ōnibus studeas: veni aliq̄
ppendiosius quo potero enarrabo **I**taq; sicut qui visionem
illā descripsit testatur: **T**ondalus miles bitermie. post visionē
reductus ad corp⁹ dixit **C**ū anima mea corpus exueret z illō
mortuū esse cognosceret: p̄sūa sibi de malo cepit timere. voluit
q; ad corpus redire nec poterat illud intrare. sicq; miserrima p̄-
ficebat in sola dei misericōdia **T**andē vidit ad se venire tantā mul-
titudinē immūtoꝝ spiritūū. vt non solū tomum sed etiam ō-
nes vias ac plateas viderentur implere qui dentibus suis strī-
cebant in eā. z vnguibus p̄p̄is p̄ nimio furore laniabant
genas terribilissimas. **P**ost hec misit deus angelū in oculū ip-
sius: quem videns anima mea a longe venientem: indefinēter
eum aspexit. qui dixit esto secura quia non venit tibi misericor-
dia dei: quia patieris pauca de plurib⁹ que pati promeruisti

Sequere me: et quecumque monstrauero tibi memoriter retine ga-
deles iterum ad corpus redire / Cum longius pergerent simul
tandem venerunt ad vallem valte terribilem. tenebrosam profun-
dam ardentibus carbonibus plenam: habentem operculum fer-
reum sex cubitorum quod nimio ardens calore superabat carbo-
nes: cuius fetor animam pre omnibus quas sustinuit hinc usque
penis afflixit: descendebat autem super ferream laminam illa
multitudo miserimarum animarum et illic credebantur donec omni-
no liquescerent insar cremi in sartagine cremati. et quod gra-
uius est per illam laminam colabantur sicut colari solet cera per
panum: sicque in carbonibus ignis ardentibus renouabatur ad
penas / Deinde anima cum angelo venit ad quamdam incre-
dibilis magnitudinis bestiam: cuius os videbatur posse ca-
pere nouem milia hominum armatorum intra quam erant mul-
ta milia viro-um ac mulierum dira tormenta lucentium. tunc angelo
disparente traxerunt demones animam in bestie ventrem / ubi
ineffabilia tolleravit tormenta. ferocitate canum virorum leonum serpē-
tum et innumerabilium aliorum animalium monstruorum. demonum
ictus. ardorem ignis. asperitatem frigoris. fetorem sulphuris
caliginem oculorum. fluxum lacrimarum. centiumque stridorem
itaque proprias genas pro dolore potuit lacerare: Post hec miro
quo nescio modo eruta a bestia. cum longius debilis iaceret ape-
rites oculos vidit angelum. pre se stare quod ea fortassis duxit ad stag-
num amplum et tempestuosum in quo erant terribiles bestie mu-
gientes nec aliud postulantes nisi animas deuorare Porro per
lacum eius erat pons longitudinis duorum miliarium et latitudinis
palme unius cui inserta erat tabula clauis ferreis acutissimis
plena Omnesque bestie pueniebant ad pontem sumere escas.
ut vite animas pertransire non valentes // Dixitque angelus
anime: Oportet pontem istum transire: nec vacua ibis: sed vac-
cam incommittam quam dum in corpore eras proprii tui furata

fuiſti oportet te conducere ⁊ ſileſam michi vſtra pontem exiſ-
bere Tunc anima ait. Quomodo ego miſerrima potero trāſ-
ducere vaccam in tali periculo vbi ſtare non poſſū omnino /
Videns autem anima qd oporteret eam ſic facere / cepit reluc-
tātem trahere vaccā ⁊ cū ea ire per pontem ⁊ cū ſtaret anima
cadebat vacca ⁊ cum ſtaret vacca corruit anima. ſicqꝫ viceuer-
ſa modo ſtabāt modo cadebant quorūqꝫ venerāt ad medium
pontis: vbi obuiauit eis quidam furatos manipulos ſuper
ſe portans: ſicqꝫ anime iſte rogabāt ſe inuicem ne vna alterā
a ſuo itinere impediret ⁊ plātarum ſuarum ſanguine pontem
cruentabāt: eādem neſcientes qualiter ſenſerunt qd vna aliam
pertranſiſſet Cūqꝫ anima pontem pertranſiſſet vidit angelū ſuū
oſtenditqꝫ ei pedes ſuos cruentatos Poſt hec angelus duxit
eam ad domū ignibus plenam: de qua exiit flamma p mil-
le paſſus pburens omnes animas quas inuenit / Vidit au-
tem anima ante portam domus ſtātes carnifices cū ſecuribꝫ
cultris ſarramētis ſalabꝫ acutis cū dolabris terebris voſ-
gis ſoſſoribꝫ cum quibus poterāt animas excoziare ⁊ decolla-
re ſcindere detrunicare ⁊ ſub manibus illorū carnificum vidit
animas innumerabiles hec omnia ſuſtinentes Tunc ange-
lo pmiſcente demones animam rapuerunt ⁊ preſatis inſtru-
mentis diſſipauerunt / ac diſſipatam ac fractam tradiderūt
incendio / de locis horrendis maxime torquebātur luxu-
rioſi Conſequēter duxit angelus animam ad loca atqꝫ tor-
menta predicta horribilia: monſtrauitqꝫ ei infernum ⁊ prin-
cipem tenebrarū in horribiliſſima forma / Tandem cū anima
vidiſſet ⁊ expta eſſet huiuſcemodi penas proceſſit cū angelo
⁊ vidit murum excelliſſum intra quem erat plurima multitudo
vitorum ac mulierum. ventum ac pluuiam ſinem ac ſitim
ſuſtinentium ⁊ erat valde triſtes: ⁊ interrogāte anima qui eſ-
ſent. angelꝫ dixit: Iſti ſūt mali ſed nō valde mali q in mūdo

se habuerūt honeste: sed bona tēporalia nō cōmunicauerūt pau-
peribus quēadmodū debuerunt: ideo patiūtur has penas p
aliquot annos ⁊ tūc deducētur ad requiē bonā: Post hec an-
gelus ⁊ anima venerūt ad portā. quam ingressi viderunt cā-
pum pulcherrimū odoriferū floribus confitū lucidum ⁊ ame-
num in quo erat multitudo animarū virorū ac mulierū ⁊ nō
ibi non erat nec sol occūbebat ⁊ erat ibi fons aque viue: Tūc
roganteq; aīā quartā animarū est requies ista: Angelus ait
Hic habitant boni: non valde boni qui de supplicijs liberati
nondū merentur sctis cūungi: Et inde pcedens anima vidit
laycos sibi notos Tūq; angelus ⁊ anima pcessissent viderūt
munū nimis sublimē: ⁊ preclarū. ⁊ ingressis eis ibidem vidit
choros angelorū deū laudantiū ⁊ viros ac mulieres letantes.
pulcherrime vestitos. ⁊ suauissimus odor extitit ibi. Dixitq;
angelus Ista sunt premia coniugaliū: qui fidem cōiugalem
seruantes ⁊ snā familiā bene regentes: tēporalia sua cōmuni-
cauerunt pauperibus ⁊ peregrinis atq; ecclesijs / Cum ergo
angelus ⁊ anima sic plurimos pcessissent apparuit eis mu-
rus tam altus vt pīm^o de auro purissimo. quo ptransito ap-
paruerūt sedilia de auro ⁊ gemmis pstruata pciōssimis seri-
dis cooperta In quib⁹ sedebāt seniores viri ⁊ semine vestiti se-
ricis ⁊ stolis albis ⁊ raris ⁊ vniuersis ornatis ⁊ splēdi-
dit facies vniuscuiusq; sicut sol in meridie. cecinerūtq; deo dulcis
fime alta Et angel⁹ dixit Isti sunt cōtinentes qui p aliquot
tempus carnis debitū persoluentes: reliquū vite in seruicio dei
duxerunt: vel martirium patientes pro xpusto vel seipsos cū
vidis ⁊ paupiscentijs crucifigentes / Verum dum anima cu-
riosius circumspiceret. vidit castra ⁊ papiliones ex purpura
bisso argento auro ⁊ serico mira varietate cōstructos: in qui-
bus audiuit q̄ plurimos omni musicorū genere suauissi-
me cōtinentes: quorū beatitudo ⁊ gloria omniū pceden-

dum gloriā transcendebant. Vixitq; angelus. Isti sunt monachi et moniales qui vere regulariter sub sancta obedientia vixerunt. Post hec viderunt mirā altitudine pulchritudine et splendore dissimilē alijs ex omni lapide precioso pstructū. qui pro cemento habuit aurū. erantq; in muro omnes lapides preciosi. Conscenso itaq; muro viderunt nouem ordines angelorum. et audierunt inenarrabilia vba. que nec potuerunt nec licet hominibus loqui. Ab illo igitur loco mirabile dictū. viderunt omnem gloriā ante visā. et totū mundū. quasi sub vno radio solis. Stantes enim nec se gyrantes cūctos. ex eodē loco et ante et retro positos cernebant. Non autē solū visus et scientia accessit insolita anime illi. vt iam non egeret interrogatiōe sed omnia nosceret integre. qua exultante et ibi manere sperante angelus blande locutus est ei. Videristi hec omnia. ideo q̄ videristi memoriter retine. quoniā te ad corpus redire oportet. Iuste et sobrie amodo vive. Argue obsecra increpa pueros et viuentes lasciuie. Hoc audito ingemuit anima. et corpus reinduere horruit. Attamen eodem momento quo in celo loquebar. cū angelo sensit se in terris induere corpus suū. et debiles aperiens oculos circūstantes aspexit et cūcta que viderat narrauit.

Ista propterea breuius potui ex visione prefata perficere. Dionisius Satis succinctim hec multis omissis narraui. Nūc si placet pponere dubia. q̄ tibi circa hec oriūtur. Erat

¶ Inductio dubiorū que circa oriūtur. Articulus xij.

Primo me mouet an anima tondali ista videndo fuit realiter in corpore illud viuificantio. an separata a corpore et substantialiter extra illud. Ita qd corpus vix mortuū fuerit. Et quidem visiois huius descriptio manifeste testatur et asserit. qd tondalus p̄tridū quo anima eius conspexit hec erat defunctus. sed oppositū huius videtur ex multis. Nam anime separate non p̄petit videre et mōes in forma corporali sensibili.

neq; localiter abulare. Nec pedes corporales qui sanguinem cruci-
ententur habere. Nec realiter in inferno aut purgatorio sunt bel-
lie: nec a seibus separatis ppetere potest excoriari decollari scindi
liquefieri aut secari. Nec in illis tormentis sunt canes vrsi leo-
nes serpentes et similes fere. Nec rursus a se separata ponit sic
ducere realiter in comitatu vacca per pontem. Nec videtur quod ista pos-
sint anime separe per formas ymaginarias aut similitudines
corpales ostendi cum in ea non maneant nisi potencie intellectuales
propter quod omnia ista preacta aptius ostenderentur ei per intelli-
biles species. Preterea secundum sancti patrum doctrinam omnes anime
sancte separe a corpore et sufficienter purgate in purgatorio igne:
mox euolant in regnum celeste. Et quous in inferno diuersa gene-
ra sunt penarum in purgatorio tamen non est nisi supplicium ignis.
loquendo de pena sensus. Vicunt item doctores quod anime
in purgatorio non puniuntur per demones. quomodo ergo qui
dam defuncti non sustinebant nisi ventum et pluuias quod non videtur
onem huius vite excedere penam. Et quomodo anime ista vident de
factos puniri per demones antequam ad inferni loca peruenit. Insu-
per secundum fidei veritatem omnes beati sunt in vno paradiso celesti: non
in pratis viratibus nec in regno celesti aut mansionibus beatorum sunt
muri aurei siue argentei. nec castra aut papilioes: ergo nullum
horum ostensum est anime huic secundum veritatem seu existentiam rei: sed
solum per ymaginariam representationem: et ita videtur in tota hac
visione fuisse in corpore et raptam fuisse in spiritu. ac alienata proinde
ab omni actu atque officio exteriorum sensuum ac membrorum. Proinde
nemo quous angelici spiritus sunt altioris nature et dignioris spe-
ciei quam anime separate aut homines. nichilominus ex electis et
sanctis a seibus ac angelis gloriosis constituta vna triumphans eccle-
sia: ita quod ad singulos ordines angelorum aliquae anime sancte
perueniunt. quod modum et ex singulis angelorum ordinibus alii
qui corruisse arguuntur quomodo ergo hec anima videtur in lo-

eo altissimo infra aureū murū nouem dōros angeloy: quasi
ibi sunt vniuersi angeli gloriosi ⁊ ipsi dūmirar. Porro si aīa
ista videndo hec omnia fuit realiter sepata a corpore atq; loca/
liter ducebatur ⁊ vniuersa pertracta vtraciter vidit. Porro ut
michi exponas quo ⁊ quali visu ac qualiter vidit hec et quali
ter a demonibus traheretur in bestie ventrem: ⁊ qualiter fuit
per pōtem. An etiam in re fuerūt: aut sunt talia prata castra
papiliones muri ac musica instrumenta. Et si non sūt quali
ter ostensa sunt anime separate. **O**yonisi? Multa ac
dua ⁊ profunda ⁊ pendiose sententioleq; tetigisti. sed quia hec
eadem circa alias quoq; visiones de quibus dixisti te velle in
quirere possunt moueri ⁊ obici. Idcirco si placet de alijs etiā
visionibus tange que mouent te: vt ad omnia simul respon
deatur.

¶ De quibusdam in visione monachi
anglicani contentis. **Articulus vicefimus tertius. H**rat

Iho ⁊ reuelatio illa anglicana de multiplici pena pur
gatori ⁊ inferni videtur michi per omnia visioni ton/
dali consonare. Nam ⁊ in visione hac anglicana. inter cetera
continetur. quēadmodum frater deuotissimus cui reuelatio illa
est facta dixit sibi apparuisse sūctum ⁊ venerabilem senem vi
rum beatissimū nycholaum: qui apprehensa dextera fratris ait
sequere me. Statimq; frater fuit in extasi mentis: in qua a noc
te tene domini vsq; ad vespas sabbati pasche permansit. om
nīū exteriorum sensuū ac membroy orbatus officio: ⁊ reuert⁹
ad se in die pasche post prandium ad importunam affectuo/
sam humilissimam fratru instandam dixit. Eamus senex ille
⁊ ego simul quovsq; peruenimus in regionem spaciolam hor
rendam. in qua vidimus multitudinem infinitam varijs et
inuenarrabilibus immanitatibus suppliciorum expositam. ⁊
tamen omnes in spe future liberationis aliquoliter respirābāt:
quia non erant dampnati. gemebant flebant ⁊ penis vrgen

ibus ciulabant quorum quidā repente explire conantes mor-
ab emergente flamma inuoluebantur. ac dīce conflagrati oc-
currentibus z resistentibus torzoribus cum flagris atq; triōē
tibus ac vario supplicioꝝ apparatu relabebantur in penas.
Nichilominus sic exusti celi discerpi. sic frigore glaciali con-
tracti paulatim ad tollerabiliora pergebant tormenta. / Infi-
nite erant ibi species tormentoꝝ. // Hi ad ignem correbantur /
// Hi in sartagine frangebantur // Hos ignei ungues vsq; ad
ossa z solutionem opagum ratendo sulcabāt. Alios balnea
confecta ex pice z sulphure ere plumbo resolutis calore cum fe-
tore excoquebant horrento. / Alios vermes monstruosi cum
dentibus venenosis rodebant. Multos michi o'lim in seculo
agnitos z familiares ibi asperi // Porro clericos z monachos
laycos z feminas. tam seculares q̃z sācti moniales eo minorib;
b⁹ crudelitibus viciō addictos quo in vita sua minorib⁹ fue-
runt honoris seu officioꝝ preuilegijs fulti. / In veritate dico
q̃ speciali acerbitate supplicij vnuerfos affligi asperi in lin-
guis suis. quo alioꝝ iudices aut prelatos fuisse p̃gnoui tem-
porib⁹ nostris. // Nulla tamē hominis lingua sufficienter valet
exprimere leuissima regiois illius supplicia. nec estimatio po-
test p̃cipere varietatē ac multiplicatē qua vicissim alt nātib⁹ pe-
nis subdūtur. // Nec aliq̃s possit ea dinumerare. Testis michi
est de⁹ q̃asi videre aliq̃ hoīēz q̃ me z oēs caros meos afflix-
set o'nib⁹ penis atq; iniurijs que p̃nt in vita hac irrogari. aut
etiam occidisset deputari supplicijs que viciō ibidem millefies
fi fieri posset pro eius ereptioē moxem appeterem. in tātum
cū ta que viciō ibi excedūt mēsuram z modum doloris et an-
gustie amaritudinis atq; miserie. // Post hec venimus ad lo-
cum alium tormentoꝝ. videlicet ad tenebrosissimam ac p-
fundissimā vallem in qua erat terribiliss⁹ flumi⁹ nebulā ineffa-
bilis fetoris exalās. rogos q̃q; vsq; ad celū successus. Tanta

enī inmanitas frigoris seuientibus pelliis niuis ⁊ grāoīno
vt putarem me nil penali⁹ illo sperisſe algore / Tanta fuit ibi
multitudo aiāz: vt ſolent aluearia apū multitudīne habūda
re Animab⁹ illis fuit hoc generale ſupplīdū qd nūc in ampne
fetiōū nunc inde erupentes ignib⁹ immergebātur / Tamenta
hui⁹ loci erant grauiora ſupplīcj loci p̄dicti Tandem vni/
mus ad terciū purgatoriū locū ad cāpū hombili calos optū
vbi erat ſulphure⁹ ſumus fetoris immenſi Planities campi
ita ſcarebat multitudīne hmiū vt ſolꝫ pauimentū tom⁹ iūdis
cooperitū: ⁊ hī vermes vltra oēm eſtimationē horridi moſtru
oſi deformes terribiles ridu ⁊ ignē ſpirantes in explebili vora
citate miſeros lacerabant: quos ⁊ demones ſuſtratim p̄mē/
bra ſingula igneis ferramentis trūcabant / Deum teſtoꝝ: pa
rum eſt: ymo tamq̃ nichil q̃quid dicere nitimur de p̄nis loci
illius. In breuiſſimo enim tēporis ſpacio intuebat eos centū
vel amplius penarū diuerſitatibus annūllari: moꝝq̃ reſtau/
rari ⁊ ruſus q̃ſi in nichilum redigi. ⁊ harū viciffitudinū nul
lus erat finis Tam edax fuit incendium ignis illius vt qua
ſi teꝝre cederes quicquid in mūdo feruere aut exurere ſolēt: ver
mes dirupti ac mortui: ac p̄r ſuſtra minuti ſub infelīb⁹ con
gerebantur qui fetore execrante putredinis a deo vniuerſa re/
plebant: vt ſeuulencia illa omnem p̄dictarū penarū excederet
crudatū Deinde viſis tot cruciamentis cepit procedentib⁹
nobis lumen gratiſſimū apparere / Hinc flagrantia odoris
dulciſſimi atq̃ amenitas campi multimoda florū iocūditate
vernantis incredibilē nobis preſtitit voluptatem / In hoc
campo inuenimus infinita miſſa hominum ſeu potius ani/
marū ſelid quiete poſt expleta tamenta gaudentiū / Quos
in prima illius campi parte inuenimus. vtebantur veſtib⁹ al
bis ſed non ſatis intēnibus. nil tamen nigredinis aut macie
erat in eis minori tamen grācia cantōri pollebant / Adīdī ibi

quodam venerabilem abbatissam: que magne fuit virtutis in
vita hac et nuper de tormentis euaserat que in campo hoc vesti-
bus immaculatis: sed non satis confuentibus utebatur. Hec
martha spe et tali habitudine utebatur quasi longa egritu-
dine perfecta et ex balneis nuper fuisset egressa. Ad ibi et quem
dam priorem beata quiete cum spiritibus iustorum certa expectatione
visionis diuine qua erat munerandus intemperabiliter letiore.
Post hec ad interiora huius campi progressi vidimus in me-
dio spirituum beatorum quorum ibi infinita militia circumstabat cru-
cis misterium adorari. Utebatur saluator: quasi in stipite cru-
cis suspensus ad quod virale spectaculum cum ineffabili ala-
critate undique currebat. Mira intuentium deuotio. Mag-
na pro tantis beneficiis gratiarum actio: Quis non admittit
tantam in saluatore nostro clementiam. ut quod semel pro no-
bis in carne passibili pertulit in hoc munito: hoc impassibilis
nunc existens ob nimium humanarum animarum amorem ad
earum gaudium et deuotionem ampliandam. ymaginaliter re-
presentare dignetur in paradiso. Deinde post horam non modicam
visio ipsa disparuit et singuli ad proprias sedes cum gaudio
redierunt. Post hec vidi eminens quasi murum cristallinum
cuius nec altitudo nec longitudo poterat peruiari. Per cuius
lucidissimam portam intrauimus. Ibi deliciosissimus splen-
dor. Porro ad altiora prospiciens vidi dominum saluatorem
in throno glorie residentem. Verum primum locus iste non
fuit ubi videtur deus facie ad faciem. sed inde iam remota om-
ni difficultate et omni dilatione ascenditur ad celum illud eter-
ne beatitudinis visione beatorum. Ad ipsos visis et auditis. sanctus ny-
cholaus ducto: meo me breuiter salubriterque admonuit di-
cens. Jam tibi ad tuos est rediundum. Hec pauca ex visio-
ne illa perstrinxit. **O**ponit. Magistraliter perstrinxit
isti sex dubia que tibi circa hoc occurrunt propone.

Erater Pene omnia que preceſſenti articulo tetigi. hęc quoq; poterunt tangi que nunc reſtenda non ſunt: ſpecialiter vero me mouet qualiter verū ſit qd anime in purgatorio emūdate dicuntur in hac viſione venire ad paradysum terreſtrem anteq; ad celeſtem perueniunt paradysum preſertim quoniam inter receptaculum animarū poſt vitam hęc non computatur paradysus terreſtris. ſicut tu melius noſti. Veniq; cum anime poſt hanc vitam non ſint amplius in ſtatu merendi. cur eis in paradiso fieret talis repreſentatio dominice paſſionis.

Dionifi⁹ Sapienter interrogas ⁊ rationabiliter dubitas. Accumpramen anteq; ad ſolucionem omniū horum pcedam: adhuc tange de alijs viſionibus aliqua que maiore tibi pariunt dubitationem //

¶ De purgatorio ſancti patricij. Articulus xxiij.

Valiter ſanctus patricius

Erater

impetrauerat ſibi a domino demonſtrari quemdam purgatorii locum ſub terra. Vulgatum eſt ſatis qualiter etiā inter multos qui locum huiusmodi intrauerunt. quidam miles introierit atq; exierit. ⁊ que ibi pſperit de ſupplicijs peccatorum. gaudijsq; iuſtorū reuerſus retulit: cōiter legitur in libello qui de purgatorio ſancti patricij intyulatur. Retulit quippe qd foſſam pfundam ingreſſus primo deuenit in campū ⁊ auſam in qua venerunt ad eum quadringenti ⁊ quindecim viri ſancti admonētes eum de futuris periculis ⁊ de pſtancia obſeranda. Poſt quorū diſpirationem apparuerunt ei viſibiliter demones mlti in formis horreōis cū ſtrepitu maxiō. quorum dum verba prempneret: ab eiſdem pſectus eſt in magni rogi incendij: de quo xpīſtum inuocādo repente ereptus eſt. Quo facto demones eum traxerūt ad campum quemdam longiſſimum: plenum hominibus nudis triuſq; ſexus qui renue humo herebant. et clauſis ferreis atq; candentibus /

terre affixi extendebantur. Dein traxerunt eū ad aliū campum
maiorib⁹ plenū miseris. in quo homines diuerse etatis et sexus
resupini iacebāt fixi in terrā super quos sedebant dracones ig
niti q̄si comedentes ac lacerantes subiectos. / Aliā capita vel
brachia aut totū corpus circūcinxerunt serpētes. et capita sua
pectoribus miserorū imprimētes. ignitū ac venenosū oris sui
aculeū illoz cordibus infigebāt. Bufones quoq; mire mag
nitudinis et quasi ignei super quorūdā pectora p̄secebant q̄b⁹
sua rostra deformia infigentes. ipsoz corda q̄si extrahere nite
bātur. sup quos etiā demones discurrebant flagris cruciātes
eodem. Inde traxerunt eū in terciū campū miseris plenū homi
nibus q̄ a summate capitis vsq; ad digitos pedū ita erāt clausi
transfiri: q̄ in eoz mēbris locus vacu⁹ non videbatur. Insuper
vento frigido ac viente. flagrisq; demonū cruciābāt. Deinceps
traxerunt eū in q̄rtū capū multis ignib⁹ et omni tormentorū ge
nere plenū. in catenis igneis suspendebantur. Alij per pedes.
Alij per manus. alij p̄ alia mēbra capitib⁹ eoz ad yma versis
atq; sulphuree flāme immerfis. Alij in fornacib⁹ sulphureis
cremabātur. Alij sup sartaginez prebantur. Omnia genera
tormentorū q̄ excogitari possent erant ibidē. Ibi vidit hic mi
les aliquos sibi notos. Liulatus et clamores vniūsoz quos
ibi audiuit. nec lingua exprimere nec sensus mortalium sufficit
cogitare. Post hec eū traxerunt in domū p̄maximā incendijs
plenā. rotūdis et p̄fundissimis fossis repletā q̄ erant plene liq
factis metallis feruentibus in quibus plurimi torquebātur.
Deinde traxerunt eū ad flumen magnū ac feridū totaliter co
opertum. sulphurei flāma incendijs super q̄s flumen a ripa. in
ripam pons lubricissimus ac strictissimis tendebatur. qui in
tantam altitudinem paulatim fuit extensus. q̄ horribile erat
videre. per quem hunc militem oportuit ire q̄ ficialiter trans
eundo inuenit pontem continue laciorem. quibus peractis.

demones militem reliquerunt. Ipse vero vidit ante se murum
 magnum et altum pulchritudinis admirande. incomparabilisq;
 structure in quo exiit porta ex gemis et preciosis metallis re/
 splendens. Ex qua venit ei obviam processio maxima cum cruci
 bus et vexillis. cum ceris atq; aurearum ramis palmarum qui mili-
 tem cum ingenti veneratione et concentu dulcissimo introduxit per
 portam. Viresq; archiepiscopi duo ad militem. Regio ista est pa-
 radysus terrestris. de qua ob suam culpam eiectus est adam. Om-
 nes nos per loca penarum ad requiem istam transivimus. ad quam
 venient omnes quos in purgatorii penis vidisti cum fuerint ex-
 purgati. Nullus nostrum novit quod diu hic erit. et licet ab omni
 hic liberi sumus culpa. ad supernam tamen sanctorum leticiam non-
 dum sumus digni ascendere. Quotidie societas nostra crescit
 et decrevit. dum singulis diebus a penis ad nos et a nobis ad ce-
 lestem ascenditur paradysum. Deinde duxerunt militem in mon-
 tem sublimem. ostenderuntq; ei portam paradysi celestis. quibus au-
 ditis et visis reuersus est miles. **Dionysius** Con-
 uenienter hec recitasti. sed quid tibi circa ista apparet. **Erastus**
 Specialia dubia michi ex his nascuntur que tibi mouebo.

Cubiorum circa hec orientum propositio. **Articulus**
 viceimus quintus. **Erater**

Ita apertissime dictum est quod a purgatorio non ascendi-
 tur ad paradysum celestem: nisi per paradysum terrestem.
 cuius oppositum sicut tu certius nostri dicunt doctores comuni-
 ter: qui et multipliciter probant quod satisfactione in purgatorio per-
 soluta anime mori volunt in celum emperitum. quod et rationabile
 esse videtur cum nulla sit causa dilationis a gloria quam culpe reat.
 Denique sicut prehabitu est sola dilatio glorie que et pena damp-
 ni vocatur excedit in animabus separatis non prepnatis omnem per-
 nam vite penitus: si ergo anime in paradyso terrestri non dum deo
 beatifice perficiuntur ergo sunt ibi in pena grauissima: Insuper

qliter potuit miles ille infra die naturalē perungere vsq; ad pa-
radysū atq; reuerti ad portā p quā fuit primā fossā ingressus:
Iterū dubitatur qliter tot anime in paradysō terrestri vt dici-
tur pstitue: apparuerūt z occurrerunt militi in humana effi-
gie z qcquid de visionib⁹ p̄memoratis dicatur. visio ista dici
nō potest ymaginaria extisse s; exterior z in plena vigilia. sic
q; taliter visa realiter ita se habuerunt vt videbatur z iuxta hec
dici nō poterit q; soli helyas z enoch sint in paradysō terrestri
cū ibi sint z innumerabiles alij. **Oyonifi⁹** Fortia sūt
que moues z difficilia ad soluendū. mallemq; super hijs in-
strui q; docere. Unde nec de ista materia volo quid dicere cum
assertione incauta: Porro si z alias quas vis tāgere visio es
z ex eis p̄ponere questioēs: hoc facito anteq; ad horū solutio-
nem p̄grediar: **Erater** Possem et alia q̄dam referre
ac sciscitari. presertim ex reuelatiōibus b̄gide s̄cte. cuius reue-
latiōes p̄dictis satis p̄sonare vidēt. Iterū vt arbitror ex horū
solutione illoz quoq; satis elucescet solutio ymo z infra o por-
tune poterūt tangi. **Iocirco** si placet ad p̄inducta discutienda
cedarōda ac soluenda te modo accingere

¶ De triplā visione **Articulus .xxvi/** **Olonifi⁹**
Riplex scōm beatū augustinū est visio. Prima est exte-
rior: qua ad oculū exteriorem aliquis sēbilibiter cernitur
aut appet. q̄admodū beatissima v̄go maria vidit angelum
gabrielem qui ei multa p̄dixit futura sic quoq; zacharie patri
sacratissimi iohānis baptiste idē apparuit atq; locut⁹ est an-
gelus: In veteri edā testamento patri samp̄sōis. ac gezeoni
Ymo omnibus filiis ysaabel. angeli ita apparuerunt sicut in li-
bro iudicū scribitur. Sic edam assidue visus ac locutus est
angelus moyfi. Et hec visio non fit nisi in vigilia //
Secunda est visio ymaginaria. qua per similitudines in

interiori sensu. Puta vi ymaginatiua formatas aliquo aspi-
citur et tales fuerunt cõiter visiones. pphetarũ. quẽadmodum
Iheremias. vidit virgam vigilatẽ et ollam succensã. atq; eze-
chiel edificũ templi ac ciuitatis in monte. Porro huiusmodi
visio aliquãdo fit in sompno. Unde in ewãgelio legitur ange-
lus apparuisse et locutus esse sãcto ioseph in sompniis. Nume-
rox quoq; 12º dñs protestatur. si fuerit inter vos propheta in
visione apparebo ei. xl. per sõpnũ loquar ad eum. Et iob 33º.
per sompnũ in visione nocturna: quãdo inuit sopor super ho-
mines et dormiunt in lectulo aperit deus aures vironũ et erudit
eos instruit disciplina. Aliquando vero ymaginaria visio fit
in vigilia. exteriorib⁹ tamen sensibus alienatis et abstractis
ab omni actu et exercitio suis obiectis: sicq; ysaias vidit dñm
sedentem super solium excellũ et eleuatum. / Tales fuerunt vi-
siones sancti ewangeliste iohãnis que in apocalipsi cõscrip-
te sunt. Unde apocalipsis primo fatetur. Eui in spiritu in do-
minica die et audiui post vocẽ magnã. Et cursus apocalips
quarto. Vox inquit prima quã audiui tanq; tube loquẽtis
mecum dicens. Ascende huc. et ostendã tibi que oportet fieri ci-
to. et statim fui in spiritu. Tercia est visio intellectualis et aho-
gogica seu sursum ductiua qua per species intelligibiles et men-
talem illuminationẽ puriq; luminis infusione aliquo homi-
ni demonstratur. et tales fuerunt visiones et reuelationes dantis
prophete: scõm qd ipsemet innuit scõo regũ xxiijº. Spiritus
domini locutus est per me: et sermo eius per linguã meã sicut
lux aurore oriente sole mane absq; nubibus rutilat. et sicut plu-
uijs germinat barba ex terra. Interea scire oportet qd visio di-
citur ymaginaria dupliciter. Primo quoniã solũ est ymagi-
naria et nõ intellectualis quãdo videlicet alicui aliquis demon-
stratur p ymaginarias spẽs: nec ip̃ agnoscit quid p hui⁹mõdi
species seu similitudines designatur. sic visio nabugodonosor

qua vidit statum magnam illa qua vidit arborem pulchram in
sopno. Vñ quoq; qua pharo vidit in sopno septem boues
z septem spicas vt genescis xi^o describitur fuerunt ymaginarie;
z tales visiones nō merentur dici pphetice. quia vt danielis
jo^o fertur. Intelligencia est opus in visionē. Hinc pñati reges
nō fuerunt pphete sed ioseph z daniel q visiones illas exposue
rūt. Scōo dicit^r visio ymaginaria. qm pñm est ymaginaria
z pñm intellectualis. qñ viz is q habet ymaginaria visionē
intelligit qd designetur p eā. Similiter visio dicitur intellectu
lis: quāto p solas intelligibiles formas repñentur. z spūalē
illustrationē intelligit^r. Scōo qm pñm est ymaginaria z p
pñm intellectualis: ppter qd interdū ymaginaria z aliqñ intellec
tua vocatur. talisq; visio intellectualis non differt a visione
ymaginaria scōo modo sic dicta. Veniq; p hāc distinctionem
posset facili solui ac concordari. Vba doctorū q de hac materia
diuersimode loqui vidētur. Propterea sicut ex doctrina diuini z
magni dyonisi in libris de angelica z ecclesiastica iherarchijs
manifeste habetur. pphetice visiones misterio angelorū scōz
āministrantur z sūt pphetis. Quod etiā iohēs in scōa secunde
alexandri de hallis sup scōm sententiarū. Albert^o quoq; ibidē
ac alij concorditer tenēt z ex scriptura pbat^r canonica ysaiā tes
tante: volauit ad me vn^o de seraphin: vnde z zachariās frequē
dixi inquit ad angelū q loq̄batur ad me. z rur^o idē asserit za
chariās. Ecce angel^o q loq̄batur ad me egrediebatur z alius
angel^o egrediebatur in occurū eius z dixit. Surre z loquere
ad puerū istū. Hōi^o pñm iu sinuat apocalip̄ pñmo quo ait io
hānes ap̄ls z ppheta. Vñ iōi simile filio hominis vestitum
pōdere. nō ait vidi filiū hōis sed simile filio hōis. id est ange
lū in pñsa xpī apparentē atq; loquentē: vt haymo: lxxa al
bert^o exponūt. ppter qd apocalip̄ vñs filius hōis dicitur^r
¶ Jo ihs misi angelū meū testificari hec vobis in ecclesijs

Erat Placet per omnia ista visionū distindio seu
instrui cupio qualiter discernatur q̄ visio sit vera non fallax

Ex quibus queat agnosci aut persuaderi q̄ visiones
z reuelationes illuminationes z p̄solationes sint vere a deo

Articulus vicefimusseptimus / **O**ronis?

Erito istud requiris quia in visionibus potest de facili
euenire periculū maximū Cū dicat apostol⁹ Ipse sathanas
se trāsfīgurat in angelū lucis Hinc goam dyabolicis visioni
bus decepti miserabiliter corruerūt: sicut z cassianus describit
Verū multa sunt ex quib⁹ perpenditur q̄ visiones sint vere a
deo Prīmū est si scripturis sctis p̄cordeat Scōm si a sactorū
patrū doctrina nō dissonent Tertiū si cōmuni documēto doc
torū catholicorū p̄sentanee sūt. Quartū si ad spiritalem p̄fectū
z sanctā deuotionē inueniātur accōmode Quintū si quod in
eis p̄dicātur vere impletur Sextū si persone quibus fiūt sint
vere catholice viuose ac stabiliate in bonis. quāq̄ etiam malis
hominibus interdum sunt reuelationes vt p̄stat de balaam /
quoniā p̄phetia z visio sūt dona gracie gratis date: q̄ bonis
z malis electis et reprobis extant cōia. Poterea ex hoc cōiter
potest aduerti: an illuminatio visificatio seu p̄solutio aut reue
latio sit a deo: dū homo ex huiusmodi influentiā indinatur ac
trahitur ad suū p̄sōnāle p̄ceptū ad humiliationem pro
fundo ad omniū vanitatū ac viciorū detestationē. ad seruiciū
boni cōis amorem ad generalē caritatis ac gracie sibi cōcesse
cōicationem ad omnes: ad ardentem spiritualis p̄fectus affec
tū ad boni p̄positi sincerissimā integritatem: ad purū caritatis
amorem ad fidei illuminationē z eorū q̄ sunt fidei intelligentiā
clariorem ad patientiā firmam z obedientiā sanctā. Nempe
quomodo ex solis p̄sētia oriūtur in aere splendor z calor: ita
fimo sapientiē atq̄ iusticie sole apparente radiante ac op̄es
te in anima mor: nascūtur in ea vere sapientiē fulgor caritatis

q̄ arbor. ⁊ q̄ uis practicante dyabolo possit in homine gigni
sensibilis q̄dam deuotio ⁊ psolatio quedā seu dulcedo suo mo
do interna Prefati tamen affectus esse non valent a demone/
nec dyabolus possit agere immediate in apicē affectiue aut x
ticem intellectiue nec ita p̄stringere mentē vt velit nolit rapiat
sincere ad deū ⁊ in ludis demergatur abysū. ita q̄ ex h^o mōi p̄
uentione influxu aut uisitatione oriatur in mente saluberrimi
effectus prefati: **Erater** Videntur michi hec omnia
valde catholice nec hijs vt reor poterit p̄tradiā. **Verū** vt suspi
cor hec introduxisti vt per ea respondeas ad quesita superius
Ioh̄es si placet ostende ex hijs. quid estimes sentiendum de
visionibus ⁊ reuelationib⁹ prememoratis. quæstiones etiā
circa eas supra inductas solve /

C Q̄ visiones ronaldali ⁊ monachi anglicani: ⁊ que de
purgatorio patrid facte viderantur vere ⁊ fide digne **Articul⁹**
vicesimus octauus

Dionisius

I attendamus visiones ⁊ reuelationes prophetay ve
teris testamenti ⁊ s̄cti ioh̄anis apostoli nō video q̄ pre
fate visiones ac reuelationes sint reprobæ. **Primo** quoniā
similes legūtur in scripturis priusq̄ testamēti canonicis: vbi
inueniūtur horribiles ac mistice apparitiones p̄phetis onse/
⁊ s̄cti p̄phete referūt se translatos fuisse in sp̄ritu ad loca re
mota in quib⁹ ostensa sunt eis inuisa ante ⁊ inaudita et que
scdm q̄ sonat littera intelligi nequeūt. sicut dū sanct⁹ ezechiel
p̄mo sui libri capitulo asserit se vidisse quatuor animalia cū
dispositiōibus formis ac motibus ibi expressis. **Et** rur⁹ vii^o
libri sui capitulo describit se trāsp̄itū a calcea in iherusalem
in visionibus dei. sp̄ritu utiq̄ non corpore quod subtilissime
inuit dicens. **Emisse** similitudo manus apprehendit me in
capitū meo capitis mei ⁊ eleuauit me spūs inter celum ⁊ terrā
⁊ adduxit me in iherusalem in visione dei: ⁊ reliqua que ibi

habentur. Et iuxta expositores tota visio illa fuit ymaginaria ipso ezechiele in caldea in suo loco realiter ac immobiliter permanere: atq; in exteriori suo sensu scilicet vi ymaginativa formati per angelū similitudinibus representantib⁹ vniuersa q̄ ibi describit seq; vidisse z fecisse testatur. Similiter quadragesimo libri sui capitulo: facta est inquit super me manus dñi: z adduxit me in visionibus dei in terrā israhel: z dimisit me sup montem excelsum nimis super quē erat quasi edificū ciuitatis: z ibi per nouem capitula scribit se in illa visione multa vidisse audisse: egisse. cum tamen totū hoc ageretur z esset in sola ymaginaria visione. non tamen inani. sed magna q̄dam representante. Iuxta hūc modum ayt etiā apocaliphs duodecimo iohannes. Venit ad me vnus de septem angelis z sustulit me in spiritu in montem magnū z altū z ostendit michi ciuitatem sanctam iherusalem z habebat murum magnū z altū habent ē portas duodecim: z erat structura muri ei⁹ ex lapide iaspide. ipsa vero ciuitas ex auro munita. sūdamēta muri ciuitatis omni lapide precioso ornata. Alias multas visiones ymaginarias admirabiles z horrendas scribit in apocaliphs iohēs dicendo. Vidi mulierē sedentē sup bestia coroneam plenam nominibus blasphemie habentē capita septem z cornua decem. Itemq; Vidi inquit celum apertū. z ecce equus albus z qui sedebat super eū vocabatur fidelis et verax. z exercitus qui sunt in celo sequebatur eum in vestibus albis. z apprehensa est bestia z cum illa pseudo ppheeta. et viui missi sunt hī duo in stagnū ignis ardētis sulphure. Multa huiusmodi habentur in apocaliphs. Ex quibus probatur qd visiones tendali z monachi anglicani et que de purgatorio patricij sunt ostense. non discordant a scriptura canonica. nec a fidei veritate. Adoro qd nec a doctrina sacroz dissonent patrū: mōstratur ex hīs que supra articulo: xviij^o

ex dictis sancti gregorij quarto dyalogoy sunt allegata: fig-
dem sanctus gregorius refert ibidem atq; in omelijs ad mo-
rientes frequenter venisse angelos bonos et malos. ⁊ āgelos
malos in forma apparuisse ethiopū aut draconū. ac morie-
rium membra ligasse. eoyq; animas ad loca amena aut pe-
nalia deduxisse: aut etiā tollerasse tormenta. ⁊ deinde iusto-
rū gaudia: gaudiosaq; loca vidisse: ⁊ in recitationibus suis
quasi per omnia nōibus corporalibus rerū similitudinibusq;
eay sunt vīe videlicet flammis ignib⁹ pontibus p̄atis floren-
tibus tomib⁹ atq; navigijs. Insuper p̄sone que ista viderūt
post hōy visionem ⁊ experientiam tam abstinenter rigorose
op̄ūcte ⁊ sancte vixerunt. q̄ tanta eoy conuersio aut p̄fectio
attestabatur verbis eoy. Hōijs quoq; que de purgatorio sac-
ti legūtur patricij attestatur legenda ip̄i⁹ ⁊ passionale scōy.
Postremo prefate visiones valde sūt inductiue et inflāmati-
ue ad dei timorem ad internā p̄punctionē ad sanctā deuotio-
nem: ad penitentiā salutarem: ad mūdi p̄emptū: ad cordis
custodiā atq; ad emendationem in omnibus. **E**rat
Libentissime hanc tuā audiui censuram seu positiōnem con-
fidens q̄ ⁊ alij multi hīs auditis cum maiori credulitate co-
p̄iosioriq; fructu p̄fatas ⁊ p̄similes lecturi sint visiones. Hūc
superest vt questioēs circa visionē tondali motas dissoluas.
Solutio dubioy que circa visionē tondali mota sunt
sup̄ articulo 29. **A**rticulus vicefimusoctau⁹. **O**yonis⁹

Itēa visionem tondali primo quesisti. an anima ei⁹
fuit realiter separata a corpore in tota illa ip̄ius visio-
ne. an potius realiter mansit in corpore: ita q̄ vidit omnia il-
la sola ymaginaria visione ⁊ in ea per similitudines quasdā
sustinuerit tot ⁊ tanta de quibus scribit tormenta. Ad quod
vt tenuisti videtur haberi m̄sio ex recitatione historie de ton-
dalo illo in q̄ fertur q̄ pro tūc monu⁹ fuerit. vñ ⁊ ip̄e reduc⁹

ad corpus seu corporis vsu ac sensu dixit: Cū anima mea cor-
pus exueret. et illud mortuū esse cognosceret. voluit ad corpus
suū redire. nec poterat illud intrare: Et tūptamen hui⁹ oppo-
sitū posset pbari ex eo quod in eodem narratur libello: qd tōn-
dalo subito corruēte apparuerūt in eo ōnia signa mortis oēp-
to qd calor modicus in sinistro ei⁹ pectore sentiebatur: ab hōis
qui corpus eius diligēter palpabāt: ppter quod et corpus in
sepulchrū super terrā seruabant vsq; in terciū diem. quo reuiuiscere
videbatur. Hoc posset quis probabiliter dicere: qd anima
eius mansit toto corpore vñōis illius realiter in corpore suo.
Ita qd sola ymaginariua vñōne illa p̄perit ac supplicia p̄u-
lit per ōnipotentis dei dispensatione occulta et modo quodam
modo inprehensibili nobis: q̄admodū de animabus separa-
tis ac demonibus dictū est qd vere et ineffabiliter atq; grauis-
sime affliguntur ab igne corporeo. sicq; vltius dicitur quod
propter vehemētem illam alienationem et abstractionē ani-
me tondali a corpore suo: et omni sensu. motu et actu corpo-
reo. et propter intensissimam occupationem eius circa ea que
sunt alterius seculi videbatur ei qd esset separata a corpore //
Hec hoc incredibile reputetur de anima tondali. cū diuin⁹ di-
cat apostolus se nescire: an in corpore vel extra corpus fuerit
raptus. Aliqui quoq; interdū tanta replentur suauitate celestī
ut eis videatur qd anime eorū de corporib⁹ suis exiliant aut
extra corpus cōsistant. Fronto quoq; episcop⁹ dixit se inter-
fuisse sepulture sancte marthe. Similiter sanct⁹ ambrosi⁹ per-
hibuit se sepulture sancti interfuisse martini. Et tamen rychar-
dus de media villa sup̄ primū s̄nariū distinctione xviij. et alij
multī dicūt sanctos illos anstites nō fuisse in sepulchris illis
p̄sonaliter nec animas eorūdem. sic quippe ait ibi rychar-
d⁹. Bidi potest qd in veritate nec corpus nec anima sancti ambro-
sij interfuit sepulture sancti martini: sed forte angelus in specie

ambrosij apparet quod dum fieri videbatur ambrosio so-
porato qd interesset illi sepulture. Nec est putandū qd fantasti-
cū hominis realiter exeat de homine dormiente: sed quādoq; cō-
tingit qd homo sōpniat se esse presētē alieno sp̄ctui: z quan-
to hoc sōpniat tūc sp̄it⁹ in sp̄cie illius apparet illi in cuius cō-
spectu ille dormiens sōpniat se esse presentem. Hec r̄p̄charous.
De hac autem materia diffusius scribit beatus augustin⁹: xliij.
de ciuitate dei: vbi satis mirante refert de trāsformatiōibus: ap-
partitionib⁹q; quibusdam. Preterea ad intelligendū qualiter
anima in corpore manens possit p̄ ymaginariam visionem ta-
lia cernere sicq; moueri pati tereri. Malz qd⁹ duodecimo super
genesim loquitur augustin⁹ de facientib⁹ absq; sensuū vīu. qd
gerūt quādam similitudinē corpis sui p̄ quam possūt ad lo-
ca corporalia ferri z talia qualia vident similitudinib⁹ sensuum
experi. Nichilomin⁹ potest quis etiā pbabiliter dicere qd in
omni p̄fata visionē fuerit anima tondalī vte separata a cor-
pore: z interiori intellectualiq; visu sp̄perit ea q̄ se viderē nar-
rauit. Intellectus nāq; vt docet boet⁹ quodāmodo in se indu-
dit ac p̄prehendit omnes exteriores interioresq; sensus z actus
illoz exercet simpliciori aliozq; modo q̄ illi. Unde q̄admo-
dū deus eternus z gloriosus per p̄ales simplicissimas z im-
materialissimas formas videt ac noscit vniuersa z singula q̄
nūcūq; corporalia z terrena distinctissime atq; plenissime: ac
deinde angeli sancti z demones quāuis immateriales: tamen
per suas intelligibiles species distincte cognoscūt corpora z se-
sibilia queque: ita z anima separata potest per intelligibiles
species scōm qd sibi tunc insunt sensibilia z corpora intueri dis-
tincte ac talium reminisci. Verum pramē ad istud facili⁹ res-
pondetur scōm beati augustini inuestigationem: qui super
genesim duodecimo a 71 libro. Non video cur habeat anima fi-

similitudinem corporis sui dum iacente corpore sine sensu. non
tamen penitus mortuo videt talia qualia multo ex illa subduc
tione seu alienatione viuis redditi narrauerunt: et non habeat
similitudinem illam dum perfecta morte penitus de corpore suo
exierit. Huiusmodi autem similitudines dicitur anima sepa
rata habere scdm qd inspicit eas. De hac re multa scribit cassia
nus in libro de anima separata qd scilicet anima separata a cor
pore: adhuc videt audit ymaginatur et recordatur. Unde et
supra est allegatu. augustinus in libro de spiritu et anima fer
tur dixisse qd anima recedens a corpore secum trahit sensum/
ymaginationem intellectum et intelligentiam: et concupiscibili
tatem et irascibilitatem. In libro quoq; de ecclesiasticis dog
matibus loquitur augustinus. Ad domine solum credimus
habere animam substantiuam que exuta corpore viuunt et sen
sus suos atq; ingenia viuaciter tenet. Verumptamen preta
ca augustini et cassiani ac aliorum quorundam verba scdm qd so
nant magis consonant et concordant platoniceo qd pariphetico
rum doctrinis. sed in hijs que fieri sunt presertim in omni ma
teria: magis arbitror insistendum auctoritati qd philosophice
rationi: quia scdm supernaturalem omnipotentis dei opatio
nem nobis in vita hac inpersecutabilem multa contingunt in
hijs. **E**rat. Prolixè differuisti qualiter vtrūq; predic
torum probabiliter queat teneri qd scilicet in corpore vel extra
corpus realiter fuerit anima condali in visione prescripta: res
tat vt solas argumenta ad hoc introducta qd tunc extra cor
pus realiter esse nequiuit. **O**ponit. Hoc noueris
tantam esse infirmitatem intellectus humani qd diu in corpo
re est qd etiam anime a corpore realiter separate. dum ad cor
pus fuerunt reduce non ponuerunt perfecte intelligere. nec

alijs plenarie reditare ea que ipſis extra corpus contigerunt: et
que de immaterialibus reb⁹ videntur: ſed ea per corporalia que/
dā prout aptius poterant expreſſerūt / Hinc vt reſert cyrillos
vnus trū meritis ſacti iheronimi reſuscitaꝝ. interrogat⁹ a
cyrillo de hijs que ſibi poſt diſſolutionē a corpore contigerūt / reſ
pōdit / Quod me interrogas non eſt bene poſſibile bene ſari:
quoniā ſpūalia noſtris ſenſibus minime ꝓprehendūtur: Hā
ſcīs deū et angelos eſſe et tū quid ſūt perfecte intelligere nequīs
Cum em̄ ſint multa notiffima in natura que noſtre intelligē
cie paruitate ꝓprehēdere nō valemus: ſupercelēſtia et ſpūalia
illa omnino aliena a noſtra ꝓgnitiōe quomodo intelligemus
Itaq; ſi anima tondali in illa viſione fuit realiter ſeparata a
corpore ſic ea que vidit ſeparata retulit prout potuit corpori reſ
tituta Preſertim quia et tondalus miles non videtur natura
li philoſophia multū fuiſſe inſtructus aut aſſuetus. ita vt de
ſpūalibus ꝓ appropriationē diſſereret. Itaq; reſpōdendū /
q̄ nec ſitus nec ſubulatio nec eſſe in loco ꝓꝓrie ꝓpetūt incorpo
reis reb⁹. Vnde q̄ tondalus retulit animā ſuā ſupra corp⁹
ſteuiſſe et vndiq; circūſperſiſſe Demonesq; vidiſſe per loca et am
bulaiſſe ac ꝓſilia. ſūt ſpūaliter intelligenda quēadmodū em̄
ꝓuenit anime ſepate eſſe in loco diſſinitiuē: nō circūſcriptiuē ſic
ꝓpetit ei moueri ſubulare et ferri de loco ad locū Qualiter autē
poterat corporali a intueri ac pati modo diſcuſſū eſt / Porro
aiāꝝ tormenta eo moto oſtenſa ſūt anime tondali ac anime
monachi auglicani atq; cēſtine mirabilis et alioꝝ quorū dā
quo vtiq; moto debuerūt ac potuerūt ea aptius intelligibili⁹
ac fructuoſius recitare hominibus Poſt earū rediutionem ad
corpora ſua: ſicq; ſeparatay et inuiſibiliū animay ac demonū
ſupplicia: ac perſone demonſtrata ſunt animab⁹ ꝓſatis ſub
ſimilitudinibus corporaliū rerū et beſtiarū: materialiumq;
penarū. non q̄ anima tondali habuerit corporeos pedes. aut

q̄ anime in purgatorio excoiebātur: scintebantur: decollabā
tur: liquebantur: in prebātur in vrub⁹ ollis: patellis aut q̄ re
digebātur quasi in nichilū: aut in vnā massam p̄globantur
sed q̄ oēs istiusmodi pene vere z ineffabili modo sint in ani
mabus in purgatorio p̄stituts. Elliter tamen ymo z supna
turaliter z in p̄prehensibili⁹ ac prius penalius. q̄ esse possint
in aliquo homine: aut in q̄buscūq; hominibus in hoc munto
Et iuxta hunc modū sunt intelligenda q̄ de stagnis ponte-la
mina ferrea ardente z p̄similibus asserūtur Demones quoq;
in formis diuersay apparuerunt feray. bufonū: draconū: ser
pentū: ad infinuandū diuersas eoz crudelitates atq; multipli
ces atrocissimas penas quas minātur aut inferūt animab⁹ /
Nam z frequēter in talibus formis apparuerūt sanctissimis
anthonio: hylationi ac p̄similibus. quos suis temp̄amētis
ac terroribus cupiebāt decere Interea vtrū anime de purga
torio euolent immediate in regnū celeste an mediate. ita q̄ p̄i
mo terrestrem introeāt paradysum. infra in speciali discutietur
articulo Similiter z id: an minima purgatorii pena loquēdo
de pena sensus maior sit omni presentis vite tormento. Lete
ra etiam supra duodecimo articulo circa visionem tōtali ob
iecta et tacta infra clariū exponētur Postremo doctores sup
quartum snay cōiter dicūt: q̄ anime in purgatorio nō puni
untur p̄ demones: quoniā eos vicerūt: neq; per angelos scōs
qui suos p̄dnes futuros non puniētur tā dire. sed q̄ solo ig
ne torquētur p̄ diuinā iusticiā Illud⁹ tamē p̄tariū nō in p̄e
enarratis visionib⁹ tātum: sed in alijs reuelationib⁹ multis
infinuari videtur De isto tamē non est aliquis ab ecclesia de
terminatum Unde nec periculosum nec illicitū reputatur circa
hoc diuersimode opinari Nec ratio ista multū cogit: q̄ ideo a
demonib⁹ nō torquētur quoniā eos vicerūt. q̄uis em̄ vicerūt
finaliter: frequenter tamen p̄cte fuerūt ab illis: nec pro hoc sa

dissecerūt in seculo isto: sicq; posset quis dicere qd meruerunt ad
huc puniri ab ijs demonibus vt subdatur eis in penis qui
bus se sponte subdiderūt in culpis. ⁊ per quos peccauerunt p
hos ⁊ puniātur Quemadmodū ⁊ quarto sūiaz ait magist
llos habebunt in tormentis tortores quos habuerūt in vi/
dis intentores / Verū de hac re nichil: qd admodū nec de isto
an sola pena ignis anime in purgatorio affligatur: loquēdo
de pena sensus Circa qd thomas ⁊ alij multi tenent qd ymo/
quoniā pena purgatorij ordinatur ad purgationem q̄ maxi
me ppetit igni Ex multis tamen reuelationib⁹ aliter esse vide
tur: nec apparet negandū: quin ad minus demonū aspectus
fit etiam hjs qui in purgatorio sunt valde penalis /

¶ An anime in purgatorio satis punite ⁊ igne pur/
gatorio satis purgate mox euolent in paradysum celestem /
Articulus Tricesimus / **Erater**

Ex isto nunc cupio diligenter tractari. an anime ex pur
gatorio liberate perducantur ad paradysū terrestrem /
⁊ ibi demorentur ad temp⁹ anteq̄ ad celestem patriam deui
cantur atq; ingrediantur / **Oponifi⁹** Ad hec vice
retur protin⁹ respondendū qd in purgatorio sufficienter punite
⁊ expurgate immediate introeāt celū aut regnū. nisi preactas
⁊ etiam qdam alie visiones viderentur oppositū affirmare. s;
forsan me aliqui irridebūt qd in tanta materia nō respondeo in
dilate: absolute ⁊ assertiue iuxta generalem ⁊ pcorā doctoz
traditionē ppter reuelatiōes quasōā fantasticas ⁊ incertas Ne
rūptamen nec doctoribus tradico ppter visiones preactas
nec ppter doctorū traditionem audeo tot sctoz hominū visio
nes ⁊ reuelatiōes appellare fantasticas aut mendosas q̄ diu
ecclēsia super hoc nichil determinat / Nam ⁊ qui eas descripse
runt ⁊ approbauerūt fuerūt religiosissimi atq; doctissimi viri
⁊ quidam eoz fuerūt doctores in theologia /

Erat Si placet breuiter tãge quid ad huius questionis
nisi utramque partem posset induci et allegari. **O**yonisi⁹
Ad probandum quod anime de purgatorio immediate pertingant
ad gloriam paradysi celestis multa satis autentica et robusta
possunt argumenta adduci. Primo quoniam super quartam
sententiarum distinctione xlv. ubi magister ex Abbe augustini tractat
de abditis receptaculis animarum: scribunt doctores concorditer
quod ante passionem christi receptacula illa fuerunt lymbus pa-
trum quantum ad iustos et sufficienter purgatos. et lymbus paru-
lorum quantum ad animas in solo originali peccato a corpore se-
paratas. et infernum quantum ad reprobos ac purgatorium quan-
tum ad animas sine mortali. tamen cum obligatione ad pe-
nam exeuntes de corpore. Porro post christi passionem et ascen-
sionem lymbus patrum cessauit et pro eo celum empyreum factum
est receptaculum animarum sanctarum atque in purgatorio plenarie purga-
tarum. Istud est doctrina alexandri de hallis: sancti thome: alber-
ti magni: bonauenture et aliorum: nec quisquam sanctorum patrum aut
scolasticorum doctorum videtur paradysum terrestrem inter recepta-
cula ponere animarum. immo super quartam asserit thomas quod
modum leuia per leuitatem statim feruntur sursum: nisi aliunde im-
pediantur. sic anime soluto vinculo carnis mox premium seu be-
atitudinem consequuntur: nisi aliquid impediat scilicet veniale pec-
catum quod purgari oportet. Et quoniam locus deputatur ani-
marum secundum congruentiam premij aut pene statim ut anima a cor-
pore absoluitur in infernum emergitur aut ad celum euolat nisi
si impediat aliquo reatu quo oporteat euolutionem differri.
ut anima prius purgetur. et huic veritati auctoritates scripture canonice
manifeste attestantur et documenta sanctorum patrum. Unde con-
trarium per heresi est habendum. ut patet quarto dyalogorum et in
libro de ecclesiasticis dogmatibus. Hec thomas qui etiam in
summa contra grecos istud multipliciter probat.

Erat Si hui⁹ contrarium extat hereticū. ergo non licet
aliter opinari **O**yonisi⁹ Hereticū est dicere animas
ante futurā generalem resurrectionem nō premiari: z hoc bñs
gregorius q̄rto dyalogoy ex scriptura ostendit canonica: qđ
vero ad ea q̄ thomas z alij introducūt valeat respōderi. infra
habebitur. **E**rat Disputationem tuā psequere
Oyonisi⁹ Ad hui⁹ ptis p̄bationem thomas de erfordia
breuiter multa introducit monia in suo p̄p̄dio nō parui p̄
tenda Anime in quib⁹ cū fuerint sufficienter purgate in igne:
euolūt statim ad glām. qđ patet multiplici ratione. Primo
quoniam post purgationem non manet in anima aliqua disti
militudo ad gloriā ideo merito debet glorie iungi. Scđo qm̄
ianua celi ap̄ta est ei qui nullū habet introeundi obstaculum
Tercio quia necesse est illos spūs in qbus est caritas sursum
eleuās z nichil retardās ad gloriā eleuare. Quarto cū de⁹
p̄rior sit ad miserendū z beatificandū q̄ ad puniendū. me
rito debz purgatos p̄iungere glorie quos purgandos subiecit
pene Quinto quia nō punit deus bis in idip̄sū: idcirco dum
quis satisfecit in penis ignis nō debet āplius puniri in dila
tione p̄mior. Sexto quia post purgationē nō debet ampli⁹
esse in purgatorio cū iam sit purgatus nō purgādo. Nec debz
esse in limbo: cū nō sit de numero puuloy. Neqz in inferno qa
nō habet mortale. ergo oportet qđ sit in celo. cum nō sint alia
post mortē receptacula animay. Septiō quia efficacior est ca
ritas q̄ iniquitas: sed iniquitas statim ducit ad su p̄p̄dicum.
ergo caritas statim ducet ad p̄m̄ium. Octaua quoqz subiun
git que iā ex v̄bis thome est introducta. **G**rat Aug⁹
in enderidion scribit qđ vsqz ad diem iudicij anime sepate sūt
in abditis receptaculis ergo nec in inferno neqz in celo cū hec
duo sint ōnib⁹ nota. **G**regori⁹ quoqz 2° dyalogoy refert qđ
dam aīas electoy alibi q̄ in purgatorio esse punitas qđ z in

alijs multis fertur historijs Aliquas etiā narrat in pabyso
fuisse et inde redisse. **Oyonih⁹.** Ad ista et consimilia
daret respōsio ex vbiis bōuenture sup q̄tā s̄tiaz distīctiōe
d̄p̄scribētis Triplex est stat⁹ aīaz Prīmus est retributiōis
Secūdo quiete expectatiōis Terci⁹ purgatiōis Nam anima
exuta duplici causa potest impediri a retributione beata. p̄mo
ppter hoc q̄ ianua clausa est. Scdo quoniā anima non est
plene purgata: Itaqz statui retributiōis corrīcet p̄p̄ius lo
cus receptaculū determinatū in se et quo ad nos. videlicet celū
empīreū quo ad iustos. et infern⁹ quātum ad impios. Sta
tui autē quiete expectatiōis corrīpōdet locus determinatus
quo ad se. sed nō quo ad nos. qm̄ ex scripturis nō p̄stat vbi
sit lymbus Statui xro purgatiōis corrīpōdet locus determi
natus et quo ad nos et quo ad se quia nō omnes in eodē
loco purgātur licet in aliquo vno loco purgētur multi et quā
tū ad hec loca in qbus diuersi ex diuina dispēlatione diuersi
mode purgantur: loquitur in enderidion augustin⁹ Benīqz
lymb⁹ dēxtur peccato originali: infernus mortali: purgatoriū
vniāli. Estqz p̄babile q̄ hec tria loca gradatim se habent
et circa eādem p̄tē re existāt Insuper receptacula aliquib⁹ dā
tur scdm̄ p̄filiū dei qd̄ incōmutabile est: et scdm̄ causas sup̄io
res: aliquib⁹ xro scdm̄ s̄tiam dei qui aliquando reuocatur et
scdm̄ causas inferiores. et de animab⁹ hoc scdo modo de puta
tis alicui receptaculo intelligenda sunt verba gregori⁹ in suo
dialogo Hec bonauētura. Porro scdm̄ thomā etiā celum
et infernus inter abdita receptacula cōputātur: q̄ inuisa sunt
nobis et sola fide noscuntur. Cōiter quoqz asseritur q̄ de lege
cōi. est vn⁹ generalis purgatori⁹ loc⁹. sed ex speciali dispositiōe
iudicis sūmi diuersa sūt loca in quib⁹ anime q̄dam purgāt⁹
Eracer. Adodo si placet tange molina ex quib⁹ appa
ret q̄ anime in pabyso et restri recipiātur ac demorētur aīqz

celestem introeant paradysum /

Persuasiones ex quib⁹ apparet q^d anime in purga-
torio satis purgate primo ingrediatur paradysū terrestrem
deince celestem **Articulus tricesimus prim⁹** **D**yonisius

Hoc primo inducitur quod vt supra xiiij^o articulo
comemoratu^m est: gregori⁹ narrat q^{uo}d dⁱyalogoy de
quodā post visa tormenta reoy ac gaudia electoy ad corp⁹
reducto: qui dixit q^d ponte periculoso transacto. erant amena
atq^{ue} virentia prata in quib⁹ dealbatoz hominū cōuenticula
viceb^{ant}atur: z tant⁹ erat ibi odor suauitatis. q^d vnīuersos illic
habitātes ambulātesq^{ue} faciāuit: vbi z m^ul^{ti}ssiones diuersorum
singule multitudīne ludis erāt plene / q^{uo}d de paradysō terrestri
intelligendū videtur Quib⁹ p^{ro}cordat q^{uo}d in vīsiōe legitur tō-
dali. q^d scilicet angel⁹ z anima tōdali venerūt ad portā quā in-
gressi viderūt campū pulcherrimū odoriferū florib⁹ cōstitum:
vbi dū a menū. in quo fuit multitudo innumerabilis aiārū et
cetera q^{ue} supra vicefimo articulo sūt p^{re}scripta Porro in vīsiōe
anglicana z in hystoria de purgatorio patricij clarissime di-
citur q^d anime purgatoriū exētes primo introeūt paradysū
terrestrem. z manēt ibidem ad temp⁹ quovsq^{ue} apte reddantur
ingredi regnū celoy In reuelationib⁹ temū sancte v^{ir}ginio
medtelois narratur q^d animā eius dñs assūp^{er}it ac duxit in
amēnissimū ortū in quo erat multitudo animay ad mensam
sedentiū quibus xpūs pro seruilis apposuit officia atq^{ue} suffra-
gia q^{ue} a viciis fiebant p^{ro} illis Dixitq^{ue} medtelois. mi domine
Quid profuit hec illis cū sint in gaudio magno **E**ūcaperit /
enitibus se cordib⁹ animatū vidit in corde cuiuslibet quasi ver-
mem cor: sp^{irit}us torquentem. eo q^d non meruit sine impedi-
mento z dilatione post mortem ad dominū euolare: z dictū
est et hic permis non moritur. nec ab eo anima liberabitur
donec inter in gaudiū domini: sicq^{ue} videtur q^d anime a pur-

gatorio liberate sint in loco ameno ⁊ pulchro. puta terrestri
paradyso. in quo quibus multū letentur q̃ purgatorij sensibi-
lia supplicia euaserunt ⁊ de eterna beatitudine cito adipis-
cenda extant secure. doceant tamen de glorie dilatione ⁊ q̃ nō
satis sinceriter in hoc mūdo vixerunt Amplius hīs conco-
dere videtur q̃ in quarto libro reuelationū sancte brigide ca-
pitulo septimo. āgel⁹ ad sanctā brigidā in spiritu raptā legi-
tur pronulisse. supra infernū est loc⁹ quidam in quo est maxi-
ma purgatorij pena quam anime possūt sustinere. Et ultra
locum hunc ⁊ alius locus in quo minor est pena. que non
est alia nisi defectus virium in fortitudine ⁊ pulchritudine
sicut per simile tibi dico quasi si aliquis esset infirmus et in-
firmitate cessante ac pena nichil haberet de viribus donec eas
paulatim recuperaret Tercius vero locus superior est in quo
alia nulla est pena nisi desiderij perueniendi ad deū ⁊ vt me-
lius in p̃scientia tua intelligas Dico tibi per similitudinē
quasi si es miseretur cā auro: ⁊ in igne ardentissimo aurū
tam diu esset purgandū donec es totū p̃sumeretur ⁊ aurum
fieretq; purū: quanto autē es forti⁹ esset ac spiss⁹ tanto arden-
tiori igne egeret quovsq; aurū esset quasi aqua currens ⁊ to-
tū fulgens Deinde magister eius profert aurū in aliū locū
in quo obtineat veram sui formam in visu ⁊ tactu Postea
mitit aurū in terciū locū vbi custoditur ⁊ possessori suo re-
presentetur. sic spiritaliter est de locis predictis quia in pri-
mo est maxima purgatorij pena Vbi est demonū tactus ⁊
ibi per similitudinē apparent venenosi vermes ⁊ similitudo
animaliū valde ferociū: Vbi calor ⁊ frigus tenebre atq; con-
fusio Deinde magister id est diuina iusticia profert aurum
id est animas in aliū locū in quo non est nisi defectus viriū.
vbi anime morabūtur tam diu quovsq; habeant refrigeriū

per suffragia amicorū suoy: aut de continuis sancte ecclesie
operibus Nam anima quo maius habet auxiliū: eo citius
conualescit ac liberatur Post hec anima fertur in terciū locū/
vbi non est pena: nisi desiderū pueniendi ad dei presentiam
z eius visionem beatam In hoc loco morantur multi z ni/
mis diu preter illos qui dū in m̄ndo vixerunt perfectū ha/
buerunt desiderū pueniendi ad dei beatificam visionem.
Aliibi quoq; quedam hijs consonantia asserit brigida sanc/
ta / Possent etiam ad hec auidē alie quedam persuasiones
adduci / Nam cū diuinus dyonisi⁹ protestetur qd a distanti
non sit indistans. nisi per mediū z tanta sit in purgatorio
pena tam dampni q̄ sensus. apparentiam habere videtur
qd a purgatorio non pueniatur ad paradysum celestem nisi
vt dictū est per terrestrem aut a loco in quo non est nisi pena
dampni Ambrosi⁹ etiam super lucam Illuc inquit redeun/
dū est nobis vnde electus est adam / Et gregorius Quoni/
am primus homo per verit̄ esum ligni perdidit paradysū
illuc redeū non possumus nisi per abstinentiam salutarem /
Deniq; in legenda sancte corotice habetur. quemadmodū
ipsa de paradyso sponsi sui misit theophilo in mense ianua/
rij tria mala z tres rosas sicq; videtur terrestri paradysi spē
habuisse ac tocuisse In legenda demū beatissimi thome apli
recitatur qd admodū frater regis indie resuscitatus a morte p/
hibuisse ab angelis ductū in paradysū z sibi videri formo/
sum palaciū ex auro argento z gemmis pstructum z regem
suo demerito perdidisse idipm: vnde videtur in paradyso ter/
restri esse quedam remuneratio hominū cum in celesti para/
dyso non sint palacia talia **Frater** Quid tibi de
horum veritate videtur **Dyonisius**
Horum determinationem alijs magis committo et si con/

si concordari hec queant penitus relinquo. quia nec tunc doctoribus neque tot reuelationibus contradicere audeo: determinationi autem ecclesie hec tutius committuntur /

Erater Louetta mur ergo ad alia. et quia interdu iam tactum est quod in purgatorio qui testes transierunt paulatim ad leuiora tormenta. non videtur quod minima purgatorii pena sit maior omni vite presentis supplicio?

¶ An minima purgatorii pena sit maior quacumque pena vite presentis. **Articulus xxxij.**

Iur phabitu est articulo. sanctus Dionisi⁹

thomas et alij multi doctores affirmant quod minima pena purgatorii tam pena dampni quam pena sensus sit acrior quam liber huius seculi pena. Quod etiam multi a morte resuscitati se esse expertos sunt testati. primo multa horribilia et quasi incredibilia inde locuti sunt. Sed obuiare videtur quod circa hoc scribit bonauentura super quartum sententiarum distinctione vicecima. sane inquitens intelligendum est hoc ut generaliter pena illa sit maior ista secundum regulam illam philosophi. si optimum in uno genere est melius optimo alterius generis. hoc simpliciter illo melius est. Similiter intelligendum est hic quod illa pena sit maior non quam minima in illo genere sit maior maxima in genere isto: sed quod maxima pena in genere illo: maior est maxima pena generis huius seu status ac presentis vite. Nam ut ait beatus gregorius quibusdam est reuelatum: quosdam animas esse punitas in vmbra. Hec bonauentura. **Erater** Quid circa hec verius putas. **Dyonisi⁹** De incertis michi nichil diffinitio quam quod thomas fateatur. iuxta illorum positionem videtur procedere quod opinatur penam in purgatorio pro aliquo peccato infligendam a principio sui usque ad finem eque intense durare quousque satisfactum fuerit pro peccato. Porro positio bonauenture videtur secundum illos procedere qui dicunt penam purgatorii tanto plus minui quanto satisfactio magis propinquat ad sufficiens.

cia nisi seu quæsto purgatio pro maiori parte fuerit consummata //
Qui positioni reuelationes præactæ magis concordant siq; ex
poni posset ostensio illa odoriferorū virtutūq; prætorū q; in eis
adhuc testabat aliquid psoluendū de pena dampni. z q; præ
ta huiusmodi significabant amenitatem paradysi celestis //
Sancti autem qui insinuare videntur q; ad terrestrem para
dysū redeundū sit nobis: videntur figura præfigurata / quia
sub nomine paradysi terrestis. celestem intelligunt paradysū
in quo est finalis z plena remuneratio electorum / Hæret quo
q; hereticū affirmare: q; anime non pertingant ad regnū illud
celestē ppleta omni pena pro culpis inflata loquendo tam de pe
na dampni q; de pena sensus. Nec aliquo modo negandū est
homines in hoc mūdo tante posse pfectionis consistere vt sine
omni dilatione ptingant eorū anime ad regnum celeste post
recessum a corpore. Nec in visionibus præallegatis alicubi hoc
negatur sed magis asseritur. Insuper ad dubia que articulo
xxiii.º mouisti circa ea que de purgatorio leguntur patricij po
test fortassis se aliquis breuiter expresse dicendo cū augustino.
q; in his que sunt super naturam. tota causa seu ratio facti
aut operis est omnipotencia ac dispositio dei agentis. cuius vo
luntate poterant anime defūctorū illi militi apparere sicut z demo
nes in quibusdam assūptis corporib; aut in quibusdā presti
gijs magis tamen videtur q; in corporib; ad horā assūptis //
Conformiter poterat miles ille in spacio tam breui per tam lō
ga itinera ferri trahi moueri redire. Nam per aliqua loca a de
monib; quorū velox agilitas est tractus describitur. z diuī
na virtute atq; angelica ope sic rediit. Verū tamen non arbi
tror exporre talia immoderate aut curiosè scrutari. sed diuinā
vereri iusticiam. z nunc taliter conuersari q; tanta cura damus
supplicia //
Erat
Quantum in tam abdita arduaq; materia fieri posse vides

tur latis diffuse ⁊ dare iam respondisti: atq; q̄ diro ⁊ ineffabi
li modo incorporei spiritus tā in purgatorio q̄ in inferno af
figatur elucidasti ita vt merito deo contentari //

Oyonifi? Adhuc ad hoc persuadendū: ouarū sanctay
testimonia feminarum inducam /

¶ De acerbitate penarum purgatorij et inferni /
Articulus tricesimus tertius / **Oyonifi?**

Harto libro celestium reudationum sancte brigide re
citatur: qualiter in visione ymaginaria vidit hec bry
gida animam cuiusdam defuncti statem iuxta estuantissimū
dibanum ⁊ ignem incendiij ascendere vsq; ad anime caput
in tantum q̄ poti stabāt sicut vene currentes cum igne ardente
Aures vero videbātur quasi sufflatoria fulorum que totum
cerebrum cum statu continuo pmouebāt: Oculi autem euer
si videbātur ac immergi ⁊ apparebāt ad occiput intus esse af
fixi Os quoq; erat apertum ⁊ lingua extracta per nariū apertu
ras ⁊ dependebat ad labia Dentes etiam erāt quasi clauī fer
rei per palatum affixi / Brachia vero erant tam longa q̄
tendebāt ad pedes: sed ⁊ manus ambe videbātur habere ac
q̄ comprimere quādam pinguedinem cum pice ardente Ale
vero cutis que super aiām apparebat erat q̄si vestis spermate
circūfusa ⁊ erat tā frigida q̄ omnis qui eā videbat ⁊ tremuit
De qua etiā tā grauis ⁊ intollerabilis prodijt seror. q̄ null⁹
seror. in mundo hoc ei possit assimilari. Ecce incorporea aiā il
la tā miserabili ⁊ penosa corporali effigie est ostensa ad defig
nāoum quid ipsa in se inuisibilis sustinebat qualem angus
tiam ⁊ pressurā quale incendium ⁊ tormentum / Hincurs⁹
de alia anima separata ⁊ rea ac purgatorio deputata. loqui
tur brygida sancta / Videbatur michi quasi per vinculum
quoddam esset alligatum in capite anime ad instar corone.
⁊ stringebatur tā fortiter q̄ frons ⁊ occiput parit iūgebatur.

Oculi vero ceciderunt a sevis suis dependentes per radices suas ad genas. Trines quoque quasi igne combusti aruerunt et cerebrum rubebatur defluens per nares et per aures lingua extendebatur: dentesque premebantur. Ossa etiam preungebantur in brachia et protrahantur ut funes. Porro manus decorate ligabantur ad collum. Pectus vero et venter tam fortiter torso preungebantur: quod costis fractis cor cum omnibus interioribus euersum crepuit. femora vero pendebant ad latera ossaque fracta extrahantur eo modo quod filum tenue solet in globum conglomerari. Ecce per omnia ista ymaginarie visa significabatur quod quale penam haberet homo si per possibile sic violentaretur ac torqueretur in corpore quod vniuersa membra eius ac intestina taliter dissiparentur talem ymo inenarrabiliter grauiorem in purgatorio penam sustinet anima. Preterea mirabilis illa cristina cum legendam prescripserit doctus vir suffraganeus episcopus. qui et librum apud deposuit. Illa inquam virtuosa mirabilisque cristina post primam suam a morte resurrectionem reducta ad corpus interrogantibus quid sibi post egressum de corpore contigerit dixit. Statim ut defuncta sum suscepit animam meam angeli lucis et deduxerunt eam in locum tenebrosum ac horridum animabus hominum plenum. Tormenta que ibi vidi tanta tamque crudelia erant. quod nulla id lingua valet exprimere. et cogitante me quod esset infernus: angeli responderunt purgatorium esse. Inde duxerunt me ad penas inferni. et inde in paradysum coram domino maiestatis. qui cum me hilariter accepisset super omnem modum gauisa sum putans me ibi eternaliter cum domino permansuram. qui ait ad me. Reuera dilectissima mea hic mecum eris: sed duorum optionem nunc tibi propono. Velicet mecum manere vel reueni ad corpus: et in eo pati penas satisfactorias pro ereptione animarum quas in purgatorii penis vidisti. De autem fine hesitatione mori eligente redemptionem ad corpus sulente domino statim reuixi.

Interea q̄z verissima fuit ista mirande cristine relatio p̄buit
immanissima tormenta que post resurrectionem sponte susti-
nuit: continuit ymo sibi p̄h inflixit. Intrauit enim frequenter
ardentissimos dibanos pro panū decoctioe paratos. in qui-
bus tam vehementissime cruciabatur vt pre angustia dami-
taret. Nec tamen in ea egrediente vlla apparuit lesio. sepe quo-
q; in igniū incendia se proiecit ⁊ in cacabos plenos bulientes
intrauit vsq; renes vel vltra. ac reliquis membris aquā buli-
entem p̄p̄ijs manib⁹ superfundit: ⁊ pre dolore damiauit ve-
lud p̄uriens. exiens tamen non habuit lesionem. Interdū
etiam. ymo multociēs in aquas p̄gelatas se precipitauit. et
sub glacie sex diebus aut amplius morabatur. Quantocq;
inter suspensos ad patibulū se suspendit: ⁊ biduo mansit sus-
pensa. Deinde illesa descendit ⁊ mortuoz intrauit sepulchra
desiens ibi hominū vicia. Tempore quoq; hiemali consuevit
sub rotis molendinoz stare erecta. ita q; aqua cornebat sup
caput ei⁹ ⁊ mēbra: ceciditq; interdū super rotarū circuitum. et
tamen rediens inde fuit illesa. **E**rater. Nūquid ⁊ tu
qui naturalis ratiōis viges acumine: atq; in philosophicis
es eruōit⁹ scientijs credis hec vera esse? **O**ponit⁹
Male ⁊ nimis male naturali viger acum ine atq; scientia ac-
quisita qui ex hoc ea q̄ fidei sūt seu fide digne narrationi inni-
tuntur suo presumit ingenio mensurare diiudicare ⁊ coartare.
Deniq; que p̄fati⁹ actor legende cristine mirabilis de ea con-
scripsit ⁊ iam p̄m̄i p̄memorata sūt. p̄bat idem descriptoz testi-
monio reuerēdi patris iacobi adonēsis episcopi. postea car-
dinalis qui se eā ⁊ eius mirabilia viderisse testatur ymo ⁊ alia
multa p̄actis mirabiliora narrant de ea. Ego quoq; in loco
quo fuit sepulta sui frequēter. ⁊ dū in puericia in opito sancti
tutonis frequētaui. scolares relatu suoz parentū sepe loque-
batur de ea. **E**rat. Quia iā de particulari iudicio fin

guloꝝ. et penit̃ purgatorij ac inferñ ac p̃dij hoc p̃ternenib⁹
tā diligēter et plene locut⁹ es: p̃cor vt in fine hui⁹ oryologi aliq̃
scribas qualis dextamus nos quotidiē ad mortē et ad m̃te
iudiciū dei disponere ne incidam⁹ rigore diuine iusticie. de tēp
rationibus quoq; q̃ solēt agoniāzibus magis esse moleste et
de remedijs cōtra eas et qualiter muniēdus sit agoni et exitus
moriētis. **Oyonish⁹** **P**dia fructuosa ac sapiēcialis p̃n
cio ad cuius impletiōē vtinā essem p̃coneus. atq; te orante
p̃ me temptabo p̃ ṽnibus adimplere quod postulas.

¶ De preparatiōe cotidiana ad mortē et ad m̃te iudiciū
Nemadmodū tota **Articul⁹ 32⁹** **Oyonish⁹**
vita sacerdotis timorati cupiētis celebrare deuote: debet
esse p̃tinua preparatio incessabilisq; dispositio ad celebrandū
p̃digne ita vt diligētissime ṽret quicquid impeditiū est cele
brationis deuote ac seruicē et q̃cquid ad eā disponit ac confert
ṽniliter app̃hendat et exequatur. ita tñ vt hora celebrationis
instāte p̃ sp̃alia et peculiaria quedā exercitia deuotionalia orō
nū meditationū psalmodiaz p̃ritiōis p̃fessionis et satisfactio
nis ad instātem celebrationē se p̃paret. sic tota p̃uersatio cui⁹
libet xp̃iani deā timentis: ac mori salubriter cupiētis debet esse
ṽna iugis p̃paratio ad mortē et ad p̃iculare iudiciū dei. Ita
nichilomin⁹ vt graui seu leali egritudine incidente ipse infir
mus per exercitia apta ac specialia p̃ sue conscientie diligen
tissimā discussionē. p̃ plenā p̃ritiōē et integrā p̃fessionē: per
p̃fundissimā sui cordis corā deo p̃strationē. per orōes arden
tes p̃ meditationē de passiōe dñica: de imminenti sibi diuino
iudicio: de supplcijs impioꝝ et gaubijs electoꝝ. per grāce et
integrale totū emēdationis p̃positū: p̃ eucharistie affectuosā
susceptionē atq; p̃ sacra ṽnctionē p̃paret se ad mortem et ad
occurrentū iudiciū meruendo: Ita q; optima et vere utilissima
ad mortē dispositio est: tēpore sanitatis et iuuetutis taliter deo

secuire: et ita se corā ipso in cunctis habere ut in extrema sentina /
et periculosissima illa necessitate mereatur homo nō derelinqui
sed adiunari pseruari ac saluari a dño: quāmodū et psalmis
ta orauit. **E**t deficiet virtus mea ne derelinquas me. Porro si
quis ita non egit non tamen in extremis desperet. Imo tunc
saltem p̄fessioēs et alia s̄a p̄acta ad salubrē exitū se disponat
sed inestimabiliter periculosū est tam diu differre. quāmodū
q̄to libro magister s̄itay ex Ab̄is cōprobat augustini dicen
tis: si quis positus in vltima necessitate voluerit accipere penitē
tiā. et accepit sicq; cecedit factor vobis nō illi negam⁹ qd̄ peti
puta viciū aut penitentiā s̄ nō p̄sumimus qd̄ bene hinc ex
at. **N**ūquid dico dāpnabimur s̄ nec dico qd̄ liberabimur si ergo
vis a dubio atq; periculo liberari age penitentiā dū sanus es.
si sic agis dico tibi qd̄ secur⁹ es qm̄ penitentiā tunc egisti quā
to peccare potuisti. si vis penitentiā agere quāto iam peccare
nō potes: p̄ctā te demiserūt: non tu illa. **N**ullus ergo expectet
quousq; peccare nō potest arbitrii enim dñs querit libertatem
ut delere possit om̄ia. non necessitatē caritatem: nō tñ timo
rem quia non in solo timore viuit homo: quē igitur sero peni
ter oportet non solū timere iudicem s̄ etiā diligere: qm̄ sine ca
ritate nemo potest saluus esse. **N**ō itaq; tantū timeat penam
qui penitet: sed anxietur p̄ caritate et grā. sed qm̄ vix vel ra
ra est in fine tam iusta p̄uētio. timendū est de penitente sero at
tamen quoniam deus semp̄ potens et pius est. semper etiam in
morte potest iuuare. sed quoniam multa sunt q̄ tunc impediūt
et languentē retrahūt. periculosissimū est interimq; viciū
vsq; ad mortē p̄trahere penitēcie remediū. **H**inc item loqui
tar aug⁹. **P**lane aut nō aut vix inuenio te mortē tēpore aliq̄
posse penitentiā facere. tūc nāq; oēs potēcie et virtutes sūt occu
pate vehemētia mortis. et destituta sūt oīa libertate. **H**inc quoq;
iberonim⁹. **Q**ui dum sanus et iuuenis est deum offendere
non peretur. in morte indulgentiam non meretur /

O karissimi filij q̄lis est penitencia illa qua tūc z hocirco q̄s ac
cipit quāto z quia se dicit nō posse viuere cernit. Hinc etiam
ait bonauentura q̄ aīa in extremis ita intenta est colorū mortis
z egritudinis q̄ vix potest redire ad se. In horologio quoq̄
eterne sapiētie in p̄sonā improuise ac indisposite morientis sic
dicitur. q̄tomō possū me moto p̄uerrere z q̄liter nūc vales pe
racit penitere: nōne vides āgustias mortis me p̄mentes. Ecce
timore z horrore tā vehemēter p̄terit sū. sic alligatus sū vin
culis mortis z anxietatib⁹ nimis p̄mor: vt quid agendū sit
nō videā. **E**ratē. De hōy veritate non ambigo atq̄
vt cerno nō tantū secularib⁹ prauē viuētib⁹ s̄ religiosis quoq̄
se negligētē hōitibus grācie instat periculū. qm̄ sicut homo se
habet circa deū dū sanus z fortis est. sic de⁹ se habet ad illū
dū letali egritudine p̄abescit. Sed cū naturale sit hōi libenter
gāudere recreationē amare facilliterq̄ resolui in risū z tristitia su
gere. per q̄ omnia solet saluberrima z intenta mortis p̄spera
tio tolli a corde z mentis p̄pūctio dissipari. p̄mo z p̄fata ad
mortem preparatio impediri. Precor te ostende michi talē de
morte ac moriente ymaginationē: vt per eā possem abicere o
nem cordis dissolutionē innanem leticiā vanitates focios ac
risus ac leuitates ceteras cōpunctionis impeditiuas.

¶ Qualem debeat homo ymaginationē de morte: ac
moriente suo cordi imprimere atq̄ assidue diligentē reuoluere
Articulus tricesimus quintus. **O**yonis⁹.

Igitur is qui vult de passione z morte dñi nostri ihesu
xp̄i fructuose et op̄ime cogitare. ita debet ymaginari: achi iā
ip̄so cernente xp̄s p̄phendatur cōspuatur z ōnia illa sustineat
q̄ eū ewāgelica historia p̄tulisse testatur. Hoc est q̄si p̄p̄is
corp̄alibus oculis videat innocentissimū ac mansuetissimū fi
liū dei nudari: alligari colūpne: z atrocissime flagellari. spi
nis coronari: cruci affigi. dñis dāuis p̄ sacratissimos pedes z

man⁹ tenerimas m⁹ orari atq; violentissime in cruce distendi
z in tam vehemēssimo dolore ibi pendere Ita q; caput p⁹punc
ta z saluberrimā mortis p⁹terationē assumere imprimat cor
di suo q⁹liter q; infernat⁹ vs; ad mortis extremū pouatur ar
ticulū z q⁹si principaliter videat aliquē morientē ymaginare et
go z corde recollō: diligentissime cogita qualis homo dū mor
ti p⁹pinquat iacet in lecto miserabilis o⁹nib⁹ destituit⁹: relictur⁹
o⁹nia q; in hoc mundo habuit et male amauit: z aliud scdm in
gressur⁹: moxq; metuēdissio iudici p⁹ntā⁹ z seipm apli⁹ iuua
re nō valens: qui paulo an tam fortis z agilis: tā iocū⁹ liber
ac impetritus videbatur. p⁹pende qualiter tūc frons obduret⁹:
corp⁹ nigrescat. cadāt capilli. labiaq; pallefcāt. z oculi errent ac
auertātur. man⁹ nigrescat. vultus pallefcāt. pull⁹ capisset/ali
tusq; deficiat. z amarissime mortis p⁹cture interiora circūdet:
z ipm cor premāt ac penetrent. mox quoq; affit sudor mortis:
naturā esse victā demonstrans ac mēbra p⁹ransiens Tūc certe
mouentur custodes dom⁹: z nutāt viri fortissimi z odiose exs
tunt molēres z tenebrescūt vidētes p⁹ foramina Tūc rūpitur
funis argente⁹: z recurrit aurea vitta. atq; p⁹teritur p⁹ria super
fontē: ac rota cōfringitur sup⁹ disternā. qm ibit homo in domū
eternitatis sue: reuerteturq; puluis in terrā z redibit spirit⁹ ad
deū qui dedit illū Lūq; naturalia ista sunt ita penosa. m⁹ aliūde
instant grauiora et magis horrenda. videlicet terribili z larua
les demonū vult⁹. acerbissimē etiā impugnationēs eorū z metuē
dissimū dei iudiciū Intuere qbus et qualib⁹ angustijs tolo
ribus atq; terrorib⁹. misera aiā p⁹cutiatur dū exteriorib⁹ sensi
bus a suo actu cessātib⁹ ad seipsā reuertitur z vniuersa sua
p⁹ctā subito ac clarissime intuet⁹ imminētes sibi malignissios
ac p⁹ccatissimos spirit⁹ cernit z sup⁹ oīā pauendū p⁹stolatur iu
diciū Insup ipsa mors ineffabilis est amara in m⁹ q; quidā
pub⁹ s⁹cti Iheronimi relatus a mortuis dixit q⁹nillo Aia

mea corpus meū reliquit tā grauiter ⁊ amare q̃ certe quante
fuerūt ille angustie ⁊ pressure nō caperet mens huāna: nisi vt
ego experientia didicisse. si em̃ ōnis hoīm intelligēcia vniuer
sas quas vellet āgustias ⁊ dolores excogitaret. ōnia reputa
rētur p̃ nichilo respectu dissolutiōis anime a corpe. Si hanc
moriētis effigiē cū vniuersis circūstantijs nunc p̃actis nostre
memorie imp̃merem⁹ firmissime. et recogitarem⁹ assidue ac p̃
funde. puto q̃ nec ridere nec iocari. nec leuitatib⁹ aut vanitati
b⁹ locū tribuere delectaret. **Erat** Vere salubris doctri
na sanissimūq; cōsiliū. atq; vt puto istud est scire mori ⁊ vera
ars moriēdi. **Oyonis⁹** Scire mori est adimplere id
q̃d in euāgelio ait saluator. Vigilate ōni tpe orantes quia nescitis
diem neq; horā. Hoc est digne deo puerari iuxta exigen
tiā pprie vocatiōis aut p̃fessiōis ⁊ cū metu timore ac tremore
ppriā operari salutē: sicq; paratū esse ad moriē q̃d est ōni die
ita se corā deo habere ac si in eo tollēdi essem⁹ de vita presentī.
Erat Vt videro: hucusq; nimis negligēs fui ac dissolut⁹
Oyonis⁹ Bonū est hoīem seipm̃ humiliter accusare sup
est vt nos pariter ⁊ efficaciter emēdem⁹. **Erat** Restat
vt de tēptatiōib⁹ q̃ morituri ⁊ agonizātib⁹ solent p̃tingere
⁊ de remedijs cōtra eas loquamr. **De tēptationib⁹**
q̃ agentib⁹ in extremis accidere solent ⁊ de remedijs cōtra eas
In apocalip̃i legitur. **Articul⁹ 36.** **Oyonis⁹**
q̃ ascendit dyabol⁹ de abisso habēs irā magnā sciens
q̃ modicū t̃pis habet. q̃d ad lrām a multis exponitur de prin
cipe tenebrarū ⁊ ei⁹ impugnatōib⁹: quib⁹ instāte tpe gñalis
iudicij ac termino mūdi inuasit⁹ et tēptaturus est gen⁹ huā
nū. tanto inuidiosius acci⁹ ac multiplici⁹ q̃to breui⁹ tēporis
tēptandi sibi sciet esset residuū. q̃admodū ergo tunc tā rabi
dissime aduersus genus p̃surgeret humanū. ita vt creditur de
moneo tāto grauius tēptant eos q̃ letali infirmitate laborant

opto cert. ⁹ vident sibi modicū tēp̄is fuisse quo suis tēptatiōib⁹
poterūt illos ad auersionē a deo z ad dāpnatiōis baratā tra
here. **A**uēptamen tunc quocq³ locū habet qd̄ ait apl^s Fidelis
deus qui nō patietur vōs tēptari supra id qd̄ potestis. Beniq³
angeli sācti in hora tā extreme z sūme necessitatē nō min⁹ solli
citi sunt ad subueniendū q̄ angeli tenebrarū ad seducendum.
Interea sicut scūs docet ābrohū^s/ callidissimi ac impiissimi
demonēs tpe mortis spēcialiter enīuntur hōiēm a fidei veritate
auertere z ālicui periculoso errozi doctrine ecclēsie p̄tratio impli
care. qm̄ fides est totius spīritual^s edificij fundamētū z radix
merendi ac dāulus mētis. **P**rima ergo morientū impugna
tio solet esse de fide: qā z tūc sacramentū accipiūt eucharistie in
quo sola fides p̄cipue habet locū. **I**llic maledicte tēptatiōi
nō p̄t homo nec in vīta neq³ in morte melius salubri⁹ resistere.
q̄ rā tēp̄ dyabolici qd̄ā susurrū penit⁹ p̄trepnendo z terrore:
ymo nec aduertēto atq³ simplr̄ intra se cogitāto: ego firmissē
credo sicut sācti apli innumerabiles mīes infiniti z glōsissimī
fellores. ac Agnēs sācte. z vniuersalis ecclēsia dei crediderunt
z docuerūt quoz fidē z doctrinā deus om̄ipō neminē fallens.
p̄ innumerabilia miracula sibi soli possibilia cōfirmauit z de
quoz sanctissima rīta nullus potest ābigere: qui oēs p̄r fidē
hanc deo placuerūt. quos z deus fidelis ac verus mirificauit
tā in vīta eoz q̄ in morte atq³ post mortem. **S**cōda tēptatio
qua impiissimi spūs solēt in extremis aliquos impugnare ē
de impietate blasphemie: z vt turpe ac indecēs aliquid cogitēt
de deo aut sāctis eius: qua tēptatione vehemētissime inualerūt
sān̄ auzēbiū iheronimī glōriōsi discipulū. **A** qua tēptatiōe de
bz se homo dñino auertere z intra se dicere. Ego sum certus qd̄
deus est sūme z infinite bonus p̄fect⁹ z sup̄laudabilis. et dñes
sācti eius. **A**rtute repleti sunt. **T**u autē dyabole dñi malicia falsi
tate inuidia ac rirupetabilitate eo plen⁹. ideo ex hoc ipso qd̄ tu

suggestio michi ista: scio qd falsa et praua ac pessima sunt Abhi-
a me in eternū vix deo et sanctis indignū quid sentia. Tercia
reprobatio est de desperatione. Hæc vt scūs vir dīmacius scribit dū
homo est san⁹ psuadet ei dyabol⁹ qd deus vere et infinite miseri-
coris est et penitentiā hōis etiā in fine vite acceptet idcirco interi-
nō esse tā grāde vt fert periculū. h̄ hora mortis tā imminete sug-
gerit hōi deū inflexibile ac p̄sūs iustissimū esse nullūq; pecca-
tū manere in p̄lū. et penitentiā ex timore p̄deūte esse inutile. Tūc
q̄q; reducit infirmo ad mediā vniūsa pctā q̄ fecit. et q̄ta bona
omisit et ea vehementer exaggerit. et p̄sertim q̄ homo p̄fessus nō
est. sicq; multos ad desperationis p̄rabit lacū quos ante ad p̄-
sūptionē securitatē negligentiaq; induxit. Hec temerario mul-
tos in hora illa tā grauit̄ vexat. sicut et quidā resuscitati a mor-
te testati sūt qd absq; speciali et gradoso dei auxilio nequeat su-
perari. Cōtra quā optimū extat remediū: vt homo intra se di-
cat. Certus sū qd desperatio maxime displiceat deo. et qd infini-
tam dei bonitatē pietatē ac veritatē graui⁹ nō possim in hono-
rare atq; offendere q̄ desperāto de ea Abhi vt putē maiorem
esse meā prauitatē q̄ dei bonitatē. aut meā impietatē q̄ altissi-
mi pietatē. Ipse quoq; q̄ mentiri nō potest nec fallere. ōni ve-
re penitenti et in se speranti sp̄m q̄ inuocāt. misiam indulgētiaq;
sp̄pōdit. Incōprehensibilis om̄ps et immēsa est bonitas ei⁹
ac pietas q̄ oēm meam iniquitatē infinite excedit. Non igitur
despabo de deo creatore ac saluatore meo. h̄ in ipso etiā si occi-
derit me sperabo. In deo salutare meum et gloria mea: deus
auxil⁹ mei et sp̄s mea in deo est. Quarta est de nimia securi-
tate seu gloria vana aut simplici complacētia periculosa ac
stulta: quia vt instruit Cassianus. Dum impius ille hōiēm
ad desperationem. pusillanimitatem aut diffidentiam. super-
biūq; timorem nō potest allicere. conatur eū ad periculosa.

securitatem p̄placenciā fatuā. aut gloriā inānem p̄ducere per
suadendo eide. Euge euge q̄ bene p̄ualuisti q̄ bene te habuisti
q̄ prudēter te p̄parasti ad mortē q̄m habes regatari: q̄ secu
re hinc exies / quāta tibi iā restat felicitas / Contra tēptationē
istā p̄stiferā remediū est sapienciāle z p̄sūs salubre vt homo
intra se dicat: Nescit homo an amore sit dign⁹ an odio. et qd
habet qd non accepisti Et item Qui gloriatur in dño gloriatur
z quia alia sūt iudicia dei z alia hominū. et qd phariseus qui
iustificauit et magnū reputauit seipm fuit celus reprobatus.
Merūptamen aliqui. Anuoli ex inspiratiōe et p̄solationē sp̄s
liq̄ gracia sp̄s s̄cti solēt in extremis gaudere in dño z mortē
tamq̄ amicā impetrato aiō p̄stolari atq̄ hylariter acceptare.
Porro secur⁹ est inter timorē z sp̄m moli. Hinc ex diuina mi
sericordia p̄ntendo: hinc ex p̄pria culpa z insufficientia metu
endo. Quarta tēptatio est de impaciētiā q̄ solet accidere eis
qui lōga z graui egritudine p̄sumunt. Contra quā verū extat
remediū vt intra se pensent ac recognoscāt huiusmodi egritū
dinē esse signū diuine dilectionis z visitationē dei paternā atq̄
culpaz purgationē redēptionem quoq̄ et euasione maiōrū
supplicioz q̄ hanc vitā sequūtur: z occasione ymo et p̄para
tione ad graciā ampliorem z ad p̄redione diuinā. Confide
ratio quoq̄ dñice passiōis. valet ad rep̄imendū impaciētiā
istā. Sexta tēptatio est stulta sp̄s euadendi infirmitatē ac vi
uendi diuti⁹. ex qua sequitur dilatio p̄fessionis z preparatio
mortis. Contra quā remediū est prem eligere tutiorē: nec vanis
sp̄ibus p̄bere auditū neq̄ periculo seipm p̄mittere nec p̄solato
res carnales aduertere. Septima est immoderata occupatio
circa rem familiāre z sobolem ac p̄pinquos: z circa terrena q̄
relinquere mori oportet de qbus debet se homo exp̄d̄re: z reb⁹
rite dispositis atq̄ p̄nibus salubriter admonitis z instructis
se totū ad deū p̄uenire z q̄ suā p̄cernūt salutē pensare. Hinc

Placent hec dicta et bonū est p̄gnosce re ea: q̄a vt fertur iacu-
la p̄uila min⁹ percutiūt q̄a modū etiā ait scriptura Frustra
faciunt cetera ante oculos p̄natorū / Idcirco p̄opto vt plen⁹
exequariis de ista materia qualiter imminente sc̄a morte assistē-
dū sit migraturo et qualiter ipse habere se debeat /

¶ Qualiter assistendū sit mox morituro et quomodo
ipsi debeant se habere **Articulus xxxvij.** **O**yonisius

Ora tante necessitatis ac periculosis an instāre debet vn⁹
qui q̄ fidelis caritatē suā ad p̄ximū migraturum tanto
seruētius habūdāniūsq̄ ministrare quantū tūc maior est in-
digētia: et p̄sertim ōnis p̄latus seu ei⁹ vicarius ad sibi cō-
missos ne ex negligētia sua ōnis sibi credita ab infernalib⁹ ill-
lupis crucellissimisq̄ p̄conibus et p̄caissimis ac fallacibus
hostib⁹ deuoretur accipiat ac oīm creatorū saluatorūq̄ aiāz
eternaliter auferatur / Pastor ergo et custos ac medic⁹ aiāz
tunc p̄cipue curet adesse migraturo p̄ quo et ipse coram deo
rationē reddere obligatur Q̄ si p̄sonaliter adesse pueniente
nequinerit. cū diligentia sūma disponat vt deuote religiose et
p̄udentes persone assistāt illi: quosq̄ exalauerit ip̄m Pro-
uidendū est quoq̄ vt s̄cta cura tunc ante morientis oculos
collocetur et aqua benedicta super ip̄m et vndiq̄ circa lectulū
eius sepi⁹ aspergatur / Insup aliqua persona ad hoc magis
p̄ponea sedeat assidue iuxta egrū mox decessurū: et eū dilige-
t et oportune seruēt et deuote exponatur de necessarijs ac perti-
nentib⁹ ad salutē q̄q̄ diu capax esse videntur sp̄cialiter vero ad-
moneatur vt nulli dyabolice suggestioni nulli mortifere tēp-
tationi p̄stet p̄sensū p̄mo ōnibus illis vtiliter reluctetur in in-
finita misericōdia dei p̄hōco ac viscera pietatis diuine humiliter
inuocāto Et si assidens p̄prehendere poterit qua tēptatione
moriens impugnet⁹ debet eū sp̄cialiter cōtra illā tēptationem
ac mare p̄memorādo ei p̄grua cōtra illā remedia vniuersi de-

inū qui affiant debent p ei⁹ defensione: pductione z salute in-
definenter cū ōni punctione et seruoze orare. excluso ōni car-
nali z inordinato amore ōniq; unpmenū occupatione. Ab-
monendū est etiam eger vt xpi passione attendat. z cristum
p se passū mentaliter amplectatur atq; p vniuersis bñdicijs
suis ei pro posse grateatur. Prouidendū est item vt aliquis
passionem xpi tunc legat: z symbolū fidei alta voce legatur ac
sepius repetatur. Prefectim obitu egri iā de pmo imminē-
te. h̄ z septem psalmi cū letanijs cū ingenti deuotione legendi
sūt. Auero de interrogatiōibus q̄ pponende sūt egrijs spirita-
lib⁹ secularibus psonis: anclmus z cācellari⁹ parisiensis/
alijsq; satis cōscribūt: z vt videtur sufficit vt breuiter a migra-
turo q̄ratur. Tu credis quicquid sacra scriptura et sctā ma-
eclesia docent esse credendū. quo respōdente q; ymo querat^r
Tu vales q; dñm deū tuū vnq; offēdisti z vales q; magis in
toleras ex vera caritate z zelo iusticie. nō ex solo seruli timore
quo respōdente q; ymo Queratur Tu petis tibi de ōnibus
tuis peccat ab infinita dei misēdia misericordissime indulgeri
quo respōdente q; ymo queratur Tu habes ppositum inte-
grū nunq; peccādi de cetero: et seruendi deo ppxue si pgerit
te sanari. quo respōdente q; ymo Adatur. Tu in hac hora
cōmedas aiām tnā suo benignissimo ac fidelissimo creatori z
nūq; vis separari ab eo: z merito passiōis dñi nostri ihū xpi
optas saluari. zq; a glōsissima Agnē maria z a scto angelo
tuo z ab omnib⁹ sctis dei postulas in hoc tpe z in ōni hac
tua necessitate iuuari et in ōnī horz de q̄b⁹ te interrogauī af-
fectiōe ac fide cupis superari a corpe ac sumo iudici p̄sentati: q̄
rōdente q; ymo Persona interrogāis dicat/ et ego et ōnes q; as-
sum⁹ cōmedam⁹ te infinite misēdie dei tui. vt ipse te defendere
et saluare dignetur. et meritis dñi nostri ihesu xpi tui: vt tibi
succurrant et tuum suppleant imperfectum. ac precibus vere

beatiſſime genitricis dei ſemp virginis marie omniumq; ſcōz et
ſācti angeli tui vt te circūcent et inceſſāter finaliterq; cōſeruent/
P̄terea ipſe eger ſatis tēpeſtiue eſt admonendus p̄ſertim a
ſuo ſuperiori q̄ten⁹ dñi adhuc bene p̄po⁹ eſt mēto plene et inte
gre p̄ſiteat et ōni vana ſp̄s p̄ualeſcentie ſp̄ita oīa ſua diſponat
cūctis indulgeat et ſibi ab ōnib⁹ indulgeri p̄cet ablata et cunc
ta bona iniuſte adēpta ſeu habita reddat et debita ſua perſol
uat et p̄ ſua ſubuectione largiatur ecclēſie et egenis pro poſſe
Inſtueu⁹ eſt quoq; qd conſeſſio ex ſolo timore ſeruili facta
nō p̄ficiat ad ſalutē: ideo de p̄niuerſis ſuis peccatis ſtudeat p̄
nitere ac p̄ſiteri ex caritate et zelo iuſticie inq̄rū fuerūt diſplicen
tia deo et offeſſiua ac inhonoratiua ſāctitatis ac maiestatis
diuine: quib⁹ pactis cū ōmni poſſe ſuo mēte ſuā conuertat
ad dñm ei⁹ miſericordiā inuocāto ei⁹ pietati et gracie ſe reco
mendāto: diuine liberalitate ac bñſcentie grates precordiales
agendo diuine volūtatī ſuā voluntatē humiliter conformāto
atq; ſubdendo: diuine quoq; equitatis rigorem ſapiāter timē
do In ſola dei pietate et gracia p̄ſtendo et omne bonum ac
meritum deo plene ac integre aſcribendo Inſuper recolendo
acerbiſſimā paſſionē dñi noſtri ihēſu xp̄i et cetera beneficia ei⁹
et ōnem caritatem ipſius ad hōiēs: inuocāto quoq; ex corde
glorioſā virginem mariam et ſāctos eos p̄ſertim ad quos
maiorē habet deuotionem et ſāctum angelū ſuū: et paciētiā
p̄ſeruāto in omnibus Omni ſtem prauē ſuggeſſioni p̄ſuo
diſſentiendo et ſāme curando vt in pura ac ſeruente affectione
ad deū ſeu in ſincera cōuerſione ad ipſā recedat a corpore cer
tus qd in tali cōuerſione ſeu auerſiōe eternaliter p̄manebit in
qua a corpore ſuo receſſerit Frater Quia hec ōnia catho
lice ac ſaluberrime deſcripſiſti reſtat vt aliquas orōnes ſeruē
tes a migraturo ſi poterit alias a p̄nitibus p̄ferēdas p̄ſcribe
re nūc digneris quo ſacto te ad alia ſeſtinārem et hac mā

teria amplius fatigare non volo. **E** Orōnes a migraturo dicende: vel ab hijs qui affuerint ei: **Articul⁹ xxxviij.**

Queris hominib⁹ diuerse orōnes cō **O**ponisti ueniūt Porro inter oēs orōnes sententiosissima excellētissima et p̄munissima est orō illa dñica quā dñs et saluator p̄prio ore edocuit dicens sic orabitis **Pater noster** q̄ es in celis et: **Hanc ergo orōnem** s̄ctissimā tā infirm⁹ q̄ qui ei assistūt possunt frequētius deo offerre ac iterare **Ante de s̄cto hugo** ne gradonopolitano ep̄o legitur q̄ in extremis laborans una nocte trecentis vicib⁹ orōnem istā dñicā deuotissime iterauit **Aliquib⁹ autē** infirmis magis sapiūt psalmi. et eos libent⁹ legūt et faciūt corā se legi quorūsq̄ sp̄m tradūt **Alī et sanctus** aug⁹ agens in extremis septē psalmos penitēciales fecit in pariete scribi. et oculis ei⁹ opponi Quos legens et intuens fleuit plerūq̄ **Aliqui vero** in quibusdā psalmoz v̄sibus āplius delectantur **At in illo** Dñe dilexi decore dom⁹ tue et: **Quā dilecta** tabernacula tua dñe **Amū et.** Quēadmodū desiderat ceru⁹ ad fōres aquarū et. **Et in quibusdā** sequentib⁹ psalmi illius v̄sibus **Et isti atq̄** p̄similes v̄sus magis deseruiunt hōib⁹ in caritate seruēibus ac p̄fectis / **Sunt autē et alij** v̄s⁹ imp̄fectis ac penitētib⁹ magis deseruiētes. viz **Dñe ne in furore tuo** arguas me et. **Dñe ne memineris** iniquitatū nrāz antiquarū et cetera cū v̄su et semī v̄su sequētib⁹ **Dirifica mi** sericordia tua qui saluos facis sperātes in te / **Miserere mei** deus cū multis v̄sibus psalmi illi⁹ **Et multi p̄similes** versus **Sunt insup** alij deuotissimi v̄sus tā p̄fectis q̄ imp̄fectis morientib⁹ p̄ueniētes. vt isti et cōsimiles v̄sus **Illumina oculos** meos ne v̄mq̄ obdormiā in morte: neq̄ dicat inimic⁹ meus et. **Ne derelinquas me** dñe deus meus. ne discesseris a me **In** tende in adiutoriū meū dñe deus salutis mee **A** resistenabus **extere tue** custodi me vt pupillā oculi / **Sub vmbra alarum**

tuaz prege me a facie impioꝝ zc: **L**or mundū crea in me de
us zc: **H**e picias me a facie tua **D**ilcupisti dñe vincula mea;
tibi sacrificabo **I**llustra faciem tuā sup seruū tuum saluū me
fac in misēdia tua **C**lamavi ad te dñe dixi tu es spes mea por
tio mea in terra viuētū **R**ouē & custodia aiām meā ad cōs/
tendū nomini tuo **I**nterea **X**l^o iste dignissim^o a xpo ihū in
cruce platus **I**n man^o tuas dñe cōmēdo spm meū est agoni
zñti q̄uis aduētere nequeat sepissime ingerēdo ac insonando
qm̄ grandē z spēiale vim habet **P**refati itaq; z p̄similes **X**l^o
a morituro sūt pferendi: vel si eos pferre nō valet ab aliquo
ei p̄nte sūt ipso audiente pronūciandi: z q̄ moriēis dispositiō
magis pueniūt sunt ei spēaliter proponēdi. **L**azāis quoq; in
thēutōico aut materna lingua p̄nt proponi **P**otest etiā dici
hic ymnus **M**aria mater ḡde mater misēdie: tu nos ab hoste
protege in hora moris suscipe

De spēalib^o orōibus
Reter orōnes istas tēpore mortis **A**rticul^o xxxij
p̄nt z alie orationes deuote ac seruide pro moriente offerri
p̄mo z ab ipso si valet pferri modica mutatiōe facta in **X** bis
Itaq; ad deū patrem potest ista effundi oratio
Pater omps z eterne

Oratio p̄ma ad prēm
pater misericordiāz z toti^o cōsolatiōis tuā deprecamur bonita
tem superpijsimā z immensā: p̄ ineffabile illā caritatem qua
dilexisti genus humanū: quādo vnigenitū atq; carissimū filiū
tuū misisti in hunc mundū pro nostra redemptiōe **E**t ipm
ex sacratissima atq; mundissima **V**rgine maria voluisti incar
nari z inter homines puerari: ac tandē acerbissimam z igno
miniosissimā mortem subire **O**stende o dñe in hac hora p̄e
tatis tue abyssū z caritatis tue dulcedinē in hac tuā rationali
creatura nunc mortaliter infirmāte z ad te patrē spiritūū rede
uante **O**stende ei o dementissimē ac supgloriosissime de^o pater
lucē miserationū tuaz **O** deus s̄cte foris z immortalis con

forta mentē ei⁹ in te Intellectū ei⁹ illumina voluntatē ei⁹ acce
de ⁊ pserua in te oīni vltimato ⁊ beatifico fine: sūmo ⁊ incommu
tabili infinito ⁊ inoparabili bono. Protege eū o prestāus
fime pater ab oīni aduersaria pte: ab oīni occurſu contrario
a tēptatiōib⁹ vniuersis. Non scōm pctā sua facias ei. sed scōm
tue benignissīe bonitatē immēsitatē. Scōm tuā caritatē affluē
tissimā ⁊ paternā. scōm multitudīez miserationū tuarū ei nūc o
suppoulissime de⁹ pater misereri ⁊ indulgere peccē ⁊ adesse dig
neris: ⁊ suscipe spiritum eius in brachijs dilectionis tue. /

Per vnigenitū tuū dñm nr̄m ih̄m xp̄m per vniuersa miseria
⁊ beneficia ei⁹: p oīa q̄ ipse pro nostra salute assūpsit fecit ac
passus est. Qui tecū viuit ⁊ regnat in vnitatē spūs sancti de⁹
per oīa secula sc̄loy Amē ¶ Oratio sc̄a ad patrem

Domine deus rex omps in cui⁹ dispositionē atq; imperio
vniuersa sūt posita. Cui⁹ volūtatē nemo potest resistere. q
iuxta tuā oīni potētē sanctā sup̄sapiētissimā atq; liberrimā
voluntatē facis. tā in Aruīb⁹ celi q̄ in habitatorib⁹ terre. ⁊ ui
nullus potest dicere quare sic facis / Qui quib⁹ vis miseris
⁊ quos vis induras. apert oculos misericordissīe pietatis tue
super hanc tuā miserabilē creaturā vrib⁹ cōstitutā in extrema
necessitate ac sūmo periculo cōstitutā: hostib⁹ sue salutis ac no
uersarijs tui honoris horribiliter ac maliciose vndiq; circūval
latā. O pater altissime ne memineris iniquitatū quas ex hu
mana fragilitate aut ignorantia. aut alia quīs causa seu oc
casiōe incidit aut p̄misit. Attente o benignissime ac suauissīe
pater q̄ prona sit humana natura ad lapsū. q̄ra sit ei⁹ infec
tio: q̄ prodiūis sit ex seipsa humana conditio ad peccandum.
Quid o sup̄excellētissime est genus corruptibile. lutē vas
carnale. ⁊ mortale figmentū vt ita amaretis deo ⁊ viscera
misericordiē tue super illud pūneas et permittas illud perire. /

Memendo o dñe qd ppter miseros peccatores misericors ap-
pelleris / Idcirco o fons totius pietatis et gratie ob tuam infinitam
potentiam posita in te hanc tuam deficientem ac debilem creaturam
Propter immensam sapientiam tuam animam eius illustra / Propter
tuam abyssalem et interminabilem pietatem universis culpis eius ig-
nosce / ppter omnem beatitudinem tuam prorsus illimitatam libera eam
ab infernali miseria: et ab omni calamitate eam circumdante et opp-
rimente Da ei sanctissime pater cum tanta proximorum a corpore emigrare
ut benignissime suscipiatur a te Per virginem tuam dominum nostrum
Iesum christum per preces et merita demeritissime virginis marie tibi o
pater et ne dispareris per preces et merita totius triumphantis ecclesie
et omnium piorum tibi placitum Qui cum virginis tuo et atora-
to paradio spiritus unus es verus solus ac summus deus Amen.

Deus et pater domini nostri ¶ Oratio tertia ad pre-
m Iesum christum a quo omnis paternitas in celo et in terra nominatur
Qui proprium est misereri ac parcere / A quo alienum et peregrinum
est irasci punire ac vindicare Obsecramus te o supplicissime et su-
perdulcissime pater per concitationem illam ad intra qua tota deitas
tue plenitudine concitas virginis filio per generationem eternam atque
spiritui sancto per diffusionem eternam et immanentem effunde super
hanc creaturam pauperem et infirmam omni solatio destitutam liberatissi-
ma dona gratie tue Preveni et converte eam piissime applica
eam tibi o gradiosissime domine fac eam tibi o gloriosissime ac serenissi-
me deus pater esse vas misericordie tue immense Nichil perficiant in
ea adversarii humane salutis Protege eam sub umbra tue omni-
potentis virtutis In tanta temptationum et afflictionum caligine animam
eius irradiat gratia tuarum suavissimarum luce et consolationum tuarum interna
tranquillitate Periculum eius in manibus eius est: et nunc in uni-
versis temporibus aut eterne damnationis suam meretur obtinere
aut in tua caritate et gratia decedendo iudicium salutacionis perpe-
tue consequi Ecce o pater adorante et benedicte ga nobis pau-

periculis atq; fragilib⁹ creaturis ad ōne malū p^{ri}missimis: pater
appellaris dignaris ecce q̄ infinitū periculū. **M**iserico^{di}ssime
ergo succurre: o dementissimē ac fidelissimē pater subueni nec in
hac periculosissima hora auferas miām tuā saluificā a creatu
ra hac agonizāte. h̄ eā benignissimē intueri. corroborā. saluā: z
posside. Per vnigenitū tuū in caritate z pietate sp̄s sancti inf
ueniētib⁹ ōnib⁹ sanctis tuis. pea ad laudē z glām nōis tui
benedictissimi Amen. **O**ratio prima ad filium

Bsecramus te dñe ihū xp̄e per caritatis tue ardorē quo
teip̄sū p^{ro} nostra redēptione tradidisti in mortē: mortē autem
crucis acerbissimā atq; turpissimā: z per tui p̄ciosissimi pro no
bis liberalissimē fusi sanguinis precū. Per tue quoq; ama
rissime passiōis indeficientissimū z copiosissimū meritiū. atq;
per tuā dulcissimā matrē z sue matrne p̄passiōis acerbitatē/
assistenciāq; fidelissimā qua assistit tibi vsq; ad tuā in cruce ex
piratioēz mirifica pietatis tue abyssū in hoc famulo tuo aut
famula a luce vite p̄ntis ad te ōmī iuocē meruenoū p̄gente.
Prepara aiāz eius o dñe ad occurrēdū tibi salubriter. Neq̄q;
sine v̄ra p̄ritiōe ac finali ad te p̄uersione p̄mittas eā separi a
corpore. Visitā z illustra mentē eius v̄sificatiōe tua secrera: p̄i
fima z paterna qua in ictu oculi in instanti p̄uertiis atq; iusti
ficas impiū: z de immūdo efficis mundū. **M**itte ei o dñe z sal
uator auxiliū gracie tue a throno glorie tue. z ea pietate qua
lātroni sero penitenti indulgētissime p̄misisti. **H**odie mecum
eris in paradiso: etiā in isto ostende viscera caritatis ac p̄ieta
tis. z precipē eū ad tuā miām p̄uenire. Saluator mundi rex
glorie. princeps. **X**ruū: iudex altissime: qui cū patre tuo et po
z suauissimo viuis z regnas deus p̄ ōnīa secula eternaliter be
nedictus Amen. **O**ratio secunda ad filium

Propter caritatē illam superardentissimā z immēsam
qua tu o vnigenite fili dei patrē tuū eternū eternaliter diligis:

atq; ab eo infinito amore diligens. alim huius mortem et
caritatem informam. Propter omnem suauitatem. amabilitatem et mu-
nificentiam spiritus sancti confirmata gratie tue in eo confirmam. O
sancte iuste et innocens agne dei qui propter nos ab hominibus de-
nudari dignatus es et que non rapuisti exsoluere voluisti esto
huic in exitu suo potius propicius aduocatus quam seuerus iudex.
In tuis sanctis et profundis vulneribus absconde eum dulcissime
domine ihesu christe a cunctis hostium temptationibus atq; insidiis.
Tu domine qui es via veritas et vita. sine cuius ductu et gratia ne-
mo venit ad patrem: per viam salutis ducem in splendore summe
veritatis ad vitam glorie eternalis. Ha pietate qua respexisti pe-
trum omnium te ter negauit. et sedisti eum ex vera contritione amare fle-
re. respice cor istius et omnem obicem culpe tolle ab eo. quatenus
in sancta contritione decedens a carne mortali mereatur a te sto-
la immortalitatis vestiri. Qui cum deo patre et spiritu sancto viuis
et regnas per secula vniuersa in celesti illa splendidiissima ac ame-
nissima patria Amen.

C Oratio tertia ad filium.

Domine ihesu christe vniuerse patris summi ob tuam te ob-
secramus dignissimam incarnationem. sanctissimam in his
mundo conuersationem atq; plenissimam caritatem. quam omnibus ho-
minibus in cena nouissima demonstrasti: corpus tuum purissimum ac
preciosissimum sanguinem tribuendo discipulis in escam et potum
et per vehementem illam anxietatem. qua contremuisti quanto post
tristitiam tuam orationem factus es sudor: ex tenerrimo corpore tuo
erumpens sicut gutte sanguinis decurrentis in terram. Atq; per
omnem mansuetudinem: humilitatem et patientiam. quas tempore
passionis habuisti dum a sceleratissimis transgressoribus captus
ligatus corpus tuum irrisus blasphematus et alaphis celsum misisti.
Per omnem quoque dolorem quem sustinuisti: quanto tam inhumane
es flagellatus. spinis coronatus. propriis humeris crucem basu-
lans ductus: diris clauis perfossus: et in crucis patibulo violenter

finis es distentus et ipsa morte peristi. Per oem eda compas
sione qua tibi tunc doluerunt discipuli et amici tui astantes
Specialiter sanctus iohes et deuote semine te secute Specialis
fimetua dulcissima genitrix. Ago maria. esto in hora hac pi
ssimus miserator huius anime a sue carnis argastulo receden
tis. ad cuius deuotione concurrunt et astant tot lupi et dracones
ac belue infernales: a quorum rabie importunitate atque ferocita
te ea eruere modo digneris. Ciranda et imple eam lumine tue
demetrie. Viue pstantie: caritatis ardore. et cum omni pietate ac
gracia ei necessaria ad salutem. O dñe et saluator rex ac legifer
noster: propter caritatem illam perfectam et ineffabilem pietatem:
qua in cruce pendens pro tuis crucifixoribus exorasti. indulge pi
ssime huic mori migraturo: et nos pauperes seruulos tuos ex
audi nunc misericordissime dñe deprecantes pro illo: ut angelica ope pro
tectus tuo metuendo tribunali pñetur saluandus ac dementer
tractandus. Qui cum patre et spiritu scō vnus es deus eternaliter
viuens et oim dñans adorandus Amen

Oratio pma
Paradise spūs sancte qui ex ad spiritum sanctum
patre et filio eternaliter manas cui bonitas. cōmunio:
pietas. pax. dulcedo: caritas atque pñexio apñantur. Obse
ramus tuā liberalitatem piissimā et immensam. per tuā eternā
ex patre et filio pñexione. infunde nunc radiū tue pñicationis
in aīam istā vndiq; angustiatā. Omnē malignorū spiritū
falsitatem et obscuritatem expelle ab ea. Diffunde in eam diui
das tue gracie etque conforta et erige contra vniuersam aciem
pñiorū ac demonū. Fac eam plene onitā ad suum creatore
seruice aspirare. et ad fontem totius puritatis ac sanctitatis
purificatū venire. Ea largitate ac dignatione qua in die pen
thecostes in igneis linguis super xpī discipulos descendisti: re
mentes eorū copiosissime adimplesti. Splendidissime illustra
sti et calidissime inflāstisti. Etiam nunc mentem anime huius

hinc abeuntis benignissime imple: illumina et accende et ad re-
tortus salutis ac gratie fontalem originē digneris salutē per-
ducere Qui cū patre et filio eternaliter uiuis et regnas de⁹
per om̃ps Amen

¶ Oratio secunda ad spiritū sc̃m

Vēramus bonitatem tuā munificentissimā atq; dul-
cissimā o spirit⁹ sancte. qui es laborantiū subleuator: pe-
cciditantiū liberator: errantiūq; reductor: ut ppter mutuū ardē-
tissimū et immensū amorē: quo tu x̃rus deus pater eternū
et unigenitū eius filiū eternaliter et inuariabiliter amas: et ab
eis amaris: ostende nūc caritatem tuā in anima agonizantis
isti⁹. in hoc laboriosissimo eius afflictu Graciosissime subleua
eā in tanto constitutū periculo Misericordissime adiuua si in
aliquo deuiat: ne differas eā reducere Septiformem gratiam
tuā effunde in eā Fecisti ea ductor et finis: beatificator: et custos
Propter sup̃liberalissimā illā donationē qua tibi a patre et fi-
lio data est: caritatis plenitudo per eternā spirationem inenarra-
bilem magnitudinē tue liberalissime benignitatis: dedara in
anima ista hoc sc̃m relincente: quatenus eoducta de carcere
hui⁹ exili inueniat hodie receptaculū gratiosū: cōsolatoriūq;
hospiciū Superdignissime consolator spūs sancte / Qui cū
patre et filio uniuersorū es conditor: iudex ac dñs oīm Amen

Clementissime

¶ Oratio tertia ad sp̃m sanctū

atq; dulcissime spiritus s̃cte quo pater et filius se inui-
cem eternaliter diligunt qui es amor amboꝝ. pax serenissima
tranquillitas infinita. cōmunio plena. sempiterna atq; cōs-
tētia: cuius dono et cooperatione celebrata sunt uniuersa nos-
tre redemptionis misteria. De quo illibatilissima ac diuinissima
virgo maria verbū patris eternū verū deū cepit Tu q ab er-
rore mūdi gr̃a tuā cōfirmata hoīb⁹ multipliciter infudisti
m̃boꝝ iocurata corda gr̃ose puenisti emollisti et auertisti. p̃te

nūc aīām hīnc pgentē ad te. quēstione p̄plera. q̄quid durticē
q̄quid obstaculī gracie tue. q̄quid imp̄dīmētī salutis ī te
exstētī dignāter z sup̄pissimē tolle ab ea. z grām cōsūmāiā
ei largire. per quā cōsequi mereat^r felicitatē eternā z inter vasa
mīserīcōdie tue cōputetur ad laudē z gloriā pietatis tue penitus
infinite Amen

¶ Oratio ad scām trinitatem

Trinitas adoranda. vnitas sūma z deitas simpliūssimā
ob tuā inseparabilē vnionē. cōiunge tibi p caritatē perpetuam
graciāq̄ finalē sp̄m hui⁹ nūc morientis vt per gloriē vnionem
plenariā vnus tecū sit spūs per feruētissimē dilectiōis intīmī
finitā m̄formationē. Trinitas cōsbalis coeql̄ z coeterna. ob
tuā substantiālē p̄dēptitatē essēciālēq̄ vnitatē aīām istā xp̄o
incōrpora. z mīstico eius corpori infere eā. vt tamq̄ oliua fruc
tīfera plāteretur in paradysō celesti z dōrio inseratur angelicis.
Sup̄gloriosissimā trinitas p̄p̄ cōcōtationē z emanatiōēz tuā
ad intra effūde sup̄ istū agonizantē dona gracie tue z habūdā
cū pietatis ac largitatis tue in hac hora in ip̄o demonstra ne
abdicatur aut separet^r a te. O pater eterne. o vnigenite dei su
perpulcherrime. O suauissimē paradisi spūs s̄cte deus vnus
z trinus. Ob tuā mutuā intuiōnē plene p̄phēnsuā z infinitē
te iocundā. fac aīām i t̄ā te nunc. per fidē sincerit̄er intueri. Ob
tuā mutuā dilectiōnē sup̄arcentissimā ac intensiue immensā.
Accende eā tuo scō amore. Ob tuā fruiōnē beatissimā z eter
nā perduc eā ad tui beatificā fruiōnē. Propter oēm caritatē
mīām z grām tuā sup̄ genus hūanū educ eā ex corpe ōni vī
tute ornātā. Per vniuersa mīsteria merita ac b̄nficiā ihū xp̄i p
preces z merita Agnīs gl̄ose marie. ōnīūq̄ scōz z electorum
tuoz Amen

¶ Oratio ad btām Agnē z oēs scōs

Beatissima Ago maria totius generis hūāne fidelissā
aduocata. Regina mīserīcōdie cui regnū misericordie a deo ōni
pōtēte cōmissū est. o affectuosissima hominū miserat̄ix z ar

carissima eorum amatrix ob incarnationem filij dei ex te. Ob om-
nem tuam et eius mercedem in hac vita purgationem mutuamque dilectionem
propter omnem caritatem perfectionem. Virtutem et excellentiam/
gratiam et gloriam tibi a suprenoditissima trinitate exhibitam. O
universa triumphans ecclesia. O omnes angelici chori et cuncti di-
vites celestes sancti patriarche. illuminati populi gloriosi apostoli.
martires victoriosi. Confessores fideles. Virgines sacre. O sancte
michael princeps ecclesie et tu angele sacre custodes huius infirmi-
demeritissime succurre anime hinc migranti. Nam consolari et ad-
iuuare dignemini quousque ad vestre beatissime societatis admi-
tatur ingressum Amen. ¶ Comendatio anime migrantis

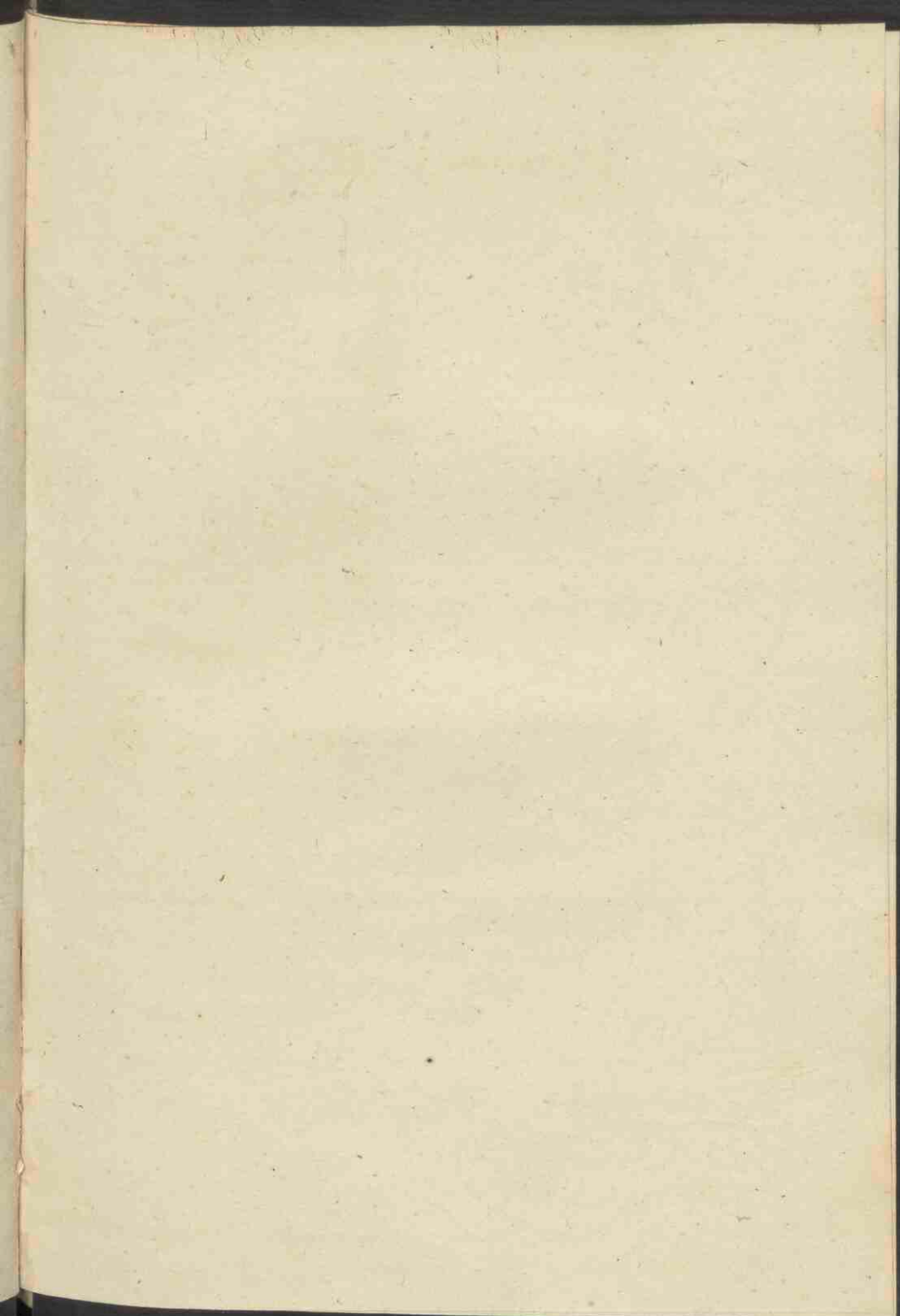
Dilecta nobis in christo anima adorande trinitatis yma-
gine ac similitudine insignita sanguine filij dei recepta.
ad eternam beatitudinem condita. et nunc ecclesiasticis sacramentis
munita egredere confidenter de corpore mortali huius. et ad tuum perge
creatoris ac iudicis qui te misericorditer dignetur suscipere et benigni-
ter iudicare. Occurrant atque subueniant tibi omnes sancti et cuncti
celestis ibidem nec tibi auxiliari desistant quousque ad locum habi-
tationis glorie eorum ad paradysum celestem. ad regnum felicitatis et ne
introducaris ad laudem et gloriam dei omnipotentis. ¶ Erat
provisioni mee pro omnia superogante video satisfactum. ideo pro eorum
diales grates tibi ex totis precoribus offero. ¶ Dionisi
Adhuc in fine opusculi breuiter commemorabo quod pius sit defunc-
tis in purgatorio ceteris fideliter subuenire.

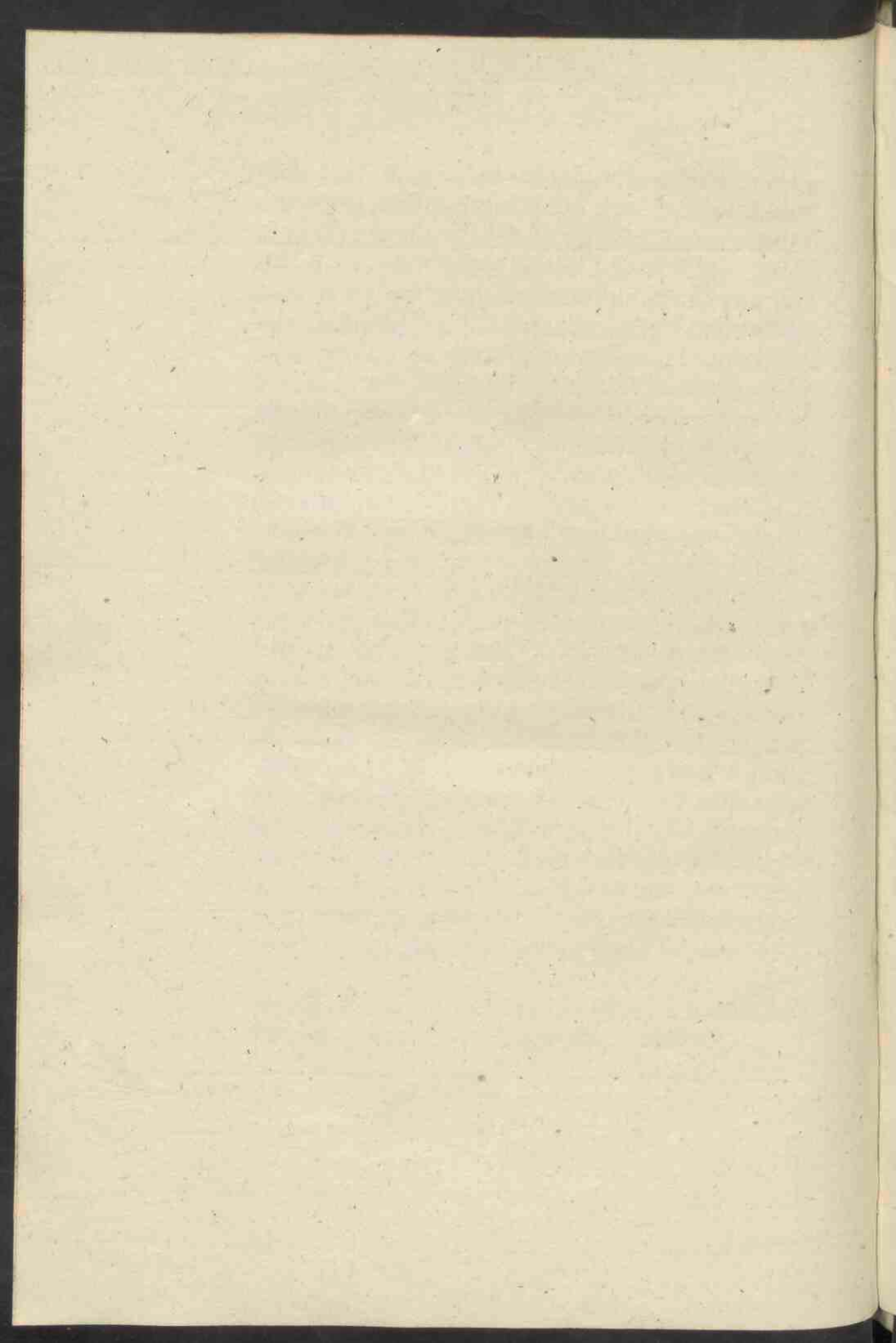
¶ Quam pius sit et benignus subuenire defunctis. ¶ Atticus
¶ Requenter prehabitu est. quod tam pena. ¶ Dionisius
dampni quam pena sensus in purgatorio exans omne vite
punitis excedat supplicium. Nonne ergo ferrea pectora habet qui
exantibus in tantis tormentis non pacitur neque pro posse auxilia
ri conatur. Denique dum precibus nostris tamquam nos ipso subueni-
re diligere. atque precipimus facere. sic sicut nobis ab ipsis fieri af-

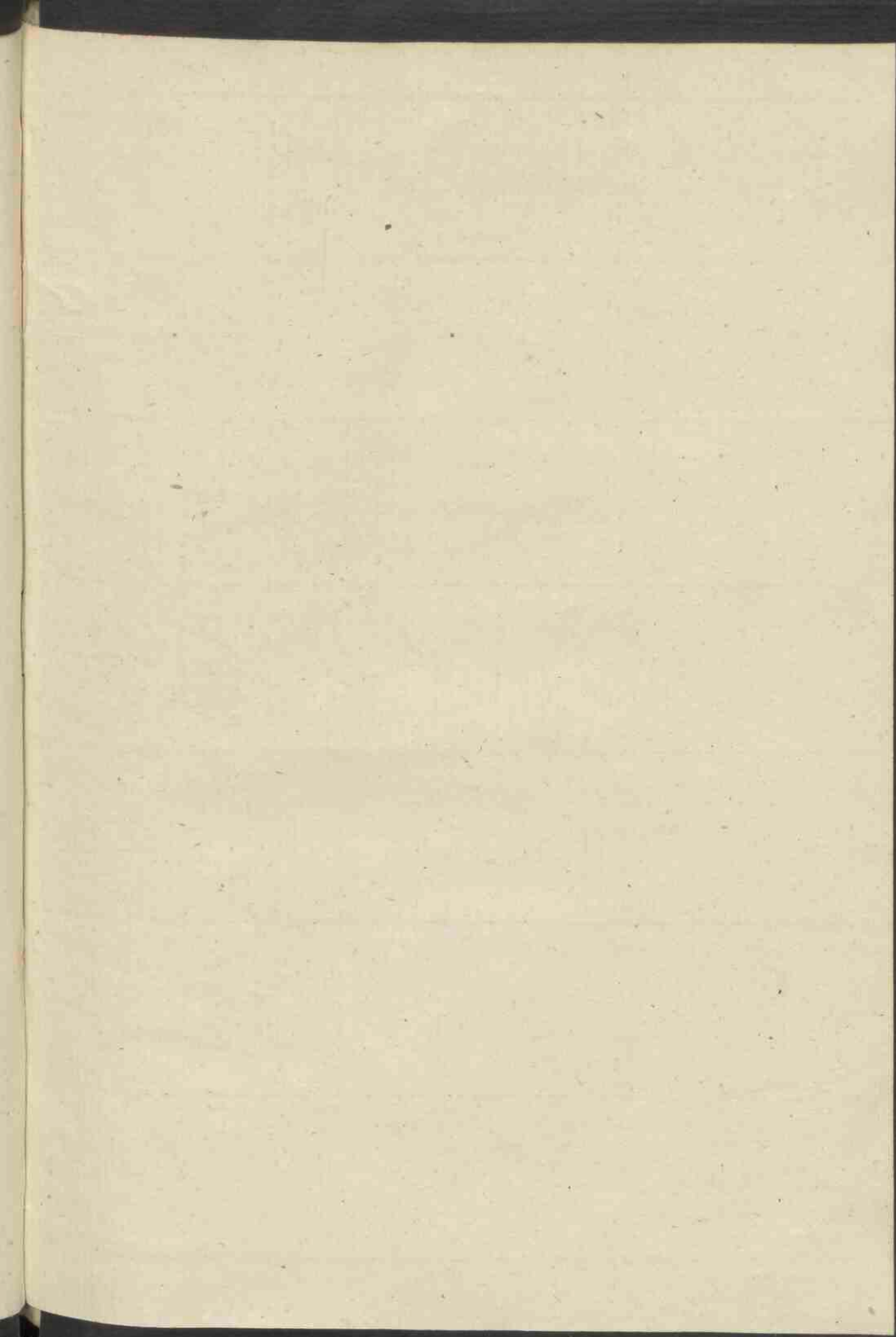
lectamus Per primos intelliguntur oēs rationales intellectu
alesq; creature. q; beatitudinis sunt capaces ergo et aīe in pur-
gatorio epistētes Illis itaq; facere ac subuenire tenemur quē
admodū nobis fieri in simili casu vellem⁹ Interea si quis vi-
deret quēq; mortaliū q; nō ignotū et alienū ymo et inimicū in
medio estuātissimi fornacis iacere et posset ei ad euadendū suc-
currere. nec tamē succurreret. nōne ab omnibus durus et inimi-
sericors ac crudelissim⁹ reputaretur Quāta est ergo eorū negli-
gentia immiseriordia atq; pueritas: qui decenter in purga-
torio aīabus nō p̄solent neq; auxiliantur P̄sertim parenti-
bus p̄pinq; notis bñfactoribus et amicis ymo vix semel
in die recordantur eorū Ampli⁹ ut cōter dīcitur existentibus in
purgatorio in tū profunt viuorū suffragia facta p̄o illis q̄ntū
ip̄i in vita hac meruerūt ut talia possent eis prodesse Idcirco
qui tardi. negligentes et duri sunt ad succurrendū defunctis
sciant quoniam qua mensura mediuntur. eis remeietur. et tali-
ter eis subuenietur q̄admodū meruerunt et subuenerunt In
sup̄ tales nō videntur attendere q̄ pro defunctis orando demo-
stinas tribuendo. disciplinas accipiendo peregrinādo. et sancta
loca visitādo celebrādo. missā re audiēdo. psalmos et officia
defūctorū legendo. non solū defunctis subueniūt. sed etiam sibi ip-
sis p̄merentur graciā in p̄senti et gloriā in futuro dū p̄dicta
agūt ex caritate Itē q̄quid ex caritate efficit⁹ meritoriū est gra-
cie ac salutis Existentib⁹ itē in purgatorio nō potest quis am-
pli⁹ graciā promereri nec gloriā. sed glorie accelerationem p̄
hocq; satisfaciendo p̄o illis impetrat penas ip̄sorū abbreviari
Et enim itē bonū est meritoriū et satisfactoriū p̄out defunctis
applicatur et cōmunicatur. et propter annexum laborem ac
alias causas. ¶ Hinc in quodam visione ostensa
beate hyggide vsoue legitur angelus sanctus dixisse.

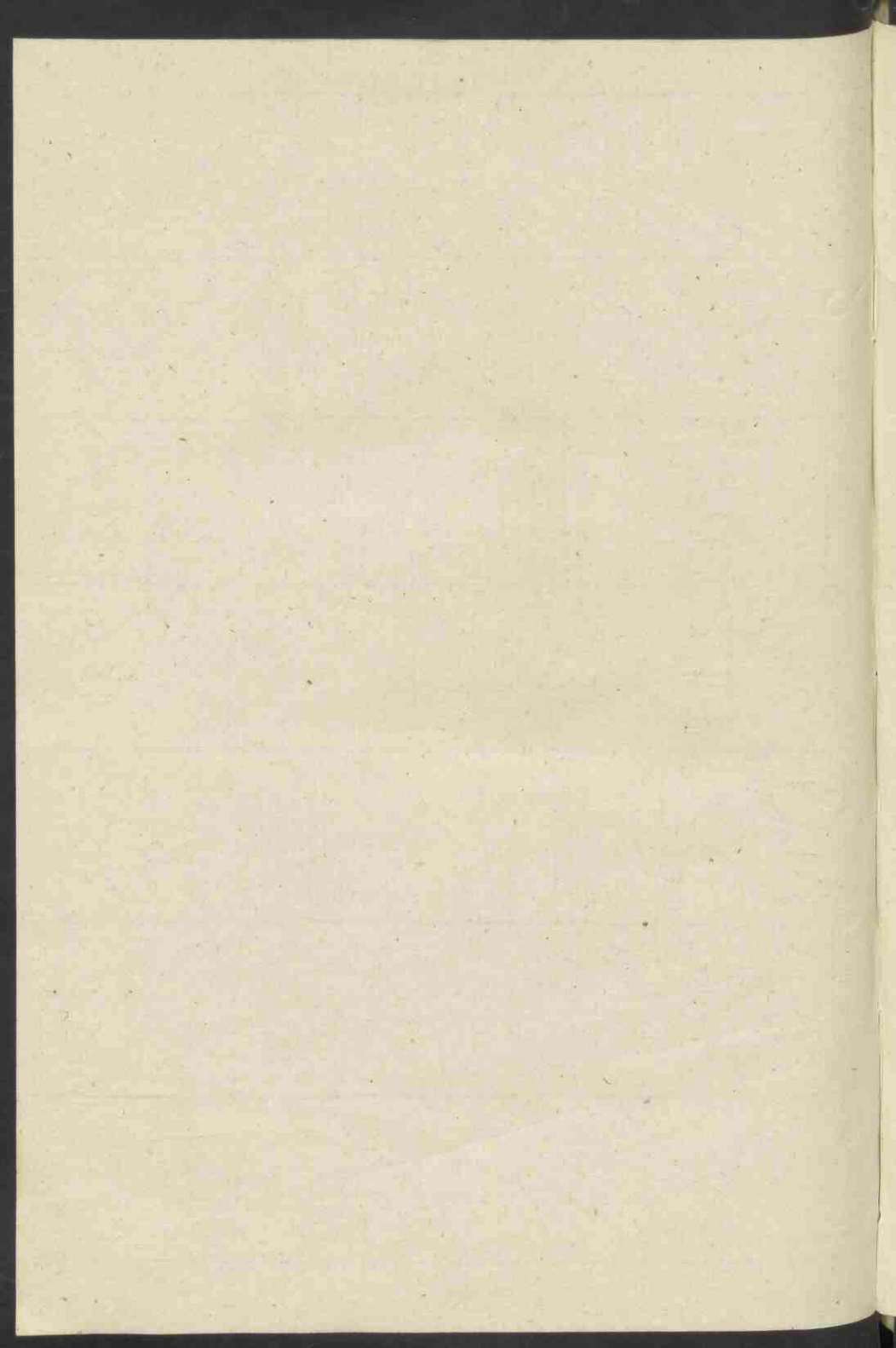
Bñdictus sit ille in mundo qui iuuat aīas orōnibus ⁊ bonis
 opib⁹ atq; labore corporis sui. **B**enice de purgatorio audiebāt
 multe voces dicentes. **D**ñe ih̄u xp̄e iuste iudex mitte caritātē
 tuā sp̄alibus ecclesiasticis personis quia tūc magis q̄ nunc
 adiuuari poterim⁹ de eorū cān. lectiōibus. oblatione ac pra
 bus. **A**uero supra spaciū de quo damor vocū illarū audieba
 tur. apparebat quasi tom⁹ in qua multe voces audiebantur
 dicētes. **M**erces sit illis qui mittūt nobis auxiliū in nostris
 defectib⁹. **I**n ipsa quoq; domo videbat⁹ quasi auroa p̄sur
 gere. ⁊ subius auroā apparuit nubes q̄ nichil habebat de lu
 ce auroe. de qua p̄cessit vox maxima dicēs. **D**ñe deus. da
 de tua imp̄prehēbili p̄tate vnicuiq; centesimā remuneracōē
 in mūdo hīs qui suis suffragiis nos iuuant ac eleuāt in lucē
 tue diuinitat. et in visione diuini vult⁹. **E**rat. **H**uicq;
 nō p̄pēdi tam dare q̄ p̄iū ac iustū. p̄mo et debitu sit subue
 nire defunctis. **A**nde p̄pono deinceps circa hoc sollicitior atq;
 instantior esse. **O**yonih⁹. **B**ene agis et certū est qd hī
 qui de viuorū aut defunctorū elemosinis viuūt. videlicet prelati
 sacerdotes. religiosi ac ceteri sp̄alissime obligētur per oratiōēs
 celebratiōēs. seu act⁹ cōsimiles succurrere illis. quorū sustentari
 tur stipēdiis. **E**rat. **E**raue est ergo de talib⁹ sustentari
 nisi legitima fiat subuētiō. **O**yonih⁹. **P**lane sic ē p̄mo
 iuxta s̄ctorū patrū doctrinā. furtū rapinā sacrilegiū phibetur
 Restat ergo vt vnusquisq; scōm exigentiā sui stat⁹ grad⁹ aut
 ordinis. vocatiōis aut p̄fessiōis studeat condecenter ac debite
 p̄uideri ad laudem gl̄am et honorē altissimi. **Q**ui est sup̄ oīa
 deus sublimis gl̄osus et bñdictus in secula. **A**men.

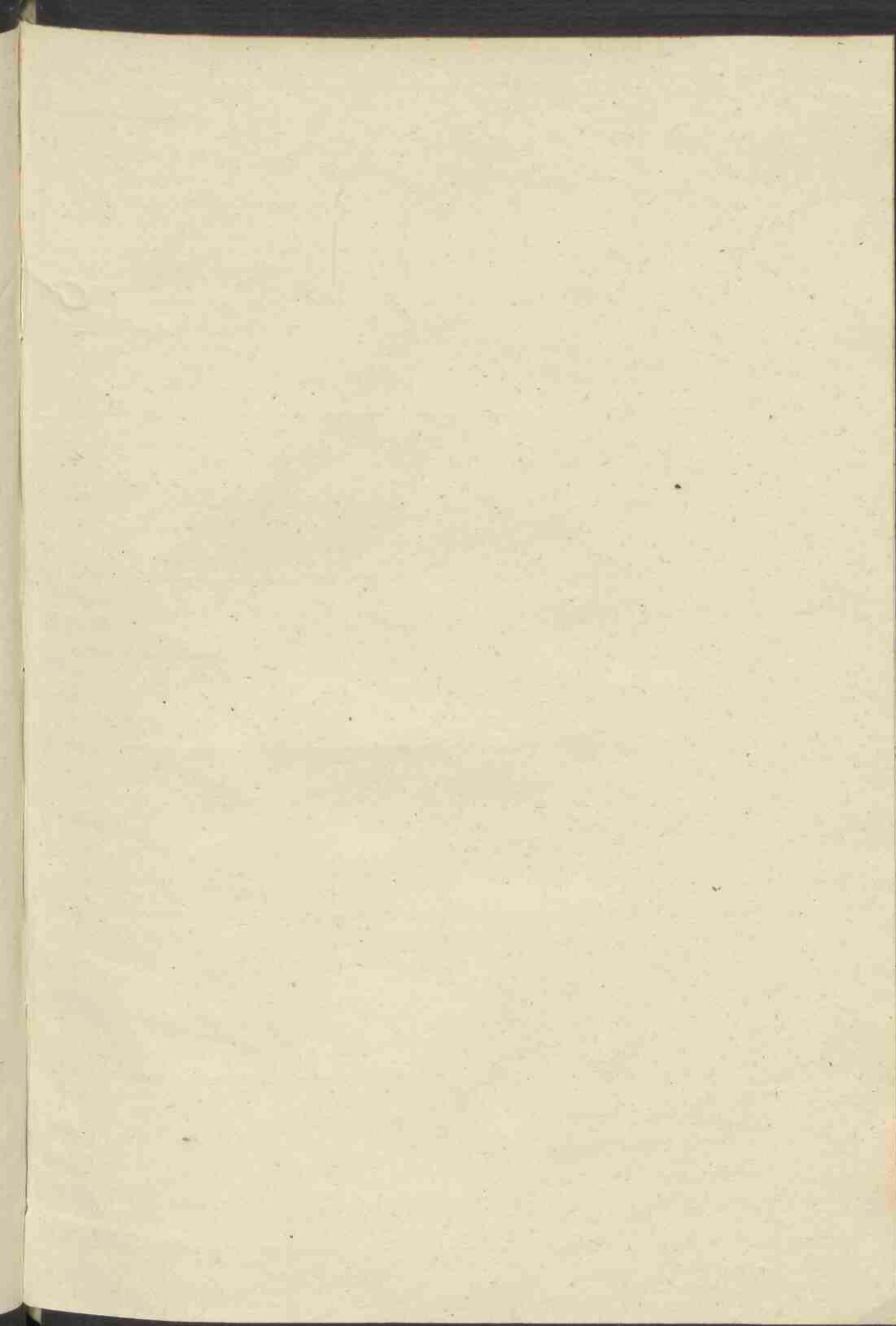
ExPLICIT opusculū dyonisi de partidari iudicio dei
 vnusquisq; hōis. **I**mpressū Belf. Anno dñi M. ccc. xci.

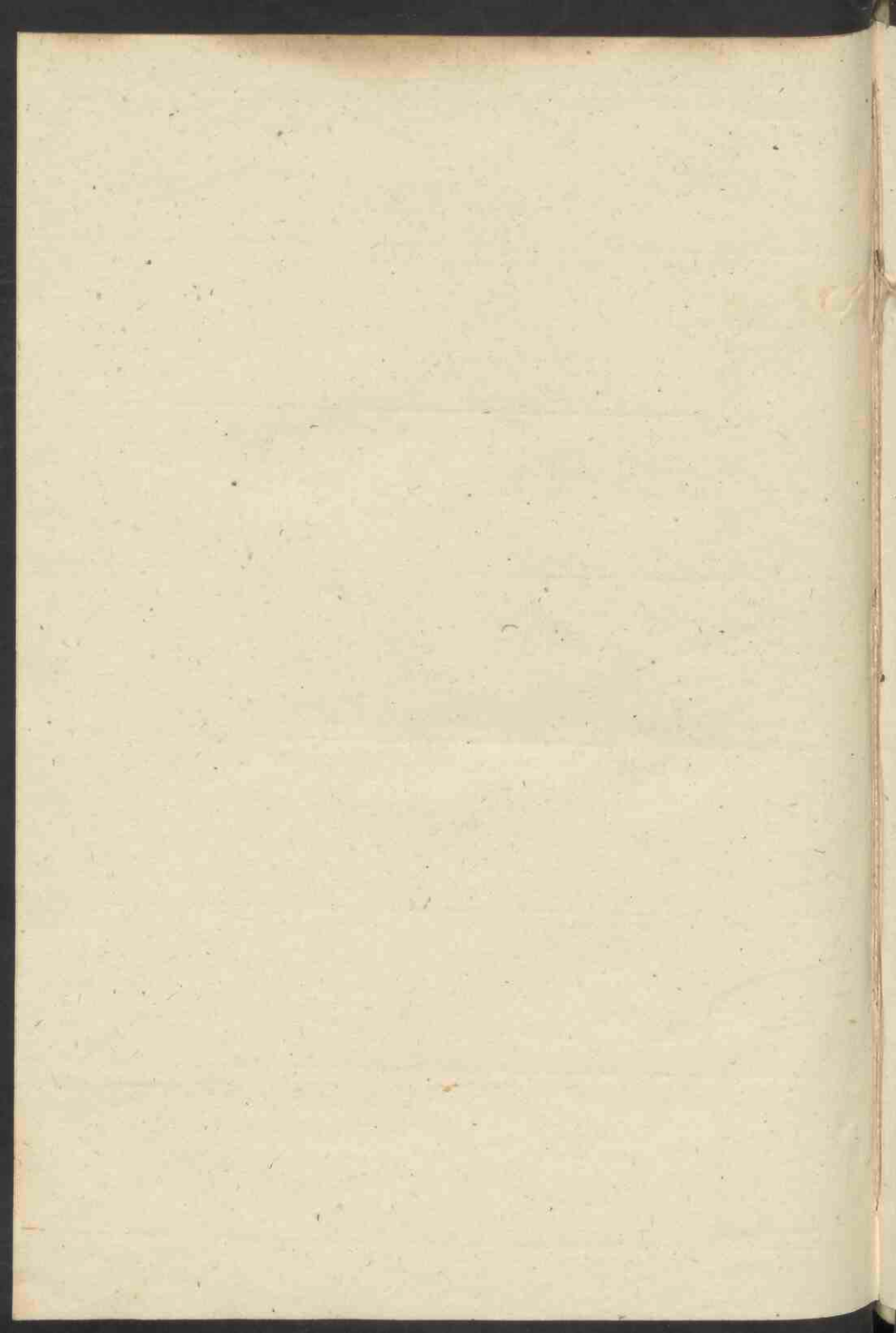

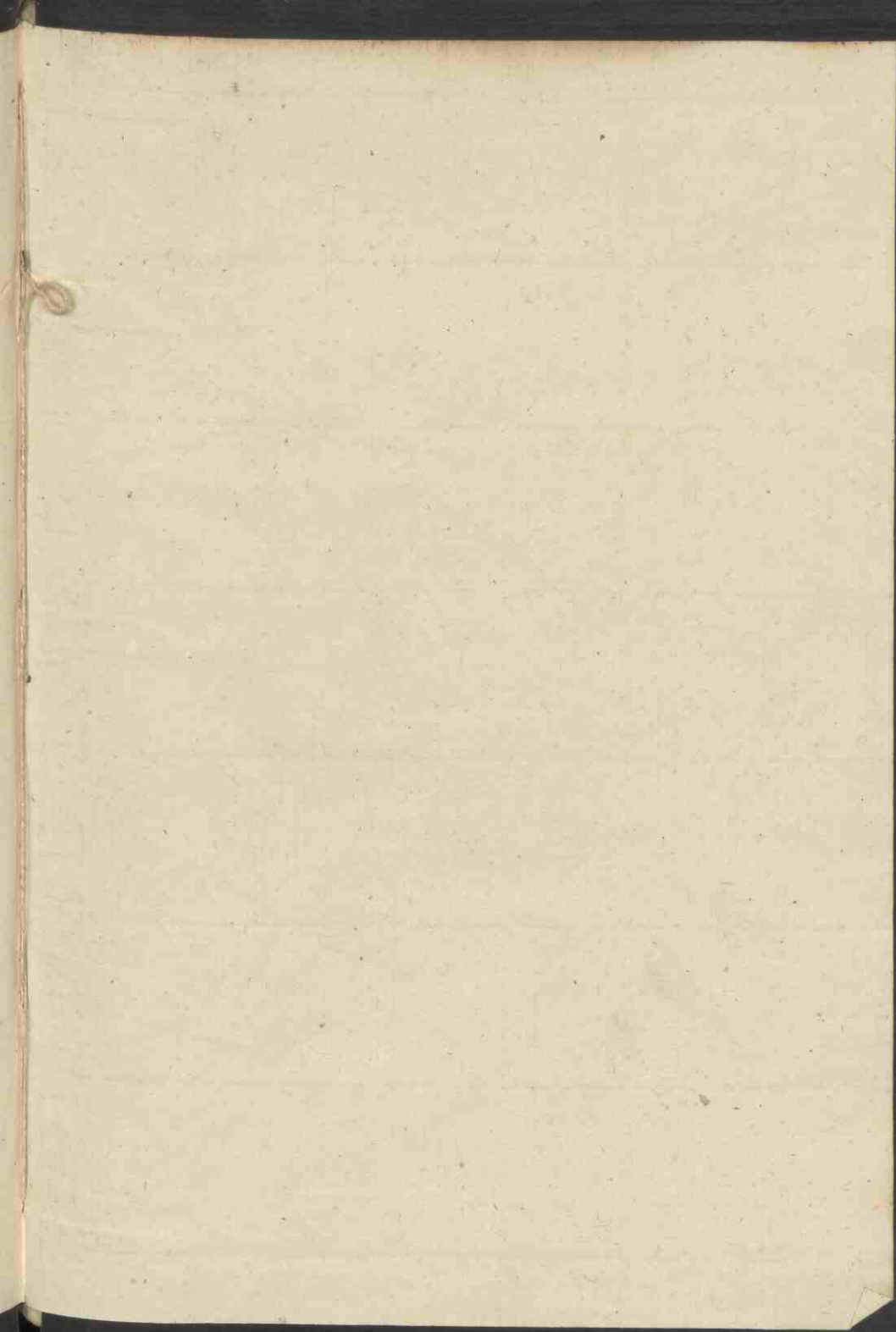

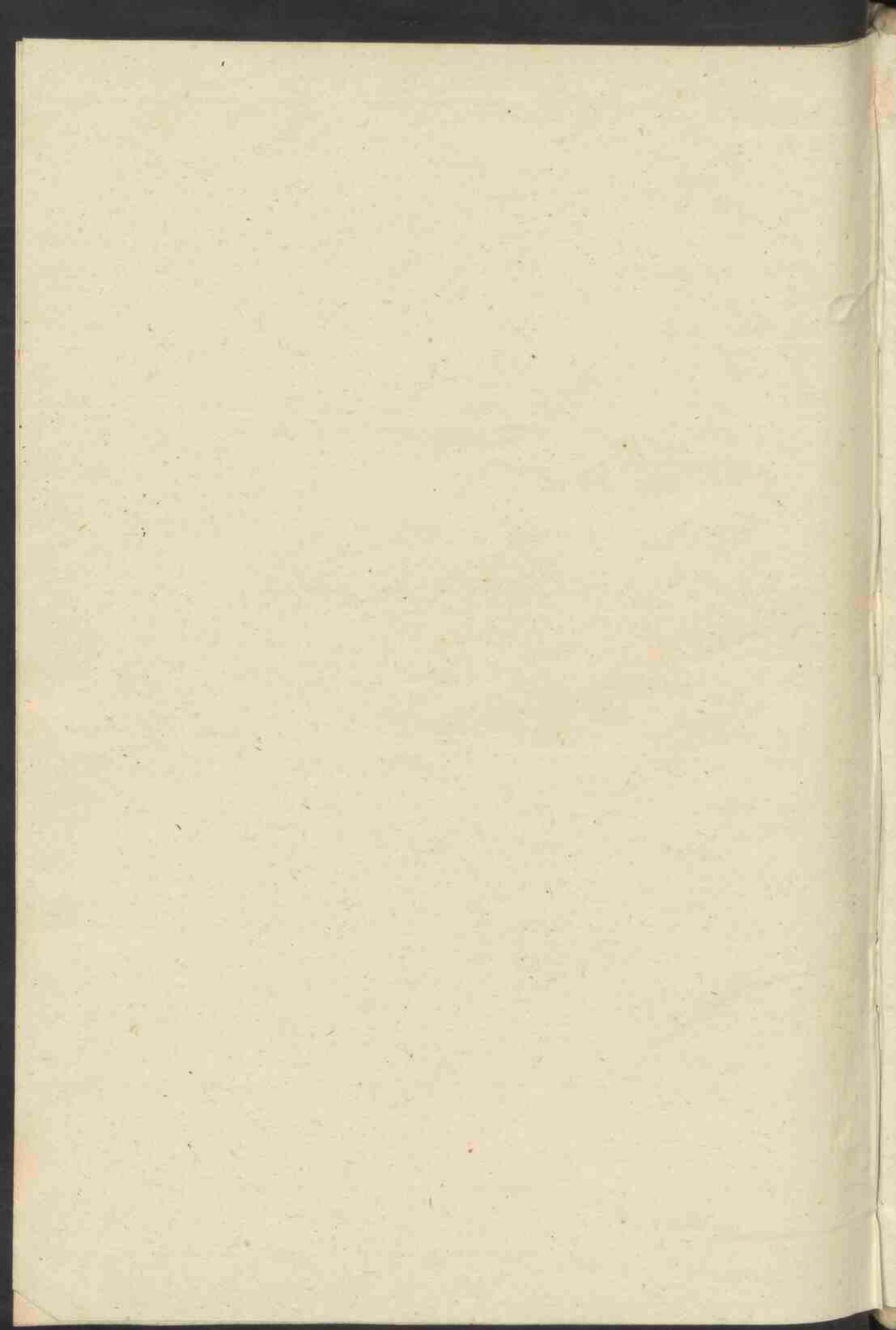

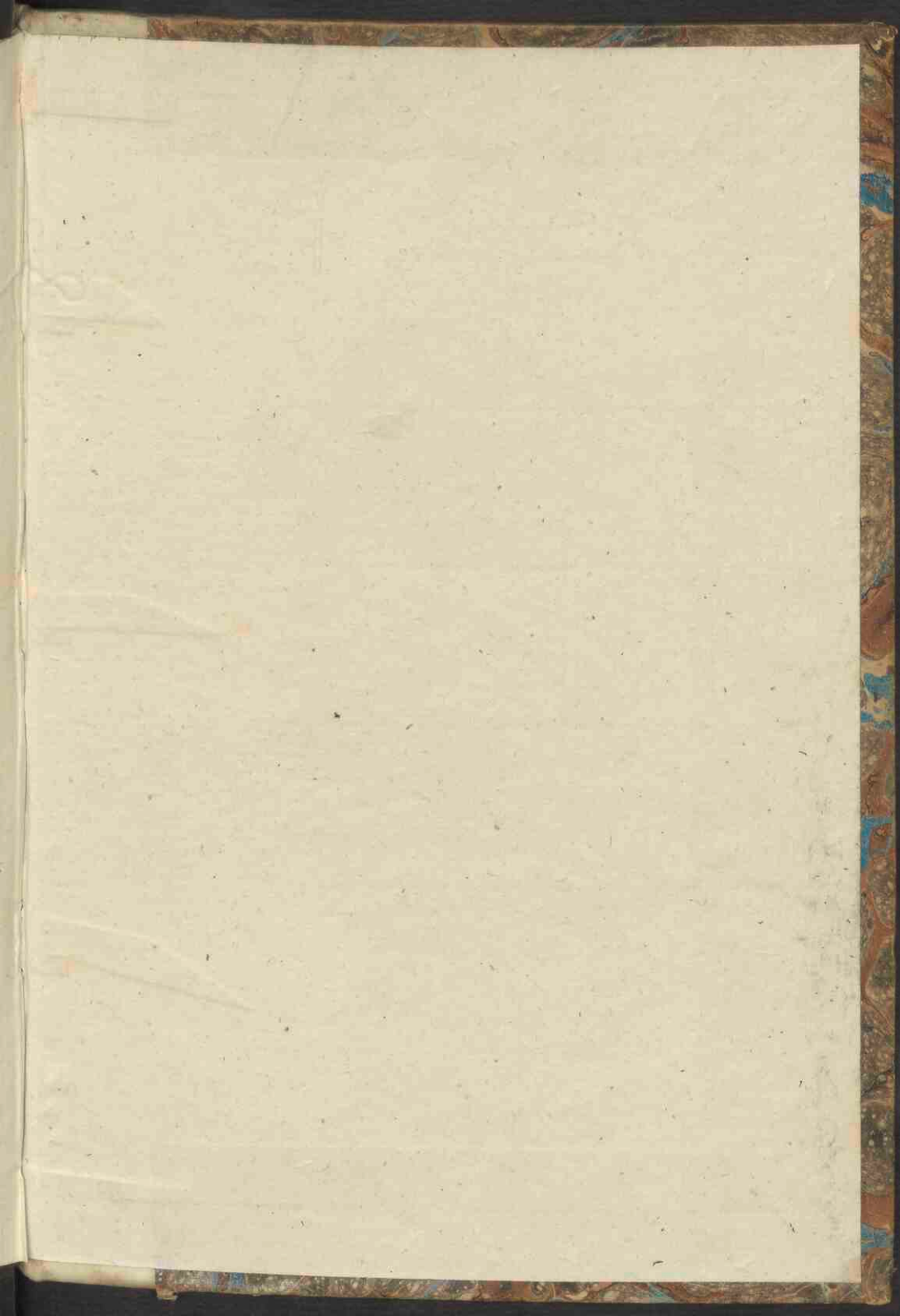

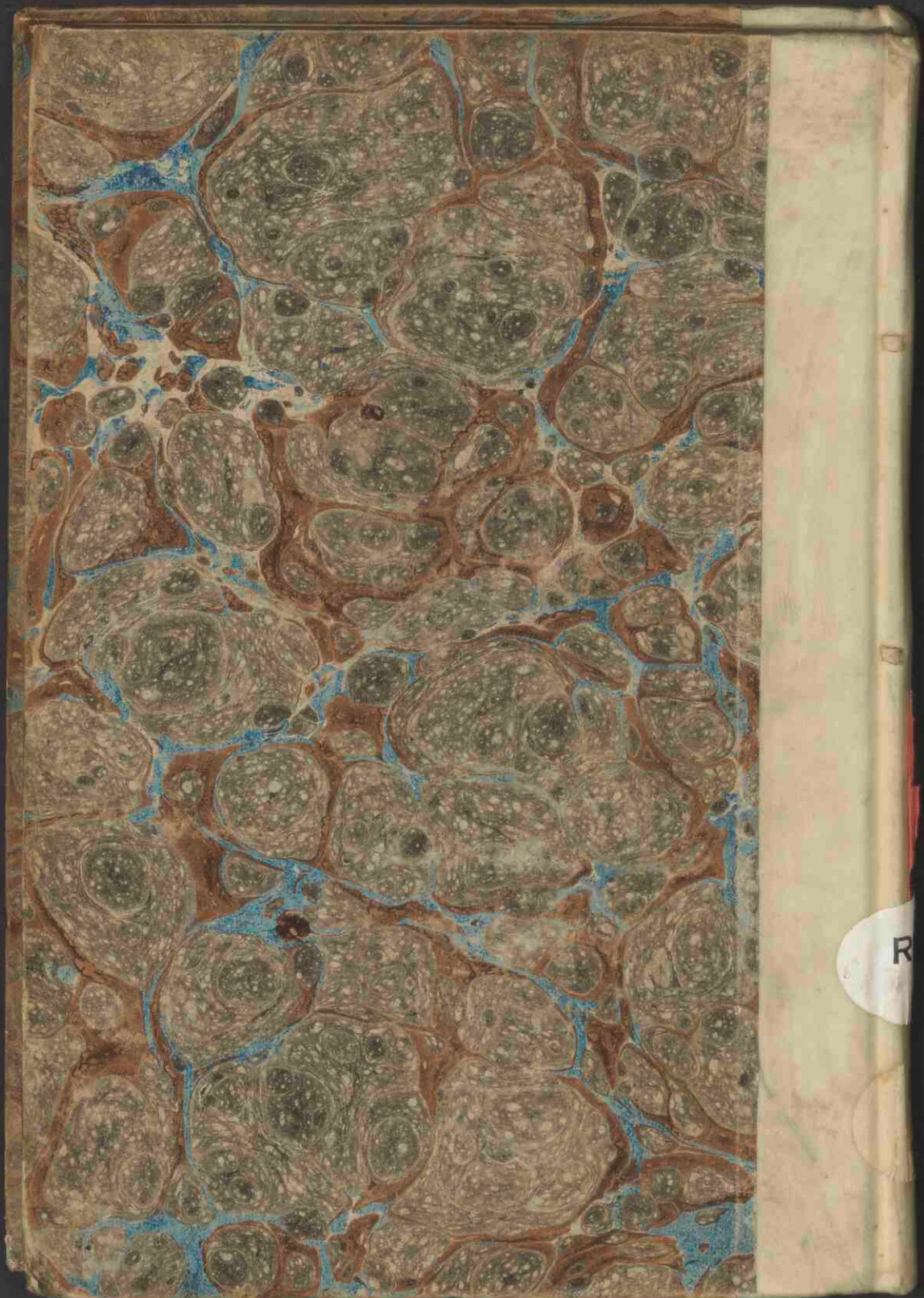

Cm

R

colorchecker DIGITAL SG

DCSG - UBU # MX - 7181

